

DLA

PRZYSZŁOŚCI

ROK

10

DZIAŁ KORESPONDENCJI

Asp. Z. Szymańska, Kraków. — Wiersz związany z kalendarzem pewiackim: „One już idą“ jest, niestety, zrozumiały tylko dla osób, które znają kalendarz, nie możemy go więc drukować. Może uda się umieścić go w numerze czerwcowym, jeśli Redakcji uda się uzyskać odpowiednią kliszę. Wiersz „Niech to będzie rano“ odłożony na czerwiec. Niech Pani przysła coś do numeru majowego, który, jak i w latach ubiegłych, poświęcony będzie wyłącznie pamięci Wielkiego Marszałka.

Maryla Golde, Łódź. — Jeden z Waszych artykułów: „Słuszne rozwiązanie“... pójdzie później. Co do drugiego — nie mogę jeszcze określić, czy i kiedy będzie mógł być drukowany. Dziś jest jeszcze za wcześnie na omawianie w piśmie tej sprawy.

Eugenia Langnerówna, Stryj. — Wierszyk Pani o narciarskich nastrojach nie nadaje się do bieżącego numeru. Poza tym — są w nim jeszcze usterki. Niech go Pani jeszcze przepracuje i przysła w zimie.

Maria Kozielówna, Jasło. — Nadesłanego przez Panią artykułu nie wydrukujemy. Obrala Pani bardzo trudną formę — nawpół wierszem, nawpół prozą, no i całość wyszła

za słabo. Niech Pani narazie zrezygnuje z formy wierszowej. Temat — nie nadaje się do tej formy.

Maria Kasprzykówna, Bochnia. — Nadesłanego przez Panią artykułiku jednej z dziewczynek nie możemy wydrukować. Temat, który obrala nie nadaje się jako temat do artykułu.

Anka K., Śniatyn. — Nadesłanego przez Was artykułu nie wydrukujemy. Jest zbyt długi, zbyt realistyczny w szczegółach — nie odpowiada warunkom artykułu do pisma naszego typu.

Katarzyna Żukówna. — Redakcja bardzo żałuje, że artykułik Wasz przyszedł zbyt późno i nie mógł już być wydrukowany w bieżącym numerze. Może napiszecie na jakiś inny temat z pracy Waszego hufczyka? Wtedy chętnie wydrukujemy. Trzeba jednak śpieszyć się, tak, by artykuł nadszedł do Redakcji przed dniem 20 maja.

Ochotn. Wasilewską, Śniatyn. — Tym razem wierszyk nie idzie — dla tego, że jak dałyście dowód poprzednim wierszem — stać Was na lepsze. Więc — czekamy na lepsze.

St. K.

OD REDAKCJI, X Walny Zjazd Delegetek w dniu 20 marca uchwalił wniosek, potwierdzający uchwałę jednego z poprzednich Walnych Zjazdów, w myśl której wszystkie Koła Lokalne zobowiązane są do prenumerowania i popierania pisma organizacyjnego „Dla Przyszłości“. Opierając się na powyższej uchwale, Redakcja prosi, aby wszystkie Koła, które dotychczas nie wpłaciły prenumeraty za rok 1938, dokonały wpłat najpóźniej do dnia 30 czerwca b. r., t. j. do końca I-go półrocza, jak również — aby dołożyły wszelkich starań dla uregulowania zaległości z a l a t a u b i e g ł e.

W myśl intencji Zarządu Naczelnego i Komendy Naczelnej, oraz Redakcji pisma — miesięcznik „Dla Przyszłości“ winien być źródłem informacji o życiu organizacyjnym dla wszystkich ośrodków pracy organizacyjnej. Będzie to możliwe jedynie wtedy, gdy pismo będzie docierało rzeczywiście do wszystkich ośrodków organizacyjnych, gdy będzie czytowane przez wszystkie członkinie. Powinno więc ono być prenumerowane nie tylko przez wszystkie Koła, ale i przez wszystkie członkinie. Bardzo niska cena prenumeraty czyni je dostępnym dla wszystkich.

Pamiętajmy, że popieranie własnego pisma — to obowiązek organizacyjny.

DLA PRZYSZŁOŚCI

MIESIĘCZNIK ORGANIZACJI PRZYSPOSOBIENIA KOBIET DO OBRONY KRAJU

439879

III

10 (1938)

„Żołnierz na sztandar przysięga, żyć i umierać musi jak prawy żołnierz, umierać na rozkaz dowódcy. Dlatego jeszcze raz powtarzam, rozkazodawstwo wojenne, związane z naczelnym wodzem, nie ma sobie równego w żadnym innym rozkazodawstwie. Zgodnie z mojem określeniem, które dałem ongiś na jednym z odczytów w Wilnie, stwierdzam, że ten tylko dobrym jest wodzem, który po życie ludzkie sięgając, sięga do głębi duszy i żądając, by żołnierz dał duszę, sam żołnierzowi daje duszę“.

„Naczelny wódz musi do rachunków swoich wciągać siłę całego państwa, które reprezentuje na polach bitwy, musi siłę i jego słabość obliczać.

Najcięższym rachunkiem wodzów to mierzenie stanu moralnego całego kraju“.

„Zastanowić się teraz muszę i nad psychiką, związaną z naczelnym wodzem. Wszyscy, którzy o tem próbują myśleć, podnoszą konieczność istnienia u niego poczucia odpowiedzialności, tej męki, którą człowiek jeden znosić musi, gdy ma na swoich barkach pracę wojenną, pracę wymuszania na nieprzyjacielu zwycięstwa. Albowiem wojna jest zjawiskiem, przy którym, w ostatecznym rachunku, nie gdzieindziej wąż się losy narodu i państwa, jak tam, gdzie naczelny wódz działa“.

„... każdy naczelny wódz podczas wojny staje się jakgdyby ogniskiem wszystkich oczu, wszystkich ciekawości, bez względu na to, czy wrogów, czy przyjaciół. Jest on stale przedmiotem rozmów i przedmiotem powszechnego zainteresowania. Każdy jakgdyby czyje, że od niego najbardziej zależy zwycięstwo, od niego zależy przebieg wyjątkowych praw“.

(JÓZEF PIŁSUDSKI. NACZELNY WÓDZ W TEORII I W PRAKTYCE. 21 MARCA 1926)

„Generalny Inspektor, który przygotowuję lub bierze na siebie najtrudniejsze zadanie — dowodzenia w czasie wojny, musi być uważany przez wojsko z natury rzeczy za oficera o najwyższym autorytecie“.

(JÓZEF PIŁSUDSKI. PISMA — MOWY — ROZKAZY. TOM VIII
WYWIAD W SPRAWIE PROJEKTU ORGANIZACJI NAJWYŻSZYCH WŁADZ WOJSKOWYCH
11 GRUDNIA 1926)

W DNIU 19 MARCA

Dziś na Wawel w przedwieczorną ciszę
 Niesie pieśni z krańców Polski wicher...
 Pójdź! Ukryci gdzieś w kamiennej niszy
 W wichrze słowa usłyszemy ciche...

Z pieśnią wichru — dziś jakąś radosną —
 Płyną słowa z wiślanej głębin...
 Od dalekich pól powiało wiosną.
 Święto dzisiaj! — Dziadka imieniny!

W małej krypcie w Wieży Srebrnych
 [Dzwonów,
 Gdzie spoczywasz w śnie rycerskim, dumnym,
 W dniu dzisiejszym biją serc miliony
 U stóp, Wodzu, Twej żołnierskiej Trumny.

Słyszysz, Wodzu? Miłe miasto — Wilno,
 Ciemne lasy ślą Ci pozdrowienia...
 Całej Polsce — jak przed laty — pilno
 U stóp Twoich złożyć dziś życzenia...

Słuchaj, Wodzu! Wisła śpiewa szara,
 Drży powietrze dźwiękiem śpiewnym tonów...
 U stóp Trumny Twej miłości czara,
 Cała Polska w Wieży Srebrnych Dzwonów!

Zofia Szymańska
 Kraków

W dniu Imienin Marszałka Śmigłego - Rydza

W dniu 18 marca, jako w dniu imienin Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza, Zarząd Naczelny złożył Dostojnemu Solenizantowi w imieniu całej Organizacji serdeczne życzenia, łącząc się w tym hołdzie z uczuciami całej Polski. Jednocześnie w ośrodkach organizacyjnych w terenie odbył się szereg uroczystości dla uczczenia imienin Marszałka Śmigłego-Rydza.

X Walny Zjazd delegatek Organizacji Przysposobienia Wojskowego Kobiet do obrony Kraju

Dziesiąty Walny Zjazd. Dziesięć lat pracy nad pomnażaniem siły obronnej Państwa, nad kształtowaniem i upowszechnianiem typu kobiety-obywatelki-żołnierza. Dziesięć lat pracy, nie pozbawionej napewno błędów i niedociągnięć, ale zawsze wytrwałej, zawsze w miarę naszych sił i naszych najlepszych chęci — rzetelnej, zawsze nacechowanej nieustannym dążeniem naprzód, do wyników coraz większych, coraz lepszych nie tylko pod względem ilości, ale — przede wszystkim — jakości. Pracy trudnej, ale radosnej, radosnej przez to, że każdy rok dawał rezultat pozytywny, że każdy rok przynosił nowe osiągnięcia.

Zebrałyśmy się na Walny Zjazd w dniu 19 marca, dniu Imienin Pierwszego Marszałka Polski. Jak przed niedawnym jeszcze czasem słyśmy co roku do Belwederu, by z głębi serc złożyć Mu hołd, cześć naszą i miłość najgłębszą, tak i teraz — w dziesiątą rocznicę rozpoczęcia naszej pracy organizacyjnej — stanęłyśmy zwartą gromadą na dziedzińcu Belwederu, by pokłonić się w ciszy Nieśmiertelnej Wielkości Wodza, by raz jeszcze z głębi serca ślubować Mu, że najmocniej, najgłębiej jak nas stać chcemy być wierne Jego wskazaniom, chcemy pełnić służbę, której On żądał od wszystkich obywateli — wierną służbę Wielkości Rzeczypospolitej.

Dziesiąty Walny Zjazd. Dziesięć lat temu, na Pierwszym Walnym Zjeździe w dniu 20 marca 1928 roku grono kilkunastu członkiń-założycielek uchwaliło statut Organizacji i dokonało wyboru władz naczelnych. Grono kilkunastu członkiń-założycielek reprezentowało wówczas około 3.000 kandydatek — a dziś w dniu X Walnego Zjazdu przeszło 35.000 członkiń i uczestniczek pracuje w szeregach Organizacji.

19 marca. Piękny i ciepły dzień wiosenny. Przed kościołem na ul. Łazienkowskiej gromady uczestniczek Zjazdu, długie szeregi pewiaczek, kompania honorowa. I sztandary. Jest ich już 15-cie. Czerwienią i białą — barwami Rzeczypospolitej, granatem i złotem — kolorami Organizacji grają i lśnią w porannym słońcu.

Na parę minut przed dziewiątą na miejsce zbiórki przyjechał Dyrektor Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego generał Kazimierz Sawicki, który odebrał raport i odbył przegląd oddziałów. Potem nabożeństwo w kościele wypełnionym po brzegi uczestniczkami Zjazdu i członkiniami Unii Polskich Związków Obrończyń Ojczyzny. Nabożeń-

stwo, poświęcone uczczeniu pamięci Wielkiego Marszałka, a więc szczególnie bliskie sercu, szczególnie wzruszające.

Po nabożeństwie o godz. 11-ej w sali Rady Miejskiej — otwarcie Zjazdu. Sala pięknie przybrana zielenią i biało-czerwonymi flagami; w głębi na podium wielki portret Marszałka Piłsudskiego. W sali tłoczno; wszystkie miejsca zajęte przez delegatki i gości; zapelnione boczne przejścia i galerie, wszędzie pełno szaro-zielonych pewiaczkich mundurów. W przyległej do sali obrad sali Dekerta poczty sztandarowe; na schodach od sali Dekerta aż do wejścia podwójny szpaler pewiaczek: tędy wejdzie Pan Prezydent.

Chwila ciszy. Wszyscy powstają. Na salę wchodzi sztandary, ustawiając się z obu stron portretu Wielkiego Marszałka.

Po przybyciu na Zjazd Pani Prezydentowej Mościckiej Przewodnicząca Zarządu Naczelnego p. Michałowska przystępuje do otwarcia Zjazdu podając do wiadomości proponowany porządek dzienny, który zostaje przyjęty. Następuje ukonstytuowanie się Prezydium. Z racji uroczystości X-ciolecia Przewodnicząca zaproponowała zaprosić do Prezydium Honorowego Zjazdu Panię: Marszałkową Aleksandrę Piłsudską, Prezydentową Marię Mościcką, Inspektorę Marię Wittekównę, Komendantkę Naczelną Insp. Stefanię Frołowiczową, Senatorkę Kazimierę Grunertównę, Inspektorę Stefanię Kudelską, Przewodniczącą Stow. Strzelczyń 1912—1914 Marię Rychterównę oraz Marię Zaborowską Przewodniczącą Komitetu Społecznego Przysp. Kobiet do Obrony Kraju, co Zjazd przyjął długotrwałymi oklaskami.

Do Prezydium organizacyjnego Zjazdu na wniosek Przewodniczącej powołane zostały Przewodniczące, wzgl. delegatki Kół, które wykazały się w roku ubiegłym najlepszymi rezultatami w pracy, a mianowicie: z Brześcia n/Bugiem p. T. Laskowska, z Lublina p. M. Hańska w zastępstwie p. H. de Tramecourt, z Kielc p. St. Gierowska, z Grodna p. W. Czapowówna, z Gdyni p. Bereza w zastępstwie przew. p. Z. Unrużyny, z Katowic p. H. Tyrkowska, z Radomia p. J. Jarzyńska, z Kowla p. I. Zadarnowska, z Kołomyi p. Pichetowa, z Warszawy p. H. Bobkowska, oraz insp. M. Moldenhawerowa. Do Sekretariatu Zjazdu — pp. W. Dziugiellowa, W. Gertzówna i C. Kosińska, jako protokulantki pp. H. Maślakiewiczówna i M. Trojanowska.

W dalszym ciągu nastąpił wybór komisyj: Mandatowej, Sztandarowej, Matki i Wnioskowej według listy zaproponowanej

przez Przewodniczącą. Na przewodniczącą Komisji Wnioskowej wybraną została p. inż. I. Kielbasińska z Łodzi, referentki z ramienia Zarządu Naczelnego pp. insp. H. Piwońska i insp. St. Kudelska. Do Komisji Sztandarowej pod przewodnictwem p. Michałowskiej weszły: Komendantka Naczelną insp. St. Fedkowicz-Frołowiczowa, Komendantki Okręgów i Rejonów, przedstawicielki Kół, posiadających sztandary, oraz Kół w Grudziądzu, Łucku i Pińsku. Referentką z ramienia Zarządu Naczelnego wyznaczona została insp. Zofia Moczulska. Na przewodniczącą Komisji Matki Zjazd wybrał p. Wiktorię Czapowównę z Grodna; referentka z ramienia Zarządu Naczelnego insp. Wanda Gertzówna.

Następnie Przewodnicząca zakomunikowała, iż Komisja Mandatowa w składzie pp. A. Berendtowej i H. Cybulskiej po sprawdzeniu kart uczestnictwa przybyłych na Zjazd Delegetek stwierdziła, iż X Walny Zjazd jest prawomocny, poczem nastąpiła przerwa w oczekiwaniu na przyjazd Pana Prezydenta.

W czasie przerwy przybywają na Zjazd zaproszeni goście. Zjazd zaszczytliwi swą obecnością pp. Ministrowie: W. Świętosławski, M. Zyndram-Kościałkowski, J. Ulrych, E. Kaliński, Wiceminister J. Piasecki, pp. Rektory: Antoniewicz i Zawadzki, D-ca O.K. I gen. M. Trojanowski, Dyrektor Państwowego Urzędu W. F. i P. W. gen. K. Sawicki, zast. Dyrektora ppłk. Wł. Turyczyn, Kmdt m. st. Warszawy płk. Sawa-Machowicz, wicewojewoda K. Jurgielewicz, Prezydent m. st. Warszawy St. Starzyński, wiceprezydent dr. W. Graba-Łęcki, Dyrektor Protokołu Dypl. M. S. Zagr. min. K. Romer, Dyrektor Funduszu Pracy M. Gnoiński, Dyr. Departamentu Min. W. R. i O. P. dr. Michał Pollak, Nacz. Wydziału Kuratorium Okr. Szk. Warszawskiego I. Górecki, wizytatorka dr. Helena Waniczek, sen. Z. Beczkowicz, poseł A. Sarnecki, sen. H. Jaroszewiczowa jako przedstawicielka Zw. Pracy Obyw. Kobiet, przedstawicielka Prezydium Unii Pol. Zw. Obrończyni Ojczyzny p. H. Sujkowska, przedstawicielki Stow. Strzelczyń 1912—14 pp. M. Rychterówna, St. Rutkowska, B. Hensinkówna, H. Sawicka, M. Alexandrowiczowa, pp. M. Stachiewiczowa i St. Tomczukowa jako przedstawicielki Stow. Peowiaczek, dr. W. Czarnocka - Karpińska i inż. H. Starczewska - Chorążyna od Związku b. Kurjerek, płk. St. Wecki jako przedstawiciel Zarządu Głównego Federacji Poi. Zw. Obrońców Ojczyzny, Janina Rabkowa jako przedstawicielka Centr. Org. Kół Gospodyń Wiejskich, Zofia Moraczewska, N. Steinowa i J. Komarnicka — przedstawicielki Stow. Samop. Społ. Kobiet, H. Łukaszewiczowa jako przedstawicielką Komendy Gł. Zw. Strzeleckiego, pp. Krokowska i Ezupowiczowa —

przedstawicielki Komitetu Społ. Przysp. Kobiet do Obrony Kraju, przedstawicielki: Rodziny Rezerwistów J. Komarnicka, Koła Polek W. Wiszniewska, Stow. Dyrektorów Polskich Szkół Srednich Prywatnych i Samorządowych Z. Herturtowa i J. Zanowa, Stow. Służba Obywatelska K. Roderowa, Koła Warszawskiego Rodziny Wojskowej A. Jaeschke, Koła Warszawskiego Rodziny Rezerwistów M. Downarowiczowa, Stowarz. Chrześ.-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych M. Łyszkowska, pp. dyrektorki szkół żeńskich i in.

Prasa reprezentowana jest przez przedstawicieli P.A.I., oraz redakcyj Polski Zbrojnej, Gazety Polskiej, Kuriera Porannego, Kuriera Warszawskiego, Ekspresu Porannego.

O godz. 12 m. 15 przybył na Zjazd Pan Prezydent R. P. prof. Ignacy Mościcki w otoczeniu ks. Prałata Jana Humpoli, gen. Kazimierza Schally, min. St. Łepkowskiego, Szefa Kancelarii Cywilnej, oraz innych członków Domu Cywilnego i Wojskowego, witany u wejścia przez Zarząd Naczelną.

Już na schodach powitały Pana Prezydenta gorące okrzyki: „Niech żyje“. Po przywitaniu się z członkami Rządu i Generacją Pan Prezydent, powitany Hymnem Państwowym, odegranym przez orkiestrę PPW. wszedł na salę — pochyliły się sztandary.

Po zajęciu miejsca przez Pana Prezydenta Przewodnicząca Zarządu Naczelnego wygłosiła następujące przemówienie:

Dostojny Panie Prezydencie!
Szanowni Państwo!

Otwierając dzisiejsze nasze obrady X-go Walnego Zjazdu Organizacji Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju, pragnę przede wszystkim dać wyraz głębokiej wdzięczności dla Pana Prezydenta Rzeczypospolitej za to, że Swą obecnością raczył nie tylko uświetnić nasze obrady, ale również podkreślić znaczenie i wagę naszej pracy.

A ma ta praca już spory okres czasu za sobą. Dzisiejszy nasz Zjazd jest — jeżeli się można tak wyrazić — zjazdem jubileuszowym, bo właśnie dziesięć lat dobiega od chwili, kiedyśmy podjęły ujętą w ramy statutowe pracę jako Organizacja Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju. Myśl, idea, która stała się podwaliną dla naszej Organizacji, zrodziła się jeszcze w okresie wielkiej wojny, w okresie uwieńczonych wspaniałym tryumfem walk żołnierza polskiego o wolną Polskę. Już wówczas w szeregach bojowników o wolność znalazły się również i bojowniczki. Uznanie, jakie zyskały dla siebie pierwsze walczące o Polskę,

Sala Rady Miejskiej w chwili otwarcia Zjazdu. Na pierwszym planie Pan Prezydent R. P.

za Polskę i dla Polski kobiety ze strony Wielkiego Wodza Narodu, Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego, uznanie, któremu Wielki Marszałek dał wyraz parokrotnie — stało się trwałym, po dziś dzień trwającym i niesłabnącym nigdy bodźcem do dalszej pracy kobiety w dziele gruntowania, budowania coraz potężniejszego, coraz wspanialszego gmachu — wielkiej, mo-carstwowej Polski.

W pracy tej, jak w każdym zresztą poczynaniu nowym, natrafiałyśmy na liczne przeszkody. Trzeba było zmagać się z przeciwnościami, trzeba było walczyć z przesądem, wyznaczającym dla kobiety odpowiedzialne stanowisko jedynie wśród ścian rodzinnego domu i zwalniającym ją od wszelkiej odpowiedzialności za to, co się poza ścianami tego domu dokonywało. Wbrew tym przesądom kobieta zapragnęła wziąć na siebie również odpowiedzialność za życie nie tylko zamknięte w ciasnym kręgu rodzinnym, ale i za życie całej Ojczyzny. Aby takiego przewrotu w uświęconych tradycją po-

jęciach o roli kobiety dokonać — trzeba było przebudować psychikę współczesnego pokolenia.

Dzisiaj już można stwierdzić, że przebudowa ta została dokonana; wymownym tego dowodem jest ustawa o służbie ochotniczej kobiet. Dzisiaj już nie spotyka się tych pobłażliwych, a jakże często i ironicznych uśmiechów, jakimi witano maszerujące hufce pewiaczek. Dzisiaj mocno już wrosło w psychikę polską przekonanie, że o wartości służby dla Ojczyzny decyduje nie płeć i nie siła fizyczna tylko, ale i siła charakteru, ale i moc ducha, ale i zdolność do ponoszenia wszelkich ofiar.

Kiedy po dziesięciu latach pracy w szeregach Organizacji Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju oglądamy się za siebie, kiedy widzimy, że jednak to wszystko, cośmy robiły i czegośmy dokonały, nie poszło na marne — doznajemy uczucia radości i zadowolenia, ale nie uczucia dosyту. Ani przez myśl nam przeszło spocząć na tych wątych w przeciągu dziesięciu

lat zdobywanych „laurach“. Zbyt wątle to laury i zbyt silną jest w nas świadomość wpojona przez Wielkiego Wychowawcę Narodu, że wszelki spoczynek na laurach — to klęska.

Zamknięcie dziesięciolecia naszego istnienia nie jest bynajmniej zamknięciem naszej pracy. Wprost przeciwnie: dotychczasowy dorobek — to dopiero początek pełnego wysiłków, trudów i ofiar dalszego ciągu, którego koniec nastąpić może tylko z końcem naszego życia.

Otwierając obrady X-go Zjazdu Walnego Organizacji Przysposobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju, wzywam obecnych do wzniesienia okrzyku: Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska, Dostojny Pan Prezydent Ignacy Mościcki niech żyje!

Cała sala gorąco podjęła okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Pana Prezydenta. Orkiestra gra Hymn.

Z kolei insp. St. Kudelska wygłosiła referat ideowy, na zakończenie którego Przewodnicząca wniosła okrzyk na cześć Mar-

X Walny Zjazd Delegatek. Prezydium Zjazdu. Przed podium — Pan Prezydent R. P.

To głębokie przeświadczenie o niekończącym się nigdy za życia trudzie dla wielkiej idei — to nić przewodnia, przewijająca się przez wszystkie nasze przeszłe, dzisiejsze i przyszłe poczynania. A fakt, że bilans naszego dziesięcioletniego dorobku zamykamy w dniu Imienin Tego, który nas do pracy, trudu i ofiary powołał i który nas niezłomowanie dla Ojczyzny pracować własnym przykładem nauczył — to przeświadczenie nasze jeszcze bardziej pogłębia i gruntuje na zawsze.

szalka Śmigłego-Rydza, powtórzony przez uczestników Zjazdu.

Po referacie ideowym Komendantka Naczelną insp. St. Frołowiczowa wygłosiła referat sprawozdawczy, poczem przy niemiłkających długo okrzykach: „Niech żyje Pan Prezydent“ — Pan Prezydent opuścił Zjazd.

Po wyjściu Pana Prezydenta i Dostojnych Gości uczestniczki Zjazdu sformowały pochód, udając się do Belwederu celem złożenia hołdu pamięci Wielkiego Marszałka.

Na czele pochodu wieniec, niesiony przez instruktorki, dalej sztandary, kompania honorowa, długa kolumna sformowanych

X Walny Zjazd Delegatek. Hold w Belwederze.

X Walny Zjazd Delegatek. Prezydium Zjazdu z p. Prezydentową Mościcką po złożeniu wieńca.

w czwórki uczestniczek Zjazdu i 5 batalionów pewiaczek.

Około godz. 14.30 pochód wszedł na dziedziniec belwederski. Chyłą się sztandary, Prezydium Zjazdu z p. Prezydentową Mościcką, pierwszą Komendantką Naczelną insp. Marią Wittekówną, Przew. Jadwigą Michałowską i Komendantką Naczelną insp. St. Frołowiczową na czele składa wieniec na stopniach białego pałacu belwederskiego. Chwila zupełnej ciszy — jeno serca biją mocno rytmem niezmiennej miłości, czci i uwielbienia dla Wielkiego Wodza Budowniczego Polski i ślubują Jego Nieśmiertelnej Pamięci dalszą wytrwałą służbę.

Po złożeniu hołdu pamięci Wielkiego Marszałka i wpisaniu się do księgi pamiątkowej przez Prezydium Zjazdu, delegacja Zjazdu przeszła pochodem przed gmach Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych, gdzie przedstawicielski Prezydium złożyły hołd Marszałkowi Polski Śmigłemu - Rydzowi, poczem Komendantka Naczelna wzniosła okrzyk na cześć Pana Marszałka, powtórzony przez uczestniczki pochodu.

Po przerwie obiadowej o godz. 18-tej Pani Prezydentowa Mościcka podejmowała uczestniczki Zjazdu i pewiaczki warszaw-

skie herbatką na Zamku. W herbatce wzięła udział Pani Marszałkowa Piłsudska.

W pięknych salach Królewskiego Zamku rojno od pewiackich mundurów. Stroje cywilne niemał giną w szaro-zielonej fali; dziewczęta serdecznie podejmowane zarówno przez samą Dostojną Gospodynię, jak przez ks. Prałata Humpole, gen. Schally, płk. Czerwińskiego i kpt. Kryńskiego którzy — jako domownicy gorliwie troszczą się o młodych gości — czują się dobrze i swobodnie. Jest coś bardzo pięknego i wzruszającego w tej prostej i swobodnej atmosferze herbatki, w tych gromadach młodzieży tak pogodnej, radosnej, a uprzejmej i grzecznej bez zarzutu, poruszającej się swobodnie w dostojnych salach zamkowych, tych samych salach, które były świadkiem uchwalenia Konstytucji 3 Maja i które dziś są rezydencją Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Po herbatce uczestniczki Zjazdu były na przedstawieniu „Gałązka Rozmarynu“ w teatrze Polskim.

W drugim dniu Zjazdu obrady odbywały się w gmachu II Gimnazjum Miejskiego przy ul. Rozbrat 26. Godziny od 10 — 12 poświęcone były na prace Komisyj; o godz. 12-iej Przewodnicząca wznowiła obrady plenarne.

Pani Marszałkowa Piłsudska w rozmowie z Panią Prezydentową Mościcką podczas herbatki na Zamku.

Po wznowieniu obrad plenarnych Przewodnicząca Zjazdu p. Michałowska przypomniała, iż zgodnie z przyjętym w dniu poprzednim porządkiem dziennym prac, porządek dzienny obecnego posiedzenia przedstawia się jak następuje:

1. Sprawozdania:
  - a) Zarządu Naczelnego,
  - b) Skarbniczki,
  - c) Komisji Rewizyjnej;
2. Odczytanie preliminarza budżetowego.
3. Dyskusja nad sprawozdaniami i preliminarzem budżetowym, oraz uchwalenie preliminarza.
4. Sprawozdanie Komisji i przyjęcie wniosków.
5. Sprawa reorganizacji pracy.
6. Wręczenie sztandaru.
7. Zamknięcie Zjazdu.

Po zagajeniu obrad przez Przewodniczącą, Wiceprzewodniczącą p. Antonina Płodowska odczytała sprawozdanie z prac Zarządu Naczelnego za czas od 1 września 1936 do 31 sierpnia 1937 r., zaś skarbniczka p. Janina Kalinska odczytała sprawozdanie finansowe, bilans, oraz rachunek rozchodów i przychodów.

Z kolei protokół Komisji Rewizyjnej odczytała p. H. Maślakiewiczówna. Wniosek Komisji o udzielenie absolutorium Zarządowi został przyjęty oklaskami, Przewodnicząca jednak oświadczyła, że ze względów formalnych wniosek ten w odpowiednim czasie będzie poddany pod głosowanie.

Następnie skarbniczka p. Kalińska odczytała projekt preliminarza budżetowego na rok 1938/39, poczem Przewodnicząca otworzyła dyskusję zarówno nad sprawozdaniami, jak i nad projektem preliminarza.

W dyskusji zabierały głos pp. Ostrzycka z Częstochowy, Zakrzewska z Tarnowa, Bratkowska z Warszawy, Wyrzykowska z Łowicza, Rousseau z Pionek, Kontowtowa z Lidy, Ossowska z Wielunia, Rajnke z Bochni, Filipowiczowa z Kutna, Skrzywankowa z Dąbrowy Górniczej. Wyjaśnień ze strony Zarządu udzielały pp.: Przewodnicząca J. Michałowska, Kmdtka Naczelna St. Prołowiczowa, insp. St. Kudelska, administratorka pisma „Dla Przyszłości” st. przew. H. Grabczewska, oraz buchalterka Zarządu Naczelnego p. Markiewiczówna.

W dyskusji poruszona była sprawa dochodów z imprez, kredytów na akcję obozową, oraz w pierwszym rzędzie subwencji Zarządu Naczelnego dla miesięcznika „Dla Przyszłości”. Przedstawicielki Zarządu Naczelnego wyjaśniły, że pismo prowadzone

jest pod względem finansowym jako jedna z samodzielnych agend Zarządu Naczelnego i zasadniczo powinno być samowystarczalne, ze względu jednak na to, że nie wszystkie Koła i nie wszystkie członkinie prenumerują pismo, konieczna jest pewna pomoc Zarządu Naczelnego na wydawnictwo.

Wszystkie mówczynie, zabierając głos w dyskusji, podkreślały bardzo mocno znaczenie własnego pisma organizacyjnego, wzywając wszystkie Koła do uregulowania zobowiązań finansowych wobec pisma, oraz do jego intensywnej propagandy.

Po wyczerpaniu dyskusji Zjazd uchwalił preliminarz budżetowy, a następnie wniosek Komisji Rewizyjnej o udzielenie absolutorium Zarządowi. W dalszym ciągu na wniosek Przewodniczącej — Zjazd długotrwałymi oklaskami wyraził podziękowanie buchalterce Zarządu Naczelnego p. Markiewiczównie za wzorowe prowadzenie przez nią rachunkowości Zarządu, co specjalnie podkreśliła w swym protokole Komisja Rewizyjna.

Z kolei nastąpiło sprawozdanie Komisyj. Sprawozdanie z prac Komisji Sztandarowej złożyła insp. Moczulska. Po dokładnym zbadaniu i wypunktowaniu prac Kół za okres od 1.IX.1936 do 31.VIII.37 r. Komisja Sztandarowa stwierdziła, iż pierwsze miejsce w klasyfikacji zajęło Koło w Radomiu (200 punktów), które już posiada sztandar, następnymi miejscami: Koła w Katowicach i Brześciu n/Bug. (po 196 pkt.). Komisja stawia wniosek o przyznanie sztandarów Kółom w Brześciu n/Bugiem i w Katowicach.

Następnie Komisja wnosi o przyznanie dyplomów uznania Kółom: w Radomiu, Gdyni (181 pkt.), Kowlu (148 pkt.), Kielcach (128 pkt.) i Bochni (127 pkt.).

Przewodnicząca, podkreślając z uznaniem wybitną pracę Koła w Radomiu, które po raz drugi uzyskuje pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji pracy Kół, poddaje wniosek Komisji Sztandarowej pod głosowanie. Wniosek został przyjęty jednogłośnie przy długotrwałych oklaskach.

W dalszym ciągu sprawozdanie z prac Komisji Wnioskowej złożyła przewodnicząca Komisji inż. I. Kielbasińska, odczytując następnie poniższe wnioski, przyjęte przez Komisję Wnioskową.

Wnioski Zarządu Naczelnego i Komisji Wnioskowej.

1. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. wyraża swą głęboką radość z powodu nadania przez nową ustawę o powszechnym obowiązku wojskowym kobietom prawa do służby żołnierza. Organizacja P. W. K. staje

do dyspozycji Władz Wojskowych przy budowaniu form wojskowej służby kobiet, wnosząc do tej pracy swój dotychczasowy dorobek,

2. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. wzywa Koła Lokalne, aby przeprowadziły zebrania informacyjne dla szerokich środowisk kobiecych w sprawie nowej ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, która stwarza podstawy prawne i rzeczowe dla udziału kobiet w pomocniczej służbie wojskowej; Koła Lokalne, które takie zebrania już przeprowadziły, są od tego obowiązku zwolnione.

3. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. wzywa wszystkie Koła Lokalne, by dla trwałego upamiętnienia 10-lecia istnienia Organizacji podjęły i wykonały w roku bieżącym prace specjalne (art. w „Dla Przyszłości“ z lutego b. r.). W tym celu Walny Zjazd poleca Kołom zwołanie w czasie do 10 kwietnia b. r. ogólnych zebrań wszystkich członkiń i uczestniczek celem omówienia projektowanych prac i podjęcia odpowiedniej uchwały.

4. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Zarządu Naczelnego w sprawie reorganizacji pracy w celu scalenia akcji przysposobienia wojskowego kobiet i upoważnia do przeprowadzenia tej sprawy w imieniu Walnego Zjazdu Zarząd Naczelną Organizacji P. W. K. do O. K., przekazując mu swoje kompetencje.

5. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. uchwała otoczenie specjalną opieką przez Zarząd i Komendę Nacz. Kół i ośrodków pracy na terenach kresowych.

6. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. poleca Zarządowi Naczelnemu wzmocnienie akcji zbiórkowej puszek oszczędnościowych i wzywa wszystkie Koła do prowadzenia tej akcji wg. dyrektyw Zarządu Naczelnego.

7. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. zwraca się do Zarządu Naczelnego o stałe podejmowanie starań u miarodajnych czynników w sprawie uzyskania dla członkiń Organizacji urlopów okolicznościowych na Zjazdy i konferencje organizacyjne, oraz obozy i kursy.

8. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. zwraca uwagę, iż uchwała jednego z poprzednich Walnych Zjazdów, zobowiązująca wszystkie Koła Lokalne do prenumerowania „Dla Przyszłości“ nie jest w całej rozciągłości wykonywana.

Walny Zjazd wzywa więc Zarząd Naczelną, aby dopilnował ściślejszego wykonywania powyższej uchwały.

Wnioski Kół Katowic i Poznania.

9. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. uchwała wzmocnienie w ramach prac wyszkoleniowych Organizacji akcji szkolenia fachowego członkiń Kół Lokalnych z uwzględnieniem ich ściślejszego związania z Organizacją. Programy szkolenia winny objąć w miarę warunków lokalnych również kursy motoryzacyjne.

10. X Walny Zjazd Delegatek O.P.W.K. do O. K. wzywa wszystkie Koła Lokalne do wydatnego wzmocnienia akcji finansowej na potrzeby pracy wychowawczo-wyszkoleniowej.

11. X Walny Zjazd delegatek O.P.W.K. do O. K. uchwała podjęcie starań przez Zarząd Naczelną przy współdziałaniu wszystkich Kół w kierunku zebrania materiałów z zakresu lektury beletrystycznej, związanej z pracą P. K. do O. K. jako koniecznej pomocy propagandowej w pracy wychowawczo-wyszkoleniowej.

12. Wniosek nagły Komisji Sztandarowej zatwierdzony przez Komisję Wnioskową.

Komisja Sztandarowa w pracach swoich stwierdziła, że dotychczas obowiązujący Regulamin Sztandarowy nie ocenia istotnego stanu pracy Koła. Komisja Sztandarowa stawia wniosek, aby X Walny Zjazd Delegatek Org. P. W. K. powierzył Zarządowi Naczelnemu przepracowanie Regulaminu Sztandarowego z dostosowaniem do obecnych potrzeb.

13. Wniosek Komisji Wnioskowej w porozumieniu z Komisją Matką.

Wobec mającej nastąpić reorganizacji pracy X Walny Zjazd Delegatek O. P. W. K. do O. K. uchwała przedłużenie kadencji obecnego Zarządu Naczelnego oraz Komendantki Naczelną do czasu wykonania tej reorganizacji.

Wniosek pierwszy, dotyczący ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym został przyjęty długotrwałymi oklaskami. Dwa następne wnioski przeszły jednogłośnie.

W związku z wnioskiem czwartym — na wezwanie Przewodniczącej insp. Kudelska poinformowała uczestniczki Zjazdu o pracach przygotowawczych, prowadzonych przez Zarząd Naczelny celem przygotowania reorganizacji pracy w związku z wymaganiami przełożonych władz wojskowych. Po referacie i dyskusji wniosek został uchwalony jednogłośnie.

W związku z wnioskiem szóstym, dotyczącym puszek oszczędnościowych, Przewodnicząca w kilku słowach podkreśla znaczenie akcji puszek dla Organizacji i gorąco wzywa wszystkie członkinie do wydatnego rozwinięcia tej akcji.

Długimi oklaskami przyjęte zostały wnioski: wniosek piąty o otoczeniu specjalną opieką Kół i ośrodków pracy na terenach kresowych, zgłoszony przez Koło w Grudziądzu, a podtrzymany i przepracowany przez Zarząd Naczelny, oraz wniosek ósmy, dotyczący prenumeraty miesięcznika „Dla Przyszłości”.

Wszystkie pozostałe wnioski przyjęte zostały jednomyślnie bez sprzeciwów. Wniosek Komisji Wnioskowej, zgłoszony w porozumieniu z Komisją Matką o przedłużenie kadencji obecnego Zarządu Naczelnego i Komendantki Naczelnej wywołał również długotrwałe oklaski i został przyjęty w głosowaniu jednogłośnie.

Na zakończenie przewodnicząca Komisji Wnioskowej zakomunikowała, iż wniosek Koła w Tarnopolu odnośnie dopuszczenia Organizacji przez władze szkolne do organizowania hufczyków w szkołach powszechnych został przez Komisję Wnioskową przekazany Zarządowi Naczelnemu.

Po przyjęciu przez Zjazd wszystkich wniosków, zgłoszonych przez Komisję Wnioskową, Przewodnicząca stwierdziła, iż referat insp. Kudelskiej na temat reorganizacji pracy wyczerpał punkt 5-ty porządku dziennego, poczem udzieliła głosu przewodniczącej Komisji Matki p. Czapowównie, która stwierdziła, iż wobec przyjętego przed chwilą wniosku o przedłużenie kadencji obecnych władz naczelnych Organizacji, władze te pozostają nadal w tym samym składzie, i odczytała dotychczasową listę członkiń Zarządu Naczelnego oraz Komisji Rewizyjnej.

Następnie w oczekiwaniu na przybycie Pani Marszałkowej Piłsudskiej Przewodnicząca zarządziła 10-cio minutową przerwę. W czasie przerwy przybył na Zjazd Dyrek-

tor Państwowego Urzędu W. F. i P. W. gen. Kazimierz Sawicki w towarzystwie ppłk. Wł. Turyczyna, oraz Naczelnik Wydziału Min. W. R. i O. P. dr. Tadeusz Adamczyk.

Około godz. 15-ej przybyła na Zjazd Pani Marszałkowa Piłsudska, powitana serdecznymi i długotrwałymi okrzykami: „Niech żyje”. Jedną z pewiaczek wręczyła Pani Marszałkowej kwiaty, poczem Dostojny i Kochany nasz Gość zajął miejsce w sali obrad. Po zajęciu miejsc przez wszystkie uczestniczki Zjazdu Przewodnicząca zakomunikowała, że pan Generał Sawicki osobiście wręczy legitymacje Honorowej Odznaki Komendanckiej P. W. tym naszym członkiniom, którym te odznaki zostały przez niego nadane. Generał Sawicki przed wręczeniem wygłosił krótkie przemówienie, w którym oświadczył, iż jest bardzo rad, iż przypadło mu w udziale wręczenie odznak komendanckich osobom, które swoją rzetelną pracą na odznaki te zasłużyły. Zjazd obecny — mówił dalej Generał — odbywa się w chwili, kiedy praca kobieca odniosła wielki tryumf. Ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym powołuje kobiety do współpracy w budowaniu potęgi militarnej Państwa, w tworzeniu polskiej siły zbrojnej. Ustawa ta w odniesieniu do kobiet jest wyrazem zaufania, jakie Państwo żywi do zorganizowanej pracy kobiecej, jest rzetelnej tej pracy rezultatem. Może być spokojną Ojczyzna nasza, bo nad Nią czuwa serce kobiety-polki, z którego będzie czerpał swą moc żołnierz polski. Na zakończenie swego przemówienia Generał Sawicki podziękował wszystkim paniom w imieniu Służby za ich dotychczasową pracę i wznosił okrzyk na cześć Organizacji P. W. K. i odznaczonych członkiń.

Po wręczeniu przez Pana Generała legitymacyj nastąpiła uroczystość wręczenia sztandaru. Na podium w głębi ustawiły się wszystkie sztandary Organizacji: na wezwanie Przewodniczącej weszły na podium przewodniczące i komendantki Kół w Brześciu n/Bugiem i Katowicach, poczem Komendantka Naczelna wręczyła sztandar, stwierdzając, że Koła w Brześciu i Katowicach uzyskały sztandary po roku pracy specjalnie trudnej, rok ubiegły bowiem był bardzo trudnym rokiem w pracach Organizacji. Jest to dowodem, że naszą Organizację stać na systematyczną i rzeczową pracę nawet w bardzo trudnych warunkach. Składając odznaczonym Kołom podziękowanie w imieniu Służby — Komendantka Naczelna podkreśliła, iż charakterystycznym jest fakt, iż sztandary zdobyły Koła, położone niejako na dwóch krańcach Rzeczypospolitej. Stwierdza to, że praca na rubieżach bije żywym tętnem i że z tej pracy, jak powiedział Pan Generał, „czerpać będzie siły żołnierz

polski". Tegoroczne sztandary są symbolem służenia idei P. W. K. bez względu na organizacyjne warunki pracy, są symbolem karności naszej i gotowości.

Przystępując do zamknięcia Zjazdu, p. Michałowska mówi, że pragnie, by uczestniczki Zjazdu rozjechały się z głębokim przeświadczeniem, że praca nasza jest pracą nad pomnożeniem Wielkości Polski i aby nad pracą naszą i nad nami zapanował duch Wielkiego Marszałka, który w przemówieniu Swoim na Zjeździe Legionistów w Wilnie powiedział: „Gdy czasy tak wielkie idą, co świat na inny zmieniają, to, proszę Pańów, czasy te nie są na miarę piersi tchórzaków, piersi łotrzyków. Muszą iść gdzieś czasy odrodzenia”. Dla tego też musimy pamiętać o tym, aby wszystkie nasze dążenia skierowane były do pracy o Polskę, dla Polski i w imię Polski. Następnie p. Michałowska w serdecznych słowach złożyła gorące podziękowanie p. Marszałkowej Piłsudskiej za zaszczytowanie Swoją obecnością, a tak drogiej dla nas chwili wręczenia sztandarów, tym droższej, że jest Ona z nami.

Po zakończeniu przemówienia, zamykającego obrady X Walnego Zjazdu, Przewodnicząca zaproponowała wysłanie do p. Prezydentowej Marii Mościckiej depeszy z podziękowaniem za udział w Zjeździe i za przyjęcie całej pewiackiej gromady. Wniosek p. Michałowskiej Zjazd przyjął oklaskami.

Na zakończenie Przewodnicząca serdecznie podziękowała generałowi Sawickiemu za osobiste rozdanie legitymacyj odznaczonym członkiniom i wniosła na jego cześć okrzyk, podchwycony przez obecnych, poczem zamknęła Zjazd. W kilka chwil po tym p. Marszałkowa między podwójnym szpalerem pewiaczek, żegnana dźwiękami niemiłkącymi okrzykami i serdecznymi uśmiechami, opuściła salę.

Zjazd został zakończony.

Na Zjazd nadeszły do Organizacji powitania i życzenia następujące osoby: Pan Marszałek Polski Edward Smigły-Rydz, Marszałek Senatu Aleksander Prystor, Marszałek Sejmu Stanisław Car, gen. broni Kazimierz Sosnkowski, Minister Skarbu Eugeniusz Kwiatkowski, Wiceminister Spraw Wewnętrznych Bronisław Nakoniecznikow-Klukowski, Wiceminister Skarbu dr. Tadeusz Grodyński, Dyrektor Państwowego Urzędu W. F. i P. W. gen. Kazimierz Sawicki, Dowódca O. K. Nr. X gen. Scaevola-Wieczorkiewicz, Kierownik Okręgowego Urzędu W. F. i P. W. D. O. K. V. ppłk. Wójcicki, Kurator Okręgu Szkolnego Warszawskiego W. Ambroziewicz, Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego dr. Kupeczyński, Kurator Okręgu Szkolnego Pomorskiego dr. Antoni Ryniewicz, Kurator Okręgu Szkolnego Brze-

skiego Romuald Petrykowski, Wiceprezydent m. st. Warszawy Olpiński, Prezydium Unii Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, Zarząd Stowarzyszenia Strzeleczyń 1912 — 1914 r., Prezes Federacji P. Z. O. O. gen. Roman Górecki, Rada Narodowa Polek, Związek b. Drużyniaczek, Zarząd Związku b. Kurierek, Stowarzyszenie Peowiaczek, Zarząd Naczelny Rodziny Wojskowej, Wiceprzewodnicząca Z. H. P. Wanda Opęchowska w imieniu Harcerstwa Polskiego i własnym, Organizacja Harcerek, Zarząd Koła Polek, Zarząd Główny Związku Osadników, Zarząd Główny Centralnej Organizacji Kół Gospodyń Wiejskich, Prezes Związku Straży Pożarnych R. P. Senator Gołuchowski, Zarząd Główny Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, Rada Główna Rodziny Rezerwistów, Zarząd Naczelny Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna”, w imieniu Organizacji Pracy Obywatelskiej Młodzieży „Straż Przednia”, Naczelniczka Irena Posseltówna, Sekcja Przełożonych przy Stowarzyszeniu Dyrektorów Polskich Szkół Prywatnych i Samorządowych, Zrzeszenie Lekarek Polskich, Zarząd Główny Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, gen. Kollataj-Srzednicki, Senator prof. Bolesław Miklaszewski, p. Jadwiga Maleszewska, Dyrekcja Szkoły Handlowej Danielskiej, Kierownictwo Szkoły Publicznej Doksztalającej Zawodowej Nr. 27 wraz z opiekunką Hufca Nr. 15, pp. Irena Miętkiewicz i Urbanowicz, Redakcja mies. „Rodzina i Dziecko”.

Rozjechałyśmy się ze Zjazdu ze świadomością, że przed nami otwiera się nowy okres jeszcze bardziej wytężonej, jeszcze bardziej intensywnej pracy.

* * *

*

Już po wydrukowaniu powitań, nadesłanych na Walny Zjazd, nadeszły życzenia od p. sen. prof. Miklaszewskiego, które poniżej drukujemy:

Prezydium Zjazdu Przystosobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju.

Najuprzejmiej dziękując za łaskawe zaproszenie na Zjazd, mam honor złożyć najlepsze życzenia dalszego powodzenia w niezwykle owocnej pracy dla dobra i obronności Ojczyzny.

Śle wyrazy czci i poważania

Bolesław Miklaszewski.

Referat ideowy wygłoszony na X Walnym Zjeździe Delegatów

Gdy dziś, na dziesiątym z kolei Walnym Zjeździe Delegatów przystępujemy do podsumowania dorobku naszej pracy za okres ubiegły i nakreślenia linii wytycznych na następny okres, koniecznością staje się odpowiedź na pytanie, jakie stawiamy sobie wszystkie: czy i jaką wartość stanowiłyśmy w rachunku polskiej rzeczywistości, czy byłyśmy czynnikiem trwałym, czynnikiem twórczym, czy byłyśmy jak te efemerydy: ludzie bez wczoraj i ludzie bez jutra — o których pisze Marszałek Piłsudski.

Nie jesteśmy ludźmi bez „wczoraj”. Nie jesteśmy, bo czujemy się najgłębiej, nierozdzielnie związane z tymi, którzy w sierpniu 1914 r. poszli za Komendantem w trudzie bitewnym wykuwać zręby nowej Polski. Czujemy się z nimi związane, bo z ich spuścizny, z ich żywej wielkiej tradycji wzięłyśmy w nasze serca — jako niezmienny ideał i cel — to, czego Komendant ich uczył i czego od nich nieustępliwie wymagał: ideał bezosobistej żołnierskiej służby.

Wychowanie pokoleń kobiecych dla realizacji tego ideału, kształtowanie typu kobiety-obywatelki-żołnierza zdolnej do pracy dla Państwa zarówno w czasie pokoju jak i w czasie wojny w najcięższych nawet warunkach — to istotne nasze zadanie i sens naszego istnienia. Ten cel i te zadania kształtują oblicze ideowe naszej Organizacji; one to stanowią o walorach, które w codziennym wysiłku realizatorskim staramy się wydobyć z nas samych i wypromieniować niejako w otoczenie, by nim nasycić atmosferę polskiego życia, by przyczynić się do wytworzenia klimatu ideowego, w którym mógłby się kształtować typ człowieka, potrzebnego Polsce, typ człowieka, którybyśmy nazwała typem piłsudczyka. Typ piłsudczyka bowiem nie jest już dziś w Polsce zjawiskiem jedynie historycznym. Komendant pracą swoją, genialną swoją indywidualnością wywarł na życie polskie wpływ, którego już nikt i nie nie zetrze. Jesteśmy Polską Józefa Piłsudskiego, Polską z Jego serca, myśli i woli wyrosłą. Dziś, tak samo jak wtedy, gdy w białym Belwederze niezmordowanie czuwał nad Polską, kształtuje On duszę polską; wpływ

Jego poprzez pokolenia będzie stanowił o drogach rozwojowych Polski jutra.

W odczycie swoim „O wartości żołnierza Legionów” Marszałek mówi, że Legiony dały Polsce nie tylko nowy typ żołnierza, ale nowy typ człowieka. Marszałek ten nowy typ człowieka chciał upowszechnić, chciał wychować w Polsce nowe pokolenie, które w codziennej pracy umiałoby wcielać w życie „imponderabilia” — „honor, cnotę, męstwo i wogóle siły wewnętrzne człowieka” umiało podnieść Polskę na taki poziom, aby „Wielka Rzeczpospolita Polska stała się największą potęgą nie tylko wojenną, lecz także kulturalną na całym Wschodzie”.

Pracy nad osiągnięciem tego celu żądał Marszałek nieustępliwie od swoich żołnierzy żądał od wszystkich, którzy chcieli i mogli zrozumieć, że „Polska to Wielka Rzecz”.

Aby ten cel został osiągnięty, aby wyrosło w Polsce pokolenie ludzi, którzy z rąk żołnierzy Komendanta wezmą troskę o nieustanne urzeczywistnianie w każdym dniu wielkości i potęgi Polski, trzeba było, by dzisiejsze pokolenie podjęło wielką pracę wychowawczą, pracę wychowywania ludzi, dla których bezosobista żołnierska służba stałaby się istotną treścią życia.

Organizacja nasza z głęboką świadomością i zdecydowaną wolą stanęła w szeregach tych, którzy tę żołnierską bezosobistą służbę chcą realizować, którzy chcą kształtować typ człowieka, uznającego owe „imponderabilia” jako czynnik nadrzędny we wszystkich pracach, we wszystkich poczynaniach.

Czy tak jest rzeczywiście? Sądzę, że mam prawo powiedzieć: tak jest rzeczywiście.

Tak jest, bo dobro służby i honor służby stawiamy wszędzie i zawsze na pierwszym miejscu — ponad wszelkie ambicje, korzyści i interesy organizacyjne.

Tak jest, bo same wiemy głęboko i tę naszą wiedzę wszczepiamy nieustannie w duszę naszych młodych członków, naszych powiączek, że dobro służby i honor służby są tą

wartością nadrzędną, decydującą o wszystkim.

Tak jest, bo w imię dobra służby i honoru służby gotowe jesteśmy wszędzie i zawsze zrezygnować z każdej formy, z każdej rzeczy, ze wszystkiego, co nie jest dla dobra służby i honoru służby istotne.

Bo żyje u nas przede wszystkim ambicja pracy, ambicja służenia, którym podporządkowane są wszystkie inne sprawy.

Tak jest, bo w imię dobra służby i honoru służby staramy się zrozumieć i w naszym życiu realizować to, co Marszałek mówił o potrzebie ofiary.

„...potrzeba umieć być ofiarnym“.

„Idzie o ofiarę ciężką, idzie o ofiarę robioną dla siły całego narodu, idzie o ofiarę i umiejętność robienia ustępstw wzajemnych, idzie o ofiarę z tego, co ludziom być może i jest najdroższe, o ofiarę ze swoich przekonań i poglądów. Idzie o to, aby kraj nasz zrozumiał... że swoboda, jeżeli ma dać siłę, musi jednoczyć, musi łączyć, musi rękę sąsiadom i przeciwnikom podawać, musi umieć godzić sprzeczności, a nie tylko przy swoim się upierać. Z takiej jedynie uступliwości wzajemnej, z takiego jedynie szanowania wzajemnego, z takiej jedynie umiejętności podawania we wspólnej pracy dłoni wszystkim, wypływa moc wielka w chwilach trudnych i w chwilach kryzysów państwowych“.

U podstaw naszej służby, którą staramy się uczynić istotnie służbą żołnierską, leży element ochotniczości. W pełni świadomości, że praca nasza jest Państwu potrzebna, z własnej woli, bez żadnego zewnętrznego przymusu, owszem — przebijając się nieustannie przez piętrzące się na każdym kroku trudności i przeszkody: przez nieufność, niedowierzanie, brak zrozumienia, brak dostatecznej pomocy, przez brak poszanowania dla pracy i przez drwiny — podjęłyśmy przed 16 laty naszą ochotniczą pracę.

Mówię — przed 16 laty — gdyż, iakkolwiek Organizacja Przysp. Wojsk Kobiet do Obrony Kraju istnieje dopiero lat 10, to, co stanowi jej istotną treść: przygotowanie szerokich mas kobiecych do pracy w obronie Państwa — podjęte zostało przed 16-tu laty przez szczupłą gromadkę pionierek i — inne w formie, to samo w istocie swojej po przez zmieniające się formy — trwa. Ochotniczość

służby stanowi jej niezaprzeczalny walor — to, co wyrosło z istotnej wewnętrznej potrzeby, z chęci oddania siebie w pracę — posiada zawsze wielką wartość. Z własnej woli stając w szeregach tych, którzy chcą codziennym wysiłkiem pomnażać Wielkość, Siłę i Obronność Państwa, uważamy się za całkowicie dyspozycyjne wobec władz wojskowych, chcemy stanowić czynnik, który będzie w służbie Państwa użyty w sposób, przez władze te uznany za najbardziej celowy i słuszny. Tak właśnie rozumiemy naszą żołnierską służbę.

Całkowita dyspozycyjność nie wyklucza jak najdalej idącej inicjatywy. Owszem — zdolność do inicjatywy musi być cechą dobrego żołnierza.

Stając więc całkowicie do dyspozycji władz wojskowych — wchodzimy nazewnątrz w szerokie masy kobiece, aby w nich zaszczipać świadomość roli kobiety w sprawach obrony Państwa, aby w nich budzić wolę współdziałania, aby umożliwiać zdobywanie wiedzy o sprawach tej obrony, o potrzebach naszych Sił Zbrojnych. Idziemy w szerokie masy, aby współdziałać w tworzeniu tego „morale“, które będzie decydowało o zwycięstwie.

Wychowanie pokoleń kobiecych w tradycjach rycerskich dla służby Państwu, tylko i dlatego, aby Rzeczpospolita nasza stała się największą potęgą nie tylko wojenną, ale i kulturalną, czuwanie nieustanne nad utrzymaniem pogotowia umysłów, serc i woli w szerokich masach kobiecych — to są te czynniki, które stanowią, że jesteśmy — ludźmi jutra. Zawsze, po wszystkie czasy potrzebni będą w Polsce ludzie, dla których „Salus Rei Publicae Suprema Lex est“, zawsze, po wszystkie czasy potrzebny będzie nieustanny wysiłek, nieustanny trud, nieustanna czujność, aby Polskę nieustannie dźwigać wzwyż. Prawem życia jest ewolucja, nieustanne stawanie się, nieustanne dążenie naprzód. Prawo to jednakowo decyduje o losach jednostek, jak i całych wielkich społeczności, narodów i Państw. Kto w tej pracy nieustannego dźwigania się wzwyż ustanie choć na chwilę, ten cofnąć się musi.

W dźwiganiu Polski wzwyż, pomnażaniu Jej wielkości musimy brać udział my wszyscy, Jej obywatele; kto bowiem w tym wysiłku nie bierze udziału, ten kładzie się kło-

dą pod nogi. Nigdy więc nie może ustać służba dla wielkości Polski, służba, która, jeśli ma być dobrą i celową, musi być z ducha swego — żołnierską.

Przed nami więc jasny i prosty szlak. Z ideologii walki o Wielkość duchową i Wielkość państwową Polski wyrosłe, wolą służenia powołane do życia — mamy po przez

pokolenia współdziałać w tworzeniu i kształtowaniu w Polsce typu człowieka, który będzie zdolny do wytrwałej służby tej Wielkości, — aby Polska, nadludzkim trudem umysłu, serca i woli Józefa Piłsudskiego do życia odrodzona — stała się Polską wielką — wielką potęgą materialną i duchową — jak ją widział, jakiej pragnął Józef Piłsudski.

Referat sprawozdawczy wygłoszony na X Walnym Zjeździe Delegatów

Panie Prezydencie, Szanowni Państwo!

Stoję oto przed zadaniem niesłychanie trudnym: w przeciągu kilkunastu minut — podzielić się z Państwem wynikami kilkunastu lat pracy; kilkunastu lat, wypełnionych tą pracą „po brzegi“, wiecznie żywą, nie tylko z roku na rok obejmującą coraz szerszy zasięg, ale również z roku na rok — pogłębiającą swe wymagania, szukającą coraz to nowych dróg, przetwarzającą swe formy — w dostosowaniu do wynikających z jej doświadczeń i potrzeb życia społecznego, państwowego i stawianych nam zadań przez władze wojskowe.

I dlatego — będę się musiała z konieczności ograniczyć tylko do najważniejszych momentów tej pracy, uwzględniając w pierwszym rzędzie jej stan faktyczny, dzisiejszy, prawie że z całkowitym pominięciem procesów tworzenia tej dzisiejszej rzeczywistości.

1. Struktura organizacyjna.

Struktura organizacyjna Organizacji P. W. K. opiera się na 2 elementach — wojskowym i społecznym: prace Zarządu i Komendy są ściśle organizacyjne związane, iakkolwiek mają bardzo konkretnie rozdzielone zadania. Organizacja Komend pokrywa się terenowo z władzami państwowymi P. W. na każdym szczeblu, Zarządy posiadamy na szczeblu większego ośrodka, przeważnie miasta powiatowego, oraz na szczeblu Centrali.

Organizowanie placówek pracy, poczynając od jednostki p. w. k. w terenie, po przez Komendę Koła, względnie (tam, gdzie nie ma Koła) Komendę Ośrodka i Komendę powiatu — aż do Komendy Rejonu i Okręgu — uwarunkowane było zawsze posiadaniem odpowiedniej siły kierowniczej, odpowiadającej ściśle określonym wymaganiom, dotyczącym cenzusu, stopnia wykszolenia, oraz lat pracy, w przeciągu których dana jednostka przechodzić mogła od funkcji niższych do wyższych, od mniejszego do coraz bardziej odpowiedzialnego odcinka pracy.

By tę zasadę utrzymać — było tendencją ostatnich lat hamowanie zbyt silnego rozbudowywania zasięgu pracy z uszczerbkiem jej pogłębienia: była też niejednokrotnie konieczność *likwidowania już istniejących placówek pracy* tam, gdzie na skutek tych czy innych warunków zabrakło odpowiadającej wymienionym wymaganiom siły kierowniczej.

Reasumując wysiłki prowadzonej w myśl powyższych zasad pracy organizacyjnej — posiadamy dziś:

10 Komend Okręgowych i

2 Komendy Rejonu, obsadzone przez absolwentki W. K. I. P. U. WF. i PW.

365 Komendantek Kół i ośrodków;

95 Kół Lokalnych;

964 zespoły p. w. k. i p. do o. k., z których wszystkie kierowane są przez instruktorki, posiadające wymagane przez Władze Państwowe dla określonych szczebli wyszkolenie.

Niewystarczająca ilość wykwalifikowanych instruktorek, jak również brak środków materialnych nie daje możliwości obsadzenia siłami kierowniczymi wszystkich powiatów, do czego będziemy dążyć w następnym okresie pracy.

2. Środowiska, objęte pracą Organizacji.

Terenem, na którym Organizacja realizuje swe zamierzenia ideowe, jest młodzież szkolna i pozaszkolna, jak również kobiety dorosłe, czy to przechodzące wykszolenie w tym czy innym dziale przysposobienia do obrony kraju, czy zdobywające wykszolenie instruktorskie, czy współpracujące z Zarządami w działaniach pracy społecznej.

Młodzież szkolna rekrutuje się ze szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, szkół dokształcających, oraz w pewnej mierze z wyższych zakładów naukowych.

Młodzież szkół powszechnych, organizowana była do r. 1935 w t. zw. „drużynach w. f.“, do których garnie się bardzo chętnie i licznie.

Młodzież pozaszkolna — oprócz absolwentek H. S., obejmuje środowisko rzemieślnicze, fabryczne, oraz — od 2 lat dosyć wolno, ale stopniowo narastające — szeregi młodzieży wiejskiej.

W ujęciu cyfrowym (za rok ubiegły) na 1 września b. r. miałyśmy:

młodzieży szkolnej	15.829
młodzieży pozaszkolnej	7.032, w tym
rzemieślniczek — 531, robot-	
nic — 870, włościanek—715	
członkiń Kół Lokalnych	4.630
instruktorek —	1.317

Według stanu na 15. I. 38 — ogólna ilość wszystkich członkiń organizacji wynosi 35,571

3. Metody, formy i programy pracy.

Ogromna różnorodność środowisk, stanowiących tereny pracy Organizacji pod względem wieku, cenzusu, poziomu ideowego i intelektualnego — wysuwa konieczność *dostosowania form, metod i programów pracy do danego środowiska.*

A. *Metoda wojskowa*, wypracowana przez inicjatorce ruchu p. w. k. i stosowana przez nie jeszcze przed powstaniem statutowych form Organizacji P. W. K. — została następnie zaakceptowana i stabilizowana przez Władze wojskowe P. W., drogą instrukcyj, w przeciągu szeregu lat wydawanych przez P. U. W. F. i P. W., które stanowią podstawę, na jakiej opiera się kierownictwo pracy wyszkoleniowo-wychowawczej w Organizacji.

Zastosowanie form i metod wojskowych, praca w zespołach, zorganizowanych na wzór jednostek wojskowych i opierających się o regulaminy wojskowe — pozwalała nam osiągnąć wyniki pod względem wychowawczym ocenione jako dodatnie przez Władze Szkolne i przełożone Władze Wojskowe.

B. *Formy pracy* — tworzą się one w dostosowaniu do objętego pracą *środowiska*, jak również *potrzeb*, jakie się tworzyły w miarę rozwoju pracy.

Prowadziłyśmy zatem pracę:

1. W „*drużynach m. f.*“ — mających w programie w. f. i wychow. obywatelskie — dla młodzieży poniżej wieku, w którym może być w p. w. k., czy też jako prace przygotowawcze wśród młodzieży robotniczej, rzemieślniczej, małomiasteczkowej i wiejskiej.

2. W t. zw. „*hufczykach*“ — o programie analogicznym do drużyn w. f., z włączeniem pewnych elementów przysp. og. wojsk. (jak np. gry polowe) — obejmujących młodzież szkolną klas młodszych. (Zarówno sprawa drużyn w. f. w szkołach powszechnych, jak organizowanie „*hufczyków*“ — jest obecnie przez nas zahamowane na skutek zalecenia Min. Wzwn. Rel. i O. P. nie rozwijania pracy na tym terenie do czasu uzyskania praw sówarzyszenia wyższej użyteczności).

3. W „*oddziałach p.w.k.*“ — pozaszkolnych — o programie i metodach odmiennych

dla zespołów fabrycznych i wiejskich, dostosowanych do poziomu intelektualnego; praca tam rozpoczyna się od wychowania obywatelskiego, wych. fiz. i wyszkolenia fachowego w tym czy innym dziale.

4. W „*hufcach szkolnych*“ i „*hufcach akademickich*“, w których wprowadza się od razu wojskowe metody i formy pracy.

5. W „*drużynach pracy społecznej*“, stanowiących zwarte i zdyscyplinowane jednostki, posiadające już całkowite wyszkolenie og. wojskowe i fachowe, jak również nastawienie ideowe do pracy społecznej.

Powstały D. P. S. w r. 1933, w miarę narastania szeregów absolwentek przysposobienia fachowego, szukających możliwości oddania swojej pracy innym — jako spłaty zobowiązania, zaciągniętego wobec Państwa i społeczeństwa w okresie pracy w hufcu szkolnym, czy pozaszkolnym.

Dla kobiet dorosłych, będących na odpowiednim poziomie intelektualnym — organizujemy.

6. *zupełnie luźne kursy*, mające za zadanie czy to wyszkolenie w zakresie samoobrony, czy to przygotowanie pracownic społecz-

7. Ostatnią i niezmiernie ważną formę pracy stanowią *obozy*, będące praktycznym uzupełnieniem szkolenia zimowego.

Ogółem posiadamy dziś 964 zespołów, w tym około 30-tu zespołów fachowych, oraz 61 D. P. S., obejmujących przeszło 1000 uczestniczek.

C. *Programy pracy*, obejmujące zasadniczo przysposobienie ogólnowojskowe i wyszkolenie fachowe w przeciągu 10-ciu lat pracy ulegają ciągłej ewolucji w dostosowaniu czy to do zdobytych w pracy doświadczeń, czy też do zmian w programach szkolnych.

Z uzyskanych droga tych ewolucji osiągnięć programowych, ze zmian wprowadzonych do programu przysposobienia ogólnowojskowego należy podkreślić:

a) rozszerzenie wychowania obywatelskiego — przez wprowadzenie cyklu specjalnie ujętych pogadanek o ideologii obrony kraju;

b) rozszerzenie pracy świetlicowej — przede wszystkim w znaczeniu integralnego wcielenia tej pracy do programów wychowawczych pracy w jednostkach p. w. k.;

c) silne nastawienie programów na metodę zajęć praktycznych, co dało się zrealizować dzięki zwiększeniu ilości godzin na poszczególne przedmioty. W ścisłym związku z tym stoi rozwój akcji wycieczkowej, do której właśnie przyczyniła się zmieniona metoda prowadzenia zbiórek, zalecająca maximum ćwiczeń w terenie;

d) przedłużenie od 1931 r. okresu szkolenia do lat 3-ech, co dało możliwość wprowadzenia na trzecim roku *wyszkolenia fachowego*, zróżniczkowanego dla poszczególnych rodzajów

D O D A T E K
do N-ru 3 »Dla Przyszłości« rok 1938

DZIAŁ URZĘDOWY

Organizacja
Przyspobienia Wojsk. Kobiet
[do Obrony Kraju]
KOMENDA NACZELNA

Podaję do wiadomości listę członkiń mianowanych na stopnie organizacyjne w okresie od 19/III 1935 r. do 19/III 1938 r.

Liż. Jag.

Komendantka Naczelna
(—) ST. FROŁOWICZOWA
Inspektorka

Mianowane Rozkazem Komendy Naczelnej L. 123 z dnia 19.III 1938 r.

Ze starszeństwem z dn. 19.III. 1935 r.

Przewodniczką:

mł. przew. Piotrowska Halina X

Młodszą przewodniczką:

st. asp. Krukówna Stanisława VI

Aspirantką:

mł. asp. Hławiczka Maria W-wa
" " Łoskiewicz Anna Sl.

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn.	Binkówna Stanisława	Sl.
" "	Bukletyńska Janina	II
" "	Bednarska Genowefa	IX
" "	Barbuska Irena	X
ochotn.	Błazewska Maria	X
" "	Ciecierska Helena	VIII
" "	Dronianka Anastazja	Sl.
st. ochotn.	Dowbecka Maria	II
" "	Gruszczyńska Wanda	Sl.
" "	Gąsiorowska Anna	X
ochotn.	Grabczewska Irena	I
" "	Gabryelówna Jadwiga	V
" "	Gatysówna Anna	VIII
" "	Hławsówna Maria	I
st. ochotn.	Hostyńkówna Zofia	I
" "	Iwanowska Konstancja	IX
" "	Janusz Danuta	X
" "	Jakubkowa Irena	VIII
" "	Knoll Esta	X
" "	Konczewska Czesława	X
ochotn.	Kędziorówna Michalina	X
st. ochotn.	Kolbe Kazimiera	I
" "	Kalinowska Anna	VIII
ochotn.	Masełkowska Stefania	VIII
" "	Pikulska Sabina	IX
st. ochotn.	Peters Irena	I
" "	Pałucka Bronisława	I
" "	Sankiewicz Irena	II
" "	Szwiałówna Aleks.	I
ochotn.	Ślósarczvk Barbara	VIII
" "	Szudrowicz Zofia	VIII
st. ochotn.	Tebińska Lucja	X
" "	Wójcik Zofia	X

Starszą ochotniczką:

ochotn. Niciejanika Anastazja V
" Wańtuch Natalia V

Ze starszeństwem z dnia 19.III 1936 r.

Inspektorką:

podinspekt. Piwońska Halina K.N.

Przewodniczką:

mł. przew. Majewska Irena W-wa

Młodszą przewodniczką:

st. asp.	Gallera Janina	W-wa
" "	Michałowska Irena	W-wa
" "	Misiewicz Zofia	K.N.
" "	Piechowska Władysława	K.N.
" "	Szerocka Maria	K.N.
" "	Skorska Olga	X

Starszą aspirantką:

asp.	Kowalewska Natalia	W-wa
" "	Korniakówna Halina	K.N.
" "	Łojewska Jadwiga	VIII
" "	Mielniczkówna Olga	X
" "	Nowosielska Maria	IX
" "	Rajtarowa Maria	X
" "	Ryśkiewicz Genowefa	X

Aspirantką:

mł. asp.	Bujalska Zofia	IX
" "	Biedrzycka Irena	I
" "	Bilińska Kazimiera	VI
" "	Dekarska Lucja	VIII
" "	Drwotówna Wanda	VI
" "	Greczner Stefania	Wsch.
" "	Jaskułowska Wanda	II
" "	Kaczorowska Maria	Sl.
" "	Korolak Raisa	IX
" "	Kazimierzczuk Kazimiera	W-wa
" "	Łuszczkiewicz Aurelia	II
" "	Łyżwówna Stanisława	I
" "	Łukowska Eugenia	VI
" "	Mosińska Mirosława	W-wa
" "	Połońska Eugenia	I
" "	Peterowa Janina	VI
" "	Paszowska Helena	K.N.
" "	Sokołowska Helena	V
" "	Szymańska Zofia	V
" "	Schlesinger Kazimiera	V
" "	Skoszkiewicz Janina	W-wa
" "	Ślipkówna Janina	VI
" "	Topolewska Halina	I
" "	Tomaszewska Maria	W-wa
" "	Wiekierzanka Stefania	X

mł. asp.	Witkówna Kamila	VII	ochotn.	Nogay Wiktorja	VI
" "	Zadrożna Maria	Wsch.	" "	Otfinowska Wanda	Sl.
" "	Zelewska Wera	VII	st. ochotn.	Owczarkówna Helena	III
<i>Młodszą aspirantką:</i>					
mł. przod.	Bińkówna Stanisława	Sl.	" "	Ołowiak Helena	I
" "	Bukietyńska Janina	II	" "	Olbrych Wanda	I
" "	Ciecierska Helena	VIII	" "	Oleksówna Helena	V
" "	Dronianka Anastazja	Sl.	" "	Pikoń Matylda	Sl.
" "	Dowbecka Maria	II	" "	Pastuszkówna Maria	III
" "	Gatysówna Anna	VIII	" "	Przepiórzanka Janina	V
" "	Gruszczyńska Wanda	Sl.	" "	Petrykiewicz Jadwiga	VI
" "	Jakubkowa Irena	VIII	ochotn.	Patkowska Jadwiga	VI
" "	Konczewska Czesława	X	st. ochotn.	Postupalska Janisława	VI
" "	Kalinowska Anna	VIII	" ochotn.	Radułowicz Maria	IX
" "	Masełkowska Stefania	VIII	" ochotn.	Rakowska Urszula	VII
" "	Peters Irena	I	" ochotn.	Rakoczy Janina	X
" "	Sankiewicz Irena	II	st. ochotn.	Sikorska Jadwiga	IX
" "	Ślósarczyk Barbara	VIII	" ochotn.	Sadowska Janina	Sl.
" "	Tebnik Łucja	X	" "	Siwiak Wanda	II
<i>Młodszą przodowniczką:</i>					
st. ochotn.	Błaszczynska Maria	VII	" "	Suszczewska Jadwiga	II
" "	Błażejewska Janina	VII	" "	Szmitdtówna Adela	III
ochotn.	Boratyńska Aniela	VII	" "	Świątłowska Eugenia	I
" "	Bromirska Jadwiga	VIII	" "	Strzembalska Wiesława	I
st. ochotn.	Budytówna Cecylia	IX	" "	Szczerbińska Maria	I
" "	Budziaszkówna Maria	Sl.	" "	Strumieńska Zofia	VI
" "	Carówna Krystyna	V	" "	Skulska Janina	VI
" "	Ciesielska Maria	VII	" "	Skrzypczyńska Halina	VII
" "	Dziadkówna Hermina	Sl.	ochotn.	Seredyńska Helena	VI
" "	Dziennicka Stanisława	III	" "	Sikorzanka Salomea	VII
ochotn.	Dzidówna Jadwiga	IX	" "	Słiwińska Krystyna	VIII
st. ochotn.	Debcówna Dominika	V	" "	Szydlikówna Krystyna	VIII
" "	Ferencewicz Józefa	III	" "	Topolnicka Maria	Sl.
ochotn.	Frońska Maria	VI	st. ochotn.	Telichowska Ewa	Sl.
st. ochotn.	Grzedzińska Walerja	V	ochotn.	Tacij Helena	VI
" "	Golsówna Anna	V	st. ochotn.	Timofijew Jadwiga	VI
" "	Goślinowska Eugenia	VII	" "	Turbiarżówna Maria	VIII
" "	Gołębska Stanisława	VII	" "	Talarczyk Halina	VII
" "	Gałęzka Urszula	VII	ochotn.	Twardawianka Marta	VII
" "	Gajewska Wanda	VII	st. ochotn.	Wyżyńska Stefania	Sl.
" "	Gwóźdź Emilia	W-wa	" "	Widuchowska Stefania	Sl.
ochotn.	Jeżówna Wanda	Sl.	" "	Woźniak Stanisława	II
" "	Jesionkówna Salomea	Sl.	" "	Wieczerzyńska Jadwiga	II
st. ochotn.	Jasińska Stefania	Sl.	" "	Wolska Olga	II
ochotn.	Jagodzianka Władysł.	Sl.	ochotn.	Wronowska Stanisława	II
st. ochotn.	Jaroszewska Walentyna	IX	" "	Wołyńcówna Stanisława	II
ochotn.	Jagodzianka Maria	VIII	st. ochotn.	Wennyk Helena	X
st. ochotn.	Jabłońska Helena	VII	" "	Wodniak Antonina	V
" "	Jaśkiewicz Halina	VII	" "	Wańtuch Antonina	V
" "	Jankowska Urszula	VII	" "	Witkówna Halina	V
" "	Jasińska Barbara	VII	ochotn.	Weber Maria	V
" "	Janicka Hermina	VII	st. ochotn.	Więckowska Janina	VII
" "	Kwietniówna Władysława	Sl.	" "	Wasilewska Maria	VII
ochotn.	Kobernicka Helena	Sl.	" "	Zielnicka Józefa	Sl.
st. ochotn.	Kwiatkowska Janina	II	" "	Zawartkówna Helena	II
ochotn.	Karnińska Zofia	II	" "	Zychówna Barbara	I
st. ochotn.	Karnińska Halina	II	" "	Zasłocka Wacława	V
" "	Kiełbowska Kazimiera	IX	ochotn.	Zachariasiewicz Maria	VI
" "	Korniak Barbara	IX	st. ochotn.	Zapłatyńska Janina	VII
ochotn.	Kotówna Stanisława	X	" "	Zasadzianka Leokadia	VII
" "	Kozłowska Izabella	I	" "	Żwirska Irena	V
" "	Kjernożewska Barbara	I	<i>Starszą ochotniczką:</i>		
st. ochotn.	Kasprzik Maria	V	ochotn.	Euzówna Matylda	V
ochotn.	Kamińska Natalia	VIII	<i>Ze starszeństwem z dnia 19.III 1937 r.</i>		
" "	Kimel Krystyna	VIII	<i>Starszą przewodniczką:</i>		
st. ochotn.	Kończakówna Bronisława	VIII	przew.	Jamiołkowska Wanda	K.N.
" "	Kosiba Maria	VII	" "	Puchalska Jadwiga	K.N.
" "	Klauzińska Jadwiga	VII	" "	Świerkoszówna Eufemia	K.N.
" "	Kierzkówna Ludomila	VII	" "	Unierzyska Czesława	K.N.
" "	Kwiatkowska Jertina	VII	<i>Przewodniczką:</i>		
ochotn.	Kubska Helena	VII	mł. przew.	Gurska Bolesława	VI
" "	Kamińska Maria	VII	" "	Kozłowska Hiacynta	X
st. ochotn.	Kroniwnicka Władysława	W-wa	" "	Lenartowicz Maria	K.N.
" "	Lewińska Janina	Sl.	" "	Starzykowa Walerja	K.N.
ochotn.	Latówna Henryka	IX	" "	Tyszkiewicz Maria	K.N.
" "	Łankaitvs Regina	III	" "	Wasiutyńska Zofia	W-wa
st. ochotn.	Łukasik Stanisława	I	" "	Wierzyńska Maria	VI
" "	Motwlewska Stefania	Sl.	<i>Młodszą przewodniczką:</i>		
ochotn.	Mikulówna Janina	II	st. asp.	Dobrowolska Helena	K.N.
st. ochotn.	Michanówna Wiera	IX	" "	Delektka Teresa	Sl.
" "	Maliczek Helena	X	" "	Karnasiewicz Stanisława	V
" "	Mszwałód Anna	X	" "	Konarska Maria	W-wa
" "	Myszkievicz Stanisława	I	" "	Kulczakówna Halina	VII
" "	Majoch Małgorzata	V	" "	Luckhausowa Krystyna	K.N.
ochotn.	Majorek Teodozia	VIII	" "	Mijałówna Antonina	W-wa
st. ochotn.	Malińska Maria	VII			
" "	Nachtman Stanisława	III			

st. asp.	Nowicka Maria	W-wa	mł. przod.	Ferenzewicz Józefa	III
" "	Spasowska Janina	K.N.	" "	Gąsiorowska Anna	X
" "	Wiśniewska Wanda	IV	" "	Gabrielówna Jadwiga	V
<i>Starszą aspirantką:</i>			" "	Goślinowska Eugenia	VII
asp.	Banderówna Helena	I	" "	Gołębska Stanisława	VII
" "	Bredelówna Janina	W-wa	" "	Gałęska Urszula	VII
" "	Bernstein Regina	W-wa	" "	Gajewska Wanda	VII
" "	Battaglia Zofia	VI	" "	Hostyfiłówna Zofia	I
" "	Budzianowska Stefania	VI	" "	Iwanowska Konstancja	IX
" "	Biedówna Halina	VI	" "	Jeżówna Wanda	SI.
" "	Cholewińska Helena	I	" "	Jasińska Stefania	SI.
" "	Gołaszewska Stefania	W-wa	" "	Jagodzianka Władysława	SI.
" "	Hermanówna Jadwiga	X	" "	Jaroszevska Walentyna	IX
" "	Hobrzańska Izabela	W-wa	" "	Janusz Daniela	X
" "	Hanicka Anna	VIII	" "	Jagodzianka Maria	VIII
" "	Iwazskiewicz Janina	VI	" "	Jabłońska Helena	VII
" "	Kiernikówna Zofia	W-wa	" "	Jaśkiewicz Halina	VII
" "	Kuchcińska Wanda	VIII	" "	Jankowska Urszula	VII
" "	Kwiatkowska Maria	VIII	" "	Jasińska Barbara	VII
" "	Korczyńska Ewa	VII	" "	Janicka Hermina	VII
" "	Kowalczuk Irena	SI.	" "	Kobiernicka Helena	SI.
" "	Kopcewicz Janina	VII	" "	Kwietniówna Władysława	SI.
" "	Lewicka Elżbieta	VIII	" "	Kwiatkowska Janina	II
" "	Łoskiewicz Anna	SI.	" "	Karpińska Zofia	II
" "	Mazurówna Jadwiga	VIII	" "	Karpińska Halina	II
" "	Marszałik Lubina	VII	" "	Korniakówna Barbara	IX
" "	Pozowska Jadwiga	VI	" "	Kiełbowska Kazimiera	IX
" "	Prabucka Teodozja	VII	" "	Kędziorówna Michałina	X
" "	Paszkowska Helena	K.N.	" "	Kot Stanisława	X
" "	Szymańska Zofia	V	" "	Kasprzyk Maria	V
" "	Staweno Jadwiga	W-wa	" "	Kończakówna Bronisława	VIII
" "	Szymłówna Maria	IV	" "	Kimel Krystyna	VIII
" "	Stopieniówna Maria	X	" "	Kamińska Natalia	VIII
" "	Wernerówna Jadwiga	W-wa	" "	Kosibianka Maria	VII
<i>Aspirantką:</i>			" "	Klauzińska Janina	VII
mł. asp.	Binkówna Stanisława	SI.	" "	Kierzkówna Ludomiła	VII
" "	Bukietyńska Janina	II	" "	Kwiatkowska Janina	VII
" "	Bereźnicka Zofia	X	" "	Kubska Helena	VII
" "	Bernacikówna Antonina	W-wa	" "	Kamińska Maria	VII
" "	Buzdyganowa Jadwiga	VI	" "	Kiewliczówna Janina	R. VII.
" "	Dronianka Anastazja	SI.	" "	Lewicka Janina	SI.
" "	Dowbecka Maria	II	" "	Łaukajtys Regina	III
" "	Denglówna Janina	VII	" "	Motyłewska Stefania	SI.
" "	Gruszczynska Wanda	SI.	" "	Mikułówna Janina	II
" "	Grzelakówna Stanisława	W-wa	" "	Michałówna Wiera	VII
" "	Gielbanowska Helena	VIII	" "	Maliczek Helena	X
" "	Hoffman Helena	SI.	" "	Mszyszód Anna	X
" "	Hussówna Janina	SI.	" "	Myszkiewicz Stanisława	I
" "	Hirszowska Maria	III	" "	Majorkówna Teodozja	VIII
" "	Hoblerówna Maria	VI	" "	Malińska Maria	VII
" "	Jaroszczakówna Zofia	IV	" "	Otfinowska Wanda	SI.
" "	Jonkiszówna Antonina	SI.	" "	Ołowiak Helena	I
" "	Jakubowiczowa Anna	VI	" "	Pikoniówna Matylda	SI.
" "	Kniaginowa Maria	SI.	" "	Postupańska Janisława	VI
" "	Kałuska Czesława	Wsch.	" "	Pikulska Sabina	IX
" "	Kozłowska Krystyna	W-wa	" "	Patkowska Jadwiga	VI
" "	Kozłowska Wanda	VII	" "	Petrykiewicz Jadwiga	VI
" "	Łożanka Janina	VIII	" "	Pastuszkówna Maria	III
" "	Michalakówna Zofia	V	" "	Rakowska Urszula	VII
" "	Mogilnicka Józefa	VI	" "	Sadowska Janina	SI.
" "	Nowicka Zofia	VIII	" "	Sikorska Jadwiga	IX
" "	Oziembalanka Genowefa	SI.	" "	Szywałówna Aleksandra	I
" "	Olszewska Kazimierza	III	" "	Skuksa Janina	VI
" "	Oleszkówna Irena	I	" "	Strumieńska Zofia	VI
" "	Owczarkówna Natalia	I	" "	Szydzikówna Katarzyna	VIII
" "	Rychłowska Janina	VIII	" "	Skrzypczwska Halina	VII
" "	Rawska Maria	VI	" "	Sikorczanka Salomea	VII
" "	Radwańska Helena	VI	" "	Topolnicka Maria	SI.
" "	Strzałkowska Maria	SI.	" "	Telichowska Ewa	SI.
" "	Śladkówna Aniela	SI.	" "	Timofiejew Jadwiga	VI
" "	Sankiewicz Irena	II	" "	Tacj Helena	VI
" "	Stojowska Halina	W-wa	" "	Turbiarz Maria	VII
" "	Staszklewicz Maria	VIII	" "	Talarczyk Halina	VII
" "	Tarnawczyk Maria	II	" "	Twardawianka Maria	VII
" "	Zbudniewkowa Maria	IV	" "	Widuchowska Stefania	SI.
<i>Młodsza aspirantką:</i>			" "	Woźniak Stanisława	II
mł. przod.	Budziaszek Maria	SI.	" "	Wierzyńska Jadwiga	II
" "	Bednarska Genowefa	IX	" "	Wołyńcówna Stanisława	III
" "	Barburska Irena	X	" "	Wóciak Zofia	X
" "	Bromirska Jadwiga	VIII	" "	Wennek Helena	X
" "	Baratwska Aniela	VII	" "	Witkówna Halina	V
" "	Błaszczwska Maria	VII	" "	Weber Maria	VI
" "	Błażewska Janina	VII	" "	Wieckowska Janina	VII
" "	Ciesielska Maria	VII	" "	Wasilewska Maria	VII
" "	Dziadkówna Hermina	SI.	" "	Zienicka Józefa	SI.
" "	Deresiewicz Helena	VII	" "	Zawartkówna Helena	II
" "			" "	Zaplatwska Janina	VII
" "			" "	Zasadzianka Leokadia	VII

Przodowniczką:

mł. przod	Grąbczewska Irena	I
" "	Hławsówna Maria	I
" "	Jasionowska Helena	IX
" "	Kolbe Kazimiera	I
" "	Siwiak Wanda	II
" "	Wolska Olga	II

Młodsza przodowniczką:

st. ochotn.	Abrahamowicz Stanisława	SI.
" "	Alexandrowicz Zofia	IX
" "	Adalbert Helena	VII
ochotn.	Busiówna Maria	SI.
st. ochotn.	Boryc Stanisława	II
ochotn.	Brzozowicz Helena	II
" "	Babicka Helena	II
st. ochotn.	Bryłko Halina	II
ochotn.	Borzemska Stanisława	X
st. ochotn.	Boczkówna Jadwiga	I
" "	Boszko Honorata	I
" "	Babińska Aniela	V
" "	Bajcar Maria	V
" "	Budzianowska Joanna	VI
ochotn.	Blochówna Halina	VIII
" "	Braun Lucja	VIII
st. ochotn.	Bernarczyk Kazimiera	VII
" "	Czownicka Izabela	VIII
" "	Cackowska Jadwiga	VIII
" "	Cybuchowska Helena	VII
" "	Ciemnoczołowska Stanisł.	VII
ochotn.	Czajkowska Barbara	IX
st. ochotn.	Daszkowska Danuta	VIII
" "	Dohnalek Bogusława	VII
" "	Durczanka Irena	VII
ochotn.	Dziobkówna Józefa	SI.
" "	Demidowicz Zofia	IX
" "	Debska Leokadia	I
st. ochotn.	Ejsmontówna Janina	IX
" "	Filipeczuk Floriana	VI
" "	Filarówna Aldona	VIII
" "	Faterkowska Helena	VIII
ochotn.	Frymorgen Janina	SI.
st. ochotn.	Filipeczuk Nonna	II
" "	Filipiukówna Rozalia	IX
ochotn.	Fussekowa Maria	X
st. ochotn.	Frey Irena	V
" "	Fafara Maria	V
ochotn.	Gielecka Leokadia	II
" "	Góła Maria	II
st. ochotn.	Gulidówna Wiera	III
ochotn.	Gebhard Gabriela	IX
st. ochotn.	Gołowska Janina	IX
ochotn.	Gospodarczyk Irena	X
" "	Grabowska Halina	X
st. ochotn.	Grudzińska Celina	I
ochotn.	Gronecka Maria	I
st. ochotn.	Goszczyńska Irena	I
ochotn.	Gierulka Zofia	VI
st. ochotn.	Gajewska Wanda	VIII
" "	Giełwanowska Jadwiga	VIII
" "	Giełwanowska Lucja	VIII
" "	Gutzmanówna Urszula	VIII
" "	Gajewska Maria	VII
ochotn.	Glinicka Janina	VII
" "	Hapka Zofia	VI
st. ochotn.	Heinrich Ludmiła	VIII
ochotn.	Hyrakówna Bogumiła	SI.
st. ochotn.	Hertzówna Maria	IX
st. ochotn.	Ignatowicz Regina	IX
ochotn.	Iwanczewska Anna	IX
" "	Idzikowska Jadwiga	VII
st. ochotn.	Jędraszówna Bolesława	SI.
" "	Jaroszevska Olga	IX
" "	Jasionowska Aniela	IX
" "	Jaglarz Janina	V
ochotn.	Jaworska Maria	VI
st. ochotn.	Janusz Danuta	VI
" "	Jackowiak Zofia	VIII
ochotn.	Konradówna Janina	SI.
st. ochotn.	Kołodówna Anna	SI.
" "	Kosyrzyk Marta	SI.
" "	Kasińska Leokadia	SI.
" "	Kuczykówna Jadwiga	II
" "	Karasiówna Nadzieja	III
ochotn.	Kurczyńska Zofia	IX
st. ochotn.	Kopciówna Wanda	IX
" "	Korzeniewska Alicja	IX

ochotn.	Kozłowska Zofia	IX
st. ochotn.	Krupińska Klementyna	IX
" "	Kopciówna Helena	IX
" "	Kroszczyńska Janina	IX
ochotn.	Kamińska Józefa	X
" "	Kessler Hermina	X
st. ochotn.	Kubiak Maria	I
" "	Kazanowska Lucja	V
" "	Kosińska Lubomira	V
" "	Kraus Maria	V
" "	Krzywińska Helena	VIII
" "	Krzyżńska Zofia	VIII
" "	Kawińska Leokadia	VIII
" "	Królikowska Krystyna	VIII
ochotn.	Koryciak Wanda	VII
" "	Kaliszevska Maria	VII
" "	Lewiak Halina	IX
st. ochotn.	Lipińska Maria	IX
" "	Loreth Irena	X
ochotn.	Leśniak Stanisława	V
st. ochotn.	Leszczyńska Ewa	VI
" "	Lewartowska Krystyna	VI
ochotn.	Lepszonek Olga	VI
" "	Leoczko Otylia	VI
" "	Langer Eugenia	VI
" "	Leliwianka Agnieszka	VI
st. ochotn.	Lachowicz Halina	VIII
" "	Lamparczyk Helena	VIII
" "	Leśniczak Janina	VII
ochotn.	Łuszczkiewicz Maria	SI.
st. ochotn.	Łukaszewicz Krystyna	X
" "	Łukaszewicz Zofia	VII
ochotn.	Łęcka Wanda	VII
" "	Marcówna Janina	SI.
st. ochotn.	Markowska Irena	SI.
" "	Muczyńska Klaudia	III
ochotn.	Makosik Władysława	IX
" "	Malewiczówna Stanisława	IX
st. ochotn.	Malinowska Zdzisława	VIII
" "	Muchówna Filomena	X
" "	Meister Róża	X
" "	Mazurkiewicz Jadwiga	X
" "	Muszanka Irena	V
" "	Małecka Agata	V
" "	Michałowska Irena	V
" "	Mul-Stadniczenkowa	VI
" "	Maruszczak Franciszka	VI
" "	Matuszevska Wanda	VII
ochotn.	Nowakówna Stanisława	X
st. ochotn.	Nakonieczna Franciszka	VI
ochotn.	Nowakowska Zofia	VIII
st. ochotn.	Nawratowicz Stefania	VII
" "	Owsiańska Kazimiera	V
ochotn.	Pajkówna Anna	SI.
" "	Piasieczna Irena	SI.
st. ochotn.	Pleskot Kazimiera	III
ochotn.	Petrykiewicz Wanda	IX
" "	Petrykowska Wanda	IX
st. ochotn.	Pietkiewicz Aleksandra	IX
" "	Pietkiewicz Regina	IX
ochotn.	Perendyk Barbara	X
st. ochotn.	Preissówna Mieczysława	V
" "	Patkowska Maria I	V
" "	Pieczarkówna Anna	VI
ochotn.	Petru Irena	VI
" "	Pęczakówna Helena	VI
st. ochotn.	Pętkowska Wanda	VIII
" "	Pudelewicz Melania	VIII
" "	Pęczkowska Janina	VIII
" "	Plewacka Felicja	VIII
" "	Pietruszyńska Halina	VII
" "	Psikusówna Jadwiga	VII
" "	Pol Krystyna	VII
ochotn.	Pajszyk Zofia	VII
" "	Rzeszowska Bronisława	SI.
st. ochotn.	Remiszewska Anna	II
" "	Rybakow Zdzisława	IX
" "	Rogalanka Aniela	IX
ochotn.	Rozdziewieńska Nadzieja	IX
" "	Rejkówna Zofia	X
" "	Rycerzówna Stanisława	VI
st. ochotn.	Rojewska Helena	VIII
" "	Samkówna Zenobia	SI.
" "	Spalkówna Antonina	SI.
ochotn.	Sławińska Alina	II
" "	Stankowska Jadwiga	II
st. ochotn.	Sztetnar Maria	II
" "	Szulbacher Maria	III

st. ochotn.	Sasim Tekla	IX
ochotn.	Sawicka Maria	IX
"	Smogorzewska Maria	IX
"	Suszycka Barbara	IX
st. ochotn.	Smoleńska Jadwiga	IX
ochotn.	Szaynokówna Kazimiera	X
st. ochotn.	Sakówna Józefa	I
"	Szurkówna Kazimiera	I
ochotn.	Szafarz Katarzyna	V
st. ochotn.	Skulska Maria	VI
ochotn.	Siuta Joanna	VI
"	Stasiak Maria	VIII
"	Solecka Helena	VIII
st. ochotn.	Serniakówna Jadwiga	VIII
"	Sowińska Ruta	VIII
"	Sobkowiak Helena	VII
ochotn.	Spychałowicz Maria	VII
st. ochotn.	Szmidtówna Marta	VIII
st. ochotn.	Tomaszewska Janina	Sl.
ochotn.	Truszkowska Alina	I
st. ochotn.	Tepperówna Mieczysława	VIII
"	Ustupka Krystyna	V
"	Urbańska Genowefa	VIII
"	Wasilewska Barbara	Sl.
"	Wójtowicz Stanisława	II
ochotn.	Wojkowska Anna	IX
"	Wronówna Janina	IX
st. ochotn.	Wawrowska Wanda	IX
ochotn.	Weichert Edmunda	X
"	Wyrzykowska Maria	X
st. ochotn.	Wątlówna Zofia	I
"	Wiuśzówna Irena	V
"	Wałęzanka Alicja	V
"	Wróblewska Władysława	VI
"	Wozaczyńska Maria	VI
"	Wasilewska Jadwiga	VI
ochotn.	Woźniak Zofia	VI
st. ochotn.	Wielbińska Barbara	VIII
"	Wudecka Irena	VIII
"	Wisła Lucja	VIII
ochotn.	Wójcikówna Maria	VIII
"	Wohlfart Halina	VII
st. ochotn.	Wawrzonowska Teresa	VII
ochotn.	Zapolska Halina	Sl.
"	Zatørska Janina	Sl.
st. ochotn.	Zajfertówna Zofia	XII
"	Żakówna Stanisława	Sl.
"	Żarniewicz Maria	IX

starszą ochotniczką:

ochotn. Grundboech Zdzisława V

Ze starszeństwem z dnia 19. III. 1938 r.

inspektorką:

podinsp. Moczulska Zofia K.N.

podinspektorką:

st. przew. Kajrunajtis Zofia K.N.
 " " Stefańska Zofia K.N.
 " " Szczerowska Maria K.N.
 " " Szymkiewicz Maria K.N.

starszą przewodniczką:

przewodn. Jaworska Kazimiera K.N.
 " Kabasówna Julia II
 " Młynarczyk Gizela K.N.
 " Neumanowa Halina K.N.
 " Reuttówna Krystyna K.N.
 " Piotrowska Halina X

przewodniczką:

mł. przew. Czerwińska Olga VI
 " " Gallera Janina W-wa
 " " Krukówna Stanisława VI
 " " Michałowska Irena W-wa
 " " Misiewicz Zofia K.N.
 " " Piechowska Władysława K.N.
 " " Rudominówna Janina K.N.
 " " Skorska Olga X
 " " Skrońska Zofia K.N.
 " " Szerocka Maria K.N.
 " " Wiszowa Halina K.N.
 " " Zadrożanka Helena I

młodsza przewodniczką:

st. asp. Burgerowa Marta Sl.
 " " Benkówna Stanisława V
 " " Bętkowska Celina VII
 " " Chrostkówna Wacława W-wa
 " " Godlewska Emilia V
 " " Gorczyckiewicz Aniela K.N.
 " " Kotkorowska Julia I
 " " Korniakówna Halina K.N.
 " " Kowalewska Natalia W-wa
 " " Łojewska Jadwiga VIII
 " " Nowicka Maria VIII
 " " Nowosielska Maria IX
 " " Oczkowska Aleksandra V
 " " Popławska Kornelia VII
 " " Ryśkiewicz Genowefa X
 " " Sawiczówna Helena VIII
 " " Własakówna Maria VI
 " " Zawacka Elżbieta K.N.

Starszą aspirantką:

asp. Boćwińska Stanisława III
 " Bereźnicka Zofia X
 " Biedrzycka Irena I
 " Babińska Regina IV
 " Bilińska Kazimiera VI
 " Bętkowska Janina VII
 " Bujalska Zofia IX
 " Chmielanka Jadwiga IV
 " Dekarska Lucja VIII
 " Drwotówna Wanda VI
 " Domagalska Aleksandra VII
 " Gondek-Gruszecka Kazim. V
 " Giergovich Janina V
 " Hławiczko Maria W-wa
 " Hornowska Irena R.Wil.
 " Hetmaniak Zofia VII
 " Jaskółowska Wanda II
 " Kaczorowska Maria Sl.
 " Kamińska Maria IX
 " Korolakówna Raisa IX
 " Kazimierczyk Kazim. W-wa
 " Kiermożycka Janina R.Wil.
 " Łuszczkiewicz Aurelia II
 " Łyżwówna Stanisława I
 " Łukowska Eugenia VI
 " Mosińska Mirosława W-wa
 " Oziembalanka Genowefa Sl.
 " Olszewska Kazimiera II
 " Połońska Eugenia I
 " Piotrowska Gabriela Wsch.
 " Peterowa Janina VI
 " Schlezinger Kazimiera V
 " Sokołowska Helena V
 " Stojowska Halina W-wa
 " Skoszkiewicz Janina W-wa
 " Slipekówna Janina VI
 " Topolewska Janina I
 " Tomaszewska Maria W-wa
 " Tylman Seweryna VII
 " Tymińska Jadwiga III
 " Wojtaszewska Janina II
 " Wekierzanka Krystyna X
 " Weretyńska Józefa I
 " Witkówna Kamila VII
 " Zaniewska Irena III
 " Zadróżna Maria Wsch.
 " Żelewska Wera VII

Aspirantką:

mł. asp. Budziaszek Maria Sl.
 " " Bednarska Genowefa IX
 " " Badowska Halina IX
 " " Baranówna Apolonia V
 " " Bubnowska Maria Wsch.
 " " Bieniaszówna Anna W-wa
 " " Badziakówna Teodozja IV
 " " Błażejewska Janina VII
 " " Dziadkówna Hermina Sl.
 " " Domaniewska Anna II
 " " Frońska Maria VI
 " " Gąsiorowska Anna X
 " " Grabowska Ida Wsch.
 " " Gampfówna Danuta IV
 " " Gałęska Urszula VII
 " " Gołębska Stanisława VII
 " " Hotyńkówna Zofia I

mł. asp.	Iwanowska Konstancja	IX
" "	Jeżówna Wanda	Sl.
" "	Jasińska Stefania	Sl.
" "	Jagodzianka Władysława	Sl.
" "	Jaroszevska Walentyna	IX
" "	Jodko Helena	IV
" "	Jakubkowa Irena	VIII
" "	Jabłońska Helena	VII
" "	Jasińska Barbara	VII
" "	Jankiewicz Maria	VII
" "	Kwietniówna Władysława	Sl.
" "	Kwiatkowska Janina	II
" "	Kiełbowska Kazimiera	IX
" "	Korniakówna Barbara	IX
" "	Konczewska Czesława	X
" "	Kukulska Nina	Wsch.
" "	Klisiówna Anna	W-wa
" "	Krassowska Wanda	W-wa
" "	Korpettówna Joanna	IV
" "	Kolarzówna Irena	IV
" "	Kalinowska Anna	VIII
" "	Kosibianka Maria	VII
" "	Klauzińska Jadwiga	VII
" "	Kierzkówna Lubomiła	VII
" "	Kiewliczówna Janina	R.Wl.
" "	Lewicka Janina	Sl.
" "	Motylewska Stefania	Sl.
" "	Marszałik Aldona	Wsch.
" "	Michalikówna Emilia	W-wa
" "	Męclewska Krystyna	W-wa
" "	Michalska Hanna	W-wa
" "	Marchwicka Helena	IV
" "	Masełkowska Stefania	VIII
" "	Malińska Maria	VII
" "	Murczkiewicz Wanda	VII
" "	Nidecka Stefania	I
" "	Nowakówna Czesława	W-wa
" "	Nowakówna Maria	IV
" "	Nawrocka Irena	IV
" "	Naziębło Janina	IV
" "	Nożyńska Zofia	VII
" "	Niemczykiewicz Maria	R.Wl.
" "	Otfinowska Wanda	Sl.
" "	Orczyńska Maria	W-wa
" "	Pikoniówna Matylda	Sl.
" "	Pastuszkówna Maria	III
" "	Pikulska Sabina	IX
" "	Piekarska Krystyna	V
" "	Petersówna Irena	I
" "	Piękosz Aurelia	Wsch.
" "	Petrykiewicz Jadwiga	VI
" "	Patkowska Jadwiga	VI
" "	Rederowa Jadwiga	III
" "	Sadowska Janina	Sl.
" "	Siemieniuk Konstancja	II
" "	Szywałówna Aleksandra	I
" "	Skoszkievicz Kazimiera	W-wa
" "	Szczepańska Kazimiera	VIII
" "	Skólska Janina	VI
" "	Strumieńska Zofia	VI
" "	Schmidtowa-Logińska Jan.	VJ
" "	Sikorzanka Salomea	VI
" "	Stankiewicz Genowefa	R.Wl.
" "	Tebinko Lucja	X
" "	Tacij Helena	VI
" "	Wasilewska Maria	Sl.
" "	Widuchowska Stefania	Sl.
" "	Woźniak Stanisława	II
" "	Wieczerzyńska Jadwiga	II
" "	Wołyńcówna Stanisława	III
" "	Wilczyńska Nieomiła	III
" "	Wennyk Helena	X
" "	Węclewska Maria	W-wa
" "	Weber Maria	VI
" "	Więckowska Janina	VII
" "	Waldowska Joanna	VII
" "	Wojciechowska Maria	VII
" "	Weinerowa Barbara	VIII
" "	Zerzoniówna Maria	Sl.
" "	Zarembianka Maria	Sl.
" "	Zawartkówna Waleria	II
" "	Zajdlówna Marta	IX
" "	Zglińska Janina	W-wa
" "	Zawodzińska Celina	W-wa
" "	Zacharjasiewicz Irena	VI
" "	Zapłatyńska Janina	VII

Młodsza aspirantka:

mł. przod.	Abrahamowicz Stanisława	Sl.
" "	Aleksandrowicz Zofia	IX
" "	Adalbert Helena	VII
" "	Busiówna Maria	Sl.
" "	Brzozowicz Helena	II
" "	Boryc Władysława	II
" "	Boszko Honorata	I
" "	Babicka Helena	II
" "	Babińska Aniela	V
" "	Burczyńska Irena	Wsch.
" "	Budzianowska Joanna	VI
" "	Blochówna Halina	VIII
" "	Bernarczyk Kazimiera	VII
" "	Czajkowska Barbara	IX
" "	Cybuchowska Helena	VII
" "	Ciemnoczołowska Wład.	VII
" "	Dziobkówna Józefa	Sl.
" "	Dziennicka Stanisława	III
" "	Demidowicz Zofia	IX
" "	Dohnalek Bogusława	VII
" "	Durczanka Irena	VII
" "	Dębówna Dominika	V
" "	Freyówna Irena	V
" "	Fąfara Maria	V
" "	Filipczuk Floriana	VI
" "	Frńska Maria	VI
" "	Gduła-Bonkówna Maria	II
" "	Jelecka Leokadia	II
" "	Gulidówna Wiera	III
" "	Gebhard Gabriela	IX
" "	Grudzińska Alina	I
" "	Gronecka Maria	I
" "	Goszczyńska Irena	I
" "	Grzędzińska Waleria	V
" "	Gierulska Zofia	VI
" "	Gajewska Wanda	VIII
" "	Gajewska Maria	VII
" "	Gwóźdź Emilia	W-wa
" "	Hyrakówna Bogumiła	Sl.
" "	Hertzówna Maria	IX
" "	Idzikowska Jadwiga	VII
" "	Ignatowicz Regina	IX
" "	Jesionkówna Salomea	Sl.
" "	Jędroszówna Bolesława	Sl.
" "	Jaglarz Janina	V
" "	Januszówna Danuta	VI
" "	Jaworska Maria	VI
" "	Kasińska Leokadia	Sl.
" "	Kosycrzykówna Marta	Sl.
" "	Kołodówna Anna	Sl.
" "	Kuczykówna Jadwiga	II
" "	Karasiówna Nadzieja	III
" "	Kozłowska Zofia	IX
" "	Korzeniowska Alicja	IX
" "	Kopceówna Wanda	IX
" "	Kurczyńska Zofia	IX
" "	Kuźmińska Józefa	X
" "	Kiernożycka Barbara	I
" "	Krzywińska Helena	VIII
" "	Koryciak Wanda	VII
" "	Kaliszewska Maria	VII
" "	Kropiwnicka Władysł.	W-wa
" "	Konradówna Janina	Sl.
" "	Langer Eugenia	VI
" "	Leoczko Otylia	VI
" "	Lepszonek Olga	VI
" "	Lewartowska Krystyna	VI
" "	Leszczyńska Ewa	VI
" "	Leśniczak Janina	VII
" "	Łuszczkiewicz Maria	Sl.
" "	Łukasik Stanisława	I
" "	Łukaszewicz Zofia	VII
" "	Łęcka Wanda	VII
" "	Marcówna Janina	Sl.
" "	Muczyńska Klaudia	III
" "	Malewiczowa Stanisł.	IX
" "	Makosik Władysława	IX
" "	Mazurkiewicz Jadwiga	X
" "	Maruszczak Franciszka	VI
" "	Mul-Stadniczenkova E.m.	VI
" "	Matuszewska Wanda	VII
" "	Nachtman Stanisława	III
" "	Nakonieczna Franc.	VI
" "	Nogay Wiktoria	VI
" "	Nowakowska Zofia	VIII

mł. przod.	Nawratowiczówna Stef.	VII	mł. przod.	Lewacka Felicja	VIII
" "	Olbrych Wanda	I	" "	Preiss Mieczysława	v
" "	Petrykowska Hanna	IX	" "	Rendzner Zofia	W-wa
" "	Petrykiewicz Wanda	IX	" "	Rysińska Maria	IV
" "	Przeworówna Maria	X	" "	Suszczewska Jadwiga	Ii
" "	Peczakowówna Helena	VI	" "	Szmidtówna Adela	III
" "	Pieczarkówna Anna	VI	" "	Satkówna Józefa	I
" "	Petru Irena	VI	" "	swiatłowska Eugenia	I
" "	Patkowska Maria	I	" "	Strzębalska Wiesława	I
" "	Pudelewicz Melania	VIII	" "	Sander Krystyna	IV
" "	Pęczkowska Wanda	VIII	" "	switalska Aleksandra	IV
" "	Pietruszyńska Halina	VII	" "	Sliwińska Krystyna	VIII
" "	Psikusówna Jadwiga	VII	" "	Szudrowicz Zofia	VIII
" "	Pol Krystyna	VII	" "	Sajkowska Władysława	R.Wil.
" "	Pajszczyk Zofia	VII	" "	Sokolowska Maria	R.Wil.
" "	Rzeszowska Bronisława	śl.	" "	Trelewicz Zofia	IV
" "	Rybakow Zdzisława	IX	" "	Twardowianka Marta	VII
" "	Remiszewska Anna	II	" "	Ugorenkówna Jadwiga	R.Wil.
" "	Rycerzówna Stanisława	VI	" "	Wątlówna Zofia	I
" "	Spańkówna Antonina	śl.	" "	Wańtuch Natalia	V
" "	Sztetner Maria	II	" "	Wysznacka Wanda	W-wa
" "	Sławińska Alina	II	" "	Woźniak Zofia	VI
" "	Szulbacher Maria	III	" "	Wolna Marta	VIII
" "	Smogorzewska Maria	IX	" "	Ugorenkówna Jadwiga	R.Wil.
" "	Sawicka Maria	IX	" "	Zychowna Barbara	I
" "	Sasin Tekla	IX	" "	Zdziennicka Jadwiga	IV
" "	Siuta Joanna	VI	" "	Zakówna Stanisława	śl.
" "	Seredyńska Maria	VI	" "	Zwirska Irena	v
" "	Skólska Maria	VI			
" "	Stasiak Maria	VIII	<i>Młodszą przodowniczką:</i>		
" "	Sobkowiak Helena	vII	ochotn.	Anklewicz Józefa	VI
" "	Spychałowicz Maria	vII	" "	Astówna Barbara	vII
" "	Tomaszewska Janina	śl.	st. ochotn.	Bitterman Kiza	śl.
" "	Wasilewska Barbara	śl.	" "	Bartosik Wanda	śl.
" "	Wyżlińska Stefania	śl.	" "	Bregulanka Helena	śl.
" "	Wojtowicz Stanisława	Ii	ochotn.	Bojanka Helena	śl.
" "	Wronowska Stanisława	II	" "	Bereżanka Marta	śl.
" "	Wronówna Janina	IX	" "	Bartoszevska Zofia	III
" "	Wołkowska Anna	IX	st. ochotn.	Biedrzycka Helena	IX
" "	Wiluszówna Irena	V	ochotn.	Baumgart Wanda	I
" "	Wodniak Antonina	V	st. ochotn.	Bartylanka Anna	V
" "	Wasilewska Jadwiga	VI	" "	Bielczykówna-Uruszyna	V
" "	Wozaczyńska Maria	VI	ochotn.	Bonar Zofia	V
" "	Wróblewska Stanisława	VI	" "	Bilińska Apolonia	VI
" "	Wielbińska Barbara	VI	" "	Chlewska Elżbieta	V
" "	Wehlfarthówna Halina	VII	" "	Czuprynianka Zofia	V
" "	Wawrzonowska Teresa	VII	st. ochotn.	Carówna Anna	V
" "	Zastocka Wacława	V	ochotn.	Cegiełczanka Zdzisława	VII
" "	Zapolska Halina	śl.	ochotn.	Czarnikówna Jadwiga	VII
" "	Zajfertówna Zofia	VII	st. ochotn.	Drozdówna Irena	śl.
" "	Zatorska Jadwiga	śl.	ochotn.	Dziwnelówna Helena	III
" "	Zarniewicz Maria	IX	st. ochotn.	Dobrowolska Janina	III
			ochotn.	Danilewicz Olga	IX
			st. ochotn.	Dzierżyńska Wanda	I
			och.	Dyłówna Eugenia	VIII
			st. och.	Dudzik Józefa	V
			och.	Dorosz Maria	VI
			st. och.	Daleszyńska Stanisława	VIII
			och.	Deloff Irena	W-wa
			st. och.	Euzówna Matylda	V
			st. och.	Erbanówna Wanda	VIII
			och.	Finkowska Irena	II
			st. och.	Filipowska Jadwiga	II
			och.	Fedorukówna Eugenia	IX
			och.	Fitzke Anna	V
			st. och.	Fogelman Zofia	VI
			och.	Faliszewska Irena	IX
			st. och.	Frontówna Anna	IX
			st. och.	Gorezyńska Irena	IX
			och.	Grochówna Danuta	IX
			" "	Grzędzińska Maria	X
			" "	Gajdzińska Zenobia	I
			" "	Goleńska Leokadia	I
			" "	Górska Kazimiera	I
			st. och.	Grundboeck Zdzisława	V
			och.	Gibas Władysława	V
			st. och.	Gromada Helena	VI
			st. och.	Holcówna Wanda	II
			och.	Henklówna Irena	I
			" "	Halasińska Genowefa	VIII
			st. och.	Hykiel Anna	W-wa
			och.	Izraelówna Chawa	IX
			" "	Izdebska Maria	IX
			" "	Ilukiewicz Krystyna	X
			" "	Ibiańska Krystyna	V
			" "	Iżycka Romana	VI
			" "	Jachimska Zofia	IX

Przodowniczką:

mł. przod.	Bryłko Halina	II			
" "	Bulikowska Helena	IV			
" "	Carówna Krystyna	V			
" "	Cukier Halina	W-wa			
" "	Cukier Irena	W-wa			
" "	Chwiałkowska Jadwiga	IV			
" "	Chwoszczyńska Helena	R.Wil.			
" "	Filipczuk Nonna	II			
" "	Filarówna Aldona	VIII			
" "	Golsówna Anna	V			
" "	Głębocka Maria	W-wa			
" "	Gietling Halina	W-wa			
" "	Hapka Zofia	VI			
" "	Jackowiak Zofia	VIII			
" "	Knoll Esta	X			
" "	Kosińska Lubomira	V			
" "	Kruszewska Halina	W-wa			
" "	Kempówna Irena	W-wa			
" "	Kinsler Wanda	W-wa			
" "	Leliwianka Agnieszka	VI			
" "	Lamparczyk Helena	VIII			
" "	Markowska Irena	śl.			
" "	Maister Róża	X			
" "	Muszanka Irena	V			
" "	Majoch Małgorzata	V			
" "	Majewska Adela	VIII			
" "	Majorek Wanda	VIII			
" "	Nusbaum Tea	IV			
" "	Owczarkówna Helena	III			
" "	Oleks Helena	IV			
" "	Pajkówna Anna	śl.			
" "	Pałucka Bronisława	I			
" "	Przepiórzanka Janina	V			

ochotn.	Jeżowska Danuta	X			Rogóż Ludwika	V	
"	Jackiewicz Sabina	W-wa	och.		Reising Maria	VI	
"	Karkoszkówna	śl.			Rosicka Alicja	VIII	
"	Kamińska Irena	śl.			Radomska Maria	W-wa	
st. och.	Kłapciówna Zofia	śl.			Rodziejewicz Jadwiga	W-wa	
"	Krużyckówna Katarzyna	IX			Szukalska Amalia	śl.	
"	Kuleszanka Maria	IX			Skibówna Władysława	II	
"	och.	Korolewska Stanisława	IX		Sadło Zofia	II	
"		Krzemińska Danuta	IX		Szumka Irena	II	
"		Kokosz Janina	X	st. och.	Stanikowska Maria	II	
"		Kuderewicz Maria	X	och.	Sadowska Teresa	III	
st. och.		Konopczyńska Anastazja	X		Szymańska Wanda	IX	
ochotn.		Kozikówna Kazimierza	I		Saniukówna Elżbieta	IX	
st. och.		Karcz Wanda	V		Sobocińska Janina	IX	
"		Korzeniowska Stefania	V		Sadkowska Krystyna	IX	
"		Kołton Aleksandra	V		Steciukówna Leokadia	IX	
"		Kossówna Jadwiga	V	st. och.	Somlanka Helena	IX	
"		Krajówna Zofia	V	och.	Stecówna Zofia	X	
"		Kaperówna Genowefa	V		Strzałowa Franciszka	X	
"		Kluzanka Bronisława	V		Szwajcerówna Zofia	I	
"	och.	Kortówna Janina	V	st. och.	Stachurzanka Aniela	V	
"		Kapekówna Anna	V	"	Szmił Zofia	V	
"		Kozubówna Maria	V	"	Sulek Stanisława	V	
st. och.		Kwiecińska Kazimiera	VI	"	Skakulska Celina	V	
"		Kijowska Maria	VI	och.	Szeleźnik Anna	V	
"	och.	Kubicka Janina	VIII		Skrabska Stefania	V	
"		Kulwicka Anastazja	VIII		Szymańska Kornelia	V	
"		Karaszczak Marta	VII		Sawicka Kazimiera	VI	
st. och.		Kuśnierkiewicz Maria	VII		Sapińska Helena	VI	
"		Kobusińska Helena	W-wa	st. och.	Semeniuk Jarosława	VII	
"	och.	Kałuża Jadwiga	W-wa	och.	Sochaniewicz Róża	VIII	
st. och.		Kwiecień Irena	W-wa	st. och.	Schoferówna Helena	VIII	
"		Litwinówna Władysława	śl.	"	Siemianowska Walent.	VIII	
"	och.	Lasowska Irena	II	"	Siekierska Leokadia	VIII	
"		Leśkiewicz Aleksandra	X	"	och.	Świtalska Hildegarda	VIII
st. och.		Lipińska Lucyna	X	"		Świdrska Helena	VIII
och.		Lichoń Cecylia	V	"		Szaracianka Janina	VII
"		Lembos Michalina	V	st. och.	Sakówna Anna	W-wa	
st. och.		Lachmanowicz Andrea	VIII	"	Stüber Wanda	W-wa	
"		Łaszczuk Wanda	VI	och.	Sampirówna Aleksandra	W-wa	
"	och.	Łuczakówna Urszula	VIII	"	Święcicka Krystyna	W-wa	
"		Mościńska Irena	śl.	"	Sahajdak Helena	W-wa	
"		Mundzikówna Irena	II	st. och.	Trelińska Maria	śl.	
"		Mularska Zofia	II	och.	Typańska	śl.	
"		Macieszówna Kazimiera	IX	st. och.	Tarczyńska Irena	I	
"		Miskówna Władysława	X	"	Tentschert Władysława	V	
"		Marczakówna	I	och.	Teliczek Danuta	VI	
"		Malinowska Wanda	V	st. och.	Tacj Zofia	VI	
"		Makowicz Zofia	V	"	Tecko Janina	VI	
"		Müller Danuta	VI	och.	Taranczewska Wanda	VII	
"		Majorkówna Wanda	VIII	"	Trawińska Czesława	VII	
"		Majewska Adela	VIII	st. och.	Wojciechowska Barbara	IX	
"		Milewska Jadwiga	VIII	"	Włodarczyk Janina	IX	
"		Michalak Eugenia	VII	"	och.	Wieżorkiewicz Helena	I
"		Mrozówna Maria	VIII	"	Wilczyńska Kazimiera	V	
"		Nienartowicz Wanda	IX	st. och.	Wilusz Maria	V	
st. och.		Noszczakówna Bronisława	IX	och.	Winiarska Zofia	VI	
"		Niemczykówna Genowefa	V	"	Wolna Marta	VIII	
"		Niciejanka Anastazja	V	"	Wiatrówna Janina	W-wa	
"		Nagay Helena	VI	st. och.	Zdanowska Wiera	IX	
"	och.	Olesikówna Mieczysława	śl.	"	Zioło Zofia	VI	
"		Oksentowicz Raisa	II	och.	Zacharkówna Helena	VIII	
"		Olszewska Maria	I	st. och.	Ziółkowska Leokadia	VIII	
st. och.		Ożaniana Wanda	V	"	Zelawska Helena	W-wa	
och.		Priesentówna Janina	śl.	"	Zółtowska Zofia	VI	
"		Pasierbelc Bronisława	śl.				
"		Pokorska Irma	II				
"		Pieniążkówna Helena	III				
st. och.		Pietruczynik Tamara	IX	Starszą ochotniczką:	ochotn.	Reklewska Natalia	I
"		Petrykowska Ludmiła	IX		"	Artmanow Lidia	II
"		Pakulska Halina	IX		"	Betlejówna Weronika	II
"		Pietrukowska Zdzisława	IX		"	Buczowska Wanda	II
"		Podgórska Julia	IX		"	Babirecka Halina	II
"		Puziówna Aleksandra	IX		"	Bujalska Bożena	II
"	och.	Paszowska Helena	IX		"	Bernaciak Irena	II
"		Przeorska Wanda	IX		"	Bełdowska Janina	II
st. och.		Przybyłówna Stefania	V		"	Bocian Maria	II
"		Przedpeńska Elżbieta	V		"	Bocewicz Halina	II
"		Polichtówna Antonina	V		"	Bugajówna Zenobia	II
"		Pilarczyk Adela	V		"	Blikówna Aleksandra	II
"		Patkowska Maria II	VI		"	Ciechońska Ludmiła	II
"	och.	Pilarkówna Helena	VIII		"	Chrostkowska Apolonia	II
"		Paciłerek Irena	W-wa		"	Charlińska Leokadia	II
st. och.		Rejdakówna Genowefa	śl.		"	Czerska Zofia	II
och.		Rozwadowska Halina	I		"	Ceratowicz Wanda	II
st. och.		Rozmus Janina	V		"	Ciesielska Stanisława	II
					"	Demidowicz Eugenia	II
					"	Dec Czesława	II

ochotn. Drzewińska Halina	II	ochotn. Starusiewicz Wanda	II
„ Dybalanka Halina	II	„ Todys Irena	II
„ Dzierzanowska Maria	II	„ Turkowska Teodozja	II
„ Franczak Stefania	II	„ Uhliżanka Maria	II
„ Groszkówna Leokacia	II	„ Wawerska Stanisława	II
„ Głogowska Lucja	II	„ Wawrzyńczuk Maria	II
„ Gajewska Irena	II	„ Wacińska Halina	II
„ Górecka Janina	II	„ Wdowicka Danuta	II
„ Górzanka Czesława	II	„ Werduch Leokadia	II
„ Gryziówna Stanisława	II	„ Zalewska Regina	II
„ Górska Maria	II	„ Zeliasz Stefania	II
„ Hubala Maria	II	„ Zabaryło Józefa	II
„ Harsband Edwarda	II	„ Bachleda Zofia	V
„ Jaskowenko Luba	II	„ Chmielówna Janina	V
„ Janisz Mirosława	II	„ Ciastoń Barbara	V
„ Jabłońska Maria	II	„ Dudziczówna Zofia	V
„ Jastrzębska Zofia	II	„ Dziewańska Genowefa	V
„ Jurkówna Irena	II	„ Feldynówna Czesława	V
„ Jurowicz Irena	II	„ Fortunianka Kazimiera	V
„ Kalisz Florentyna	II	„ Górzówna Irena	V
„ Kocińska Maria	II	„ Garnarczówna Maria	V
„ Kraskowiak Joanna	II	„ Gabriel Krystyna	V
„ Kordasówna Kazimiera	II	„ Gałczyńska Helena	V
„ Kawa Stanisława	II	„ Janusiewicz Janina	V
„ Kotarska Krystyna	II	„ Jamro Maria	V
„ Kasprzak Lucyna	II	„ Janicka Zofia	V
„ Klaude Jadwiga	II	„ Koperzanka Helena	V
„ Kotiołek Wiktoria	II	„ Kordas Zofia	V
„ Krzemińska Helena	II	„ Kamińska Kazimiera	V
„ Kamińska Kamila	II	„ Kołodziej Jadwiga	V
„ Kunfis Maria	II	„ Kochan Janina	V
„ Kuźniewicz Maria	II	„ Kordyl Zofia	V
„ Kamińska Jadwiga	II	„ Kromkówna Melita	V
„ Kalinowska Maria	II	„ Kieliszek Władysława	V
„ Kowalska Wanda	II	„ Kotarbianka Maria	V
„ Kondratiuk Anna	II	„ Kurkówna Janina	V
„ Kwiatkowska Halina	II	„ Kozub Maria	V
„ Kosińska Maria	II	„ Ludwikowska Antonina	V
„ Kielczewska Katarzyna	II	„ Leginowicz Jadwiga	V
„ Kromerówna Lidia	II	„ Mleczkówna Janina	V
„ Kadorówna Irena	II	„ Nowak Anna	V
„ Kozłowska Maria	II	„ Pawlikowska Jadwiga	V
„ Kowalska Janina	II	„ Popkówna Danuta	V
„ Kotłowska Wanda	II	„ Pruszkowska Jadwiga	V
„ Limek Eugenia	II	„ Piecek Anna	V
„ Maślińska Zofia	II	„ Puzonówna Kazimiera	V
„ Malinowska Stefania	II	„ Pawluczówna Wanda	V
„ Mieszal Zofia	II	„ Romanówna Janina	V
„ Marzetówna Halina	II	„ Smitkowska Anna	V
„ Nieczyporcuk Anna	II	„ Spiechowicz Krystyna	V
„ Nowak Anna	II	„ Sowianka Helena	V
„ Niklewicz Jadwiga	II	„ Stopkówna Zofia	V
„ Nadoba Aleksandra	II	„ Serwan Irena	V
„ Ostrowska Kazimiera	II	„ Serwan Aurelia	V
„ Olszewska Mieczysława	II	„ Skoczeń Janina	V
„ Paszko Ida	II	„ Studencka Władysława	V
„ Pszczoła Janina	II	„ Sułek Stanisława	V
„ Piasecka Antonina	II	„ Tentschert Jadwiga	V
„ Postowicz Krystyna	II	„ Taborówna Halina	V
„ Pajorówna Józefa	II	„ Wątarek Waleria	V
„ Prus Alfreda	II	„ Wnukówna Zofia	V
„ Poźniak Felicja	II	„ Walówna Maria	V
„ Rycaj Adelaida	II	„ Wawryka Maria	V
„ Radej Janina	II	„ Wojnarowicz Zofia	V
„ Rychter Rozalia	II	„ Wojnarowicz Janina	V
„ Rybczyńska Krystyna	II	„ Waciuk Zofia	V
„ Rogowska Anna	II	„ Witkowska Janina	V
„ Rzepnikowska Halina	II	„ Wocherówna Janina	V
„ Racibor Anna	II	„ Uruska Stefania	V
„ Rycombel Irena	II	„ Bachońska Wilhelmina	VI
„ Serafinowicz Aleksandra	II	„ Berkowicz Rozalia	VI
„ Sebastianowicz Janina	II	„ Bilyńska Daria	VI
„ Stasiak Irena	II	„ Buczyńska Wanda	VI
„ Sazan Irena	II	„ Chronowicz Stefania	VI
„ Stęgiel Sonia	II	„ Ciesińska Janina	VI
„ Strada Genowefa	II	„ Cukier Longina	VI
„ Sochówna Janina	II	„ Czajkowska Czesława	VI
„ Skiba Stanisława	II	„ Czerny Zofia	VI
„ Skibianka Genowefa	II	„ Dereń Eustachia	VI
„ Szubianka Henryka	II	„ Dobrowolska Maria	VI
„ Szpotowicz Maria	II	„ Eleman Teofila	VI
„ Sutryk Kazimiera	II	„ Falińska Anna	V
„ Szczanowska Alina	II	„ Fediuk Jadwiga	VI
„ Słomkówna Józefa	II	„ Grabowiecka Janina	VI
„ Samiejew Krystyna	II	„ Gryszech Rozalia	VI
„ Szczepańska Krystyna	II	„ Gutt Maria	VI
„ Szczepaniak Zofia	II	„ Iżycka Irena	VI

ochotn.	Jarosz Zofia	VI	ochotn.	Krzemińska Irena	VIII
"	Jordan Maria	VI	"	Lakserówna Felicja	VIII
"	Jurkiewicz Władysława	VI	"	Lemańska Otylia	VIII
"	Kaliszczak Damiana	VI	"	Lewandowska Maria	VIII
"	Kałyn Anna	VI	"	Lendzionówna Halina	VIII
"	Kochaniewicz Zofia	VI	"	Litwinówna Monika	VIII
"	Kramer Anna	VI	"	Lipowska Czesława	VIII
"	Krauter Jadwiga	VI	"	Liskówna Edyta	VIII
"	Kujbieda Regina	VI	"	Lemańczykówna Maria	VIII
"	Kukol Janina	VI	"	Maliszewska Seweryna	VIII
"	Kułaga Helena	VI	"	Mazurkówna Genowefa	VIII
"	Kwaśniewska Stanisława	VI	"	Malinowska Helena	VIII
"	Kwiatkowska Janina	VI	"	Mańkowska Irena	VIII
"	Lam Lila	VI	"	Mościcka Aleksandra	VIII
"	Lenard Jadwiga	VI	"	Musiał Anna	VIII
"	Leszczyńska Janina	VI	"	Matuszek Wanda	VIII
"	Lindner Mela	VI	"	Michalukówna Helena	VIII
"	Martyniak Olga	VI	"	Mrówczyńska Izabela	VIII
"	Matiuk Luba	VI	"	Nadolska Sabina	VIII
"	Motylewska Kazimiera	VI	"	Nawrocka Halina	VIII
"	Oleksyn Jadwiga	VI	"	Nowakowska Renata	VIII
"	Paleniczek Janina	VI	"	Nieznańska Gabriela	VIII
"	Paluch Wanda	VI	"	Niemiro Mieczysława	VIII
"	Pąsko Ludmiła	VI	"	Orłowska Maria	VIII
"	Perucka Danuta	VI	"	Ożminkowska Maria	VIII
"	Piskorz Helena	VI	"	Pankanin Anna	VIII
"	Polityło Kazimiera	VI	"	Paluchowska Janina	VIII
"	Reisel Rachela	VI	"	Pawlikowska Halina	VIII
"	Rosenbaum Zofia	VI	"	Pawlak Rozalia	VIII
"	Samolewicz Natalia	VI	"	Prużyńska Maria	VIII
"	Sebastian Ludmiła	VI	"	Piernikowska Zofia	VIII
"	Seidel Zofia	VI	"	Piętkówna Halina	VIII
"	Söhnert Danuta	VI	"	Piasecka Zofia	VIII
"	Strigl Jadwiga	VI	"	Podkólińska Halina	VIII
"	Szczurek Romana	VI	"	Pogonowicz Maria	VIII
"	Szłapak Jadwiga	VI	"	Policówna Elza	VIII
"	Tarnawska Maria	VI	"	Pytyńska Irena	VIII
"	Teicher Jeaneta	VI	"	Rucińska Cecylia	VIII
"	Trzcńska Izabela	VI	"	Rutkowska Eugenia	VIII
"	Trzcńska Władysława	VI	"	Sellinówna Cecylia	VIII
"	Tuszyńska Irena	VI	"	Stolarska Joanna	VIII
"	Underko Janina	VI	"	Szymanówna Aleksandra	VIII
"	Wanke Irena	VI	"	Świątkowska Henryka	VIII
"	Wasilewska Celina	VI	"	Szwengrub Lila	VIII
"	Wieser Janina	VI	"	Szczotówna	VIII
"	Witeszczuk Janina	VI	"	Tarkowska Helena	VIII
"	Wojak Emilia	VI	"	Telker Anna	VIII
"	Wynohradnyk Olga	VI	"	Trzcńska Halina	VIII
"	Ziemborowska Krystyna	VI	"	Ujazdowska Genowefa	VIII
"	Zuba Janina	VI	"	Wasiak Maria	VIII
"	Banasiak Maria	VIII	"	Walczak Genowefa	VIII
"	Bronicka Stanisława	VIII	"	Więznowska Wanda	VIII
"	Bramińska Wanda	VIII	"	Wojtowicka Irena	VIII
"	Budna Weronika	VIII	"	Wesołowska Elżbieta	VIII
"	Bukowska Stanisława	VIII	"	Wieszczyczka Krystyna	VIII
"	Brylińska Wiktoria	VIII	"	Wieczorkówna Leokadia	VIII
"	Czarnomska Irena	VIII	"	Zawacka Jadwiga	VIII
"	Chałupczanka Janina	VIII	"	Zwolińska Maria	VIII
"	Cichowicz Alicja	VIII	"	Żurawska Edwarda	VIII
"	Cylkowska Janina	VIII	"	Blachówna Eugenia	IX
"	Czajkowska Maria	VIII	"	Biernacka Maria	IX
"	Czerwińska Anna	VIII	"	Czajkówna Halina	IX
"	Dobrowolska Janina	VIII	"	Górska Anna	IX
"	Dobrowolska Wanda	VIII	"	Grelikówna Lucyna	IX
"	Domeracka Zygryda	VIII	"	Iwanicka Maria	IX
"	Elszkowska Janina	VIII	"	Jaworska Barbara	IX
"	Gantkowska Jadwiga	VIII	"	Krupińska Hanna	IX
"	Gałaj Zofia	VIII	"	Kwarciak Anna	IX
"	Gałecka Regina	VIII	"	Kozłówna Maria	IX
"	Gdańska Maria	VIII	"	Lewczukówna Stanisława	XI
"	Gołębiowska Danuta	VIII	"	Laskowska Stefania	IX
"	Herman Anastazja	VIII	"	Majewska Jadwiga	IX
"	Hufiszówna Janina	VIII	"	Nowicka Marta	IX
"	Ignasiakówna Maria	VIII	"	Orzechowska Anna	IX
"	Iwińska Maria	VIII	"	Pirożanka Olga	IX
"	Jatczak Irena	VIII	"	Pirogowicz Jadwiga	IX
"	Jezierska Genowefa	VIII	"	Rogulanka Henryka	IX
"	Kopiwasówna Ludwika	VIII	"	Sitkiewicz Jadwiga	IX
"	Kabulska Lucyna	VIII	"	Witkiewicz Wanda	IX
"	Kaszubska Jadwiga	VIII	"	Wolfówna Nina	IX
"	Kamlerówna Romana	VIII	"	Bielarska Zofia	X
"	Kozimińska Wiktoria	VIII	"	Gałęzyńska Leokadia	X
"	Kopcewicz Jadwiga	VIII	"	Hadamówna Maria	X
"	Kościelna Monika	VIII	"	Królówna Zofia	X
"	Klimczewska Czesława	VIII	"	Kwiekówna Lucyna	X
"	Kubicka Helena	VIII	"	Kuleszanka Danuta	X
"	Kubicka Aniela	VIII	"	Leszczyńska Grażyna	X
			"	Matyka Zofia	X

ochotn. Przybylska Daniela	X	ochotn. Jędrósz Barbara	Sl.
„ Pasternak Jadwiga	X	„ Fidyk Mirosława	Sl.
„ Szymańska Irena	X	„ Krzciuk Bogumiła	Sl.
„ Słoniówna Jadwiga	X	„ Klosówna Irena	Sl.
„ Więckowska Maria	X	„ Krukówna Irena	Sl.
„ Adamówna. Maria	W-wa	„ Mazurówna Stanisława	Sl.
„ Czapińska Janina	W-wa	„ Rawa Wanda	Sl.
„ Dembicka Anna	W-wa	„ Rembacz Halina	Sl.
„ Janowicz Eugenia	W-wa	„ Sadowska Adela	Sl.
„ Kotlicka Aleksandra	W-wa	„ Wiśniewska Halina	Sl.
„ Zimnalówna Antonina	W-wa	„ Wolska Lucyna	Sl.
„ Białkowska Halina	Sl.	„ Wojewódzka Maciejka	Sl.

Mianowane rozkazem Komendy Okręgu Łódzkiego L. 83 z dnia 4/III 1938 r.

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1935 r.:

Młodszą przodowniczką:

ochotn. Łożanka Wanda
„ Jodko Helena
„ Gampfówna Danuta
„ Marchwicka Helena
„ Nowakówna Maria

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1936 r.:

Młodszą aspirantką:

mł. przod. Łożanka Wanda
„ „ Jodko Helena
„ „ Gampfówna Danuta
„ „ Marchwicka Helena
„ „ Nowakówna Maria.

Młodszą przodowniczką:

ochotn. Ammer Lucja
„ Bredelówna Irena
„ Birnbaum Elżbieta
„ Eichmanówna Lucja
„ Friczowa Irena
„ Farysiówna Maria
„ Kaczorówna Zofia
„ Kaufówna Irena
„ Lewczakowa Maria
„ Serwówna Jadwiga
„ Torbusówna Janina
„ Weisówna Jadwiga
„ Zaborska Helena
„ Szymańska Irena
„ Stojowska Wiktoria
„ Switalska Aleksandra
„ Zdzienicka Jadwiga
„ Nusbaum Tea
„ Rysińska Maria
st. ochotn. Sander Krystyna
„ „ Bulińska Helena
„ „ Trelewicz Zofia
„ „ Fijałkowska Jadwiga
„ „ Strzelczyk Janina

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1937 r.

Młodszą aspirantką:

mł. przod. Ammer Lucja
„ „ Bredelówna Irena
„ „ Birnbaum Elżbieta
„ „ Eichmanówna Lucja
„ „ Friczowa Irena
„ „ Farysiówna Maria
„ „ Kaczorówna Zofia
„ „ Kaufówna Irena
„ „ Lewczakowa Maria
„ „ Serwówna Jadwiga
„ „ Torbusówna Janina
„ „ Weisówna Jadwiga
„ „ Zaborska Helena

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Buchowska Hanna
ochotn. Barankiewicz Jadwiga

ochotn. Golde Maria
„ Góralczyk Janina
„ Górska Stanisława
„ Karbowski Izabela
st. ochotn. Klimkowska Eugenia
„ „ Łozowska Halina
ochotn. Komorowska Maria
„ Hamczyk Zofia
„ Jankowska Tamara
„ Twardówna Eugenia
„ Parzonkówna Leokadia
st. ochotn. Sobczyńska Czesława

Starszą ochotniczką:

ochotn. Gaworówna Antonina
„ Wasiakówna Zofia
„ Sułkowska Maria
„ Fiedler Barbara
„ Kolaśńska Lucyna
„ Jasieczak Stanisława
„ Królikowska Stefania
„ Kowalska Teodora
„ Kempieńska Halina
„ Ciesielska Halina
„ Babis Weronika
„ Falkenberg Helena
„ Kamińska Barbara
„ Winter Eleonora
„ Przybylska Leokadia
„ Kalinowska Irena
„ Farysiak Eugenia
„ Urbaniakówna Natalia
„ Pustelnik Irena
„ Olczakówna Natalia
„ Głowczyńska Wanda
„ Szymańska Helena
„ Szymańska Weronika
„ Chojnacka Marta
„ Kochanowska Irena
„ Kowalczyk Krystyna
„ Joppe Helena
„ Grzegorzczak Joanna
„ Akimow Wiera
„ Bednarska Lucyna
„ Orysek Amelia
„ Żegnałkówna Stanisława
„ Kiełbikówna Franciszka
„ Sinolaze Daniela
„ Bzowska Irena
„ Kępińska Czesława
„ Wasilewska Irena
„ Wiśniewska Wanda
„ Walczak Michalina
„ Pawłowska Maria
„ Sierpińska Bogusława
„ Stamirowska Janina
„ Górecka Maria
„ Marcinkiewicz Danuta
„ Moder Mieczysława
„ Wlazłowicz Barbara
„ Solczyńska Krystyna
„ Stokwisz Jadwiga
„ Idzikowska Halina
„ Koczańska Zofia
„ Solczyńska Barbara
„ Durajska Barbara
„ Celler Zofia
„ Kowalczyk Jadwiga
„ Wilczyńska Danuta
„ Mokracka Anna

ochotn. Grzesikówna Celina
 „ Zajder Alicja
 „ Kucytowska Ludmiła
 „ Popadynec Stanisława
 „ Budzińska Halina
 „ Faryś Zofia
 „ Komorowska Helena

ochotn. Sztark Stefania
 „ Kiepuska Krystyna
 „ Zajdlówna Maria
 „ Chąc Krystyna
 „ Pychyńska Stefania
 „ Ulatowska Hanna
 „ Śliwińska Stefania

Mianowane Rozkazem Komendy Koła Lokalnego P. W. K.
 w Warszawie L. 120 z dnia 22.II. 1938 r.

Ze starszeństwem z dnia 11. XI. 1935 r.

Młodszą przodowniczką:

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Karlikowska Grażyna
 „ „ Marczevska Halina
 „ „ Nowakowska Janina.

Ze starszeństwem z dnia 11. XI. 1937 r.:

Młodszą aspirantką:

st. ochotn. Antoskiewicz Henryka
 „ „ Bieniaszówna Anna
 „ „ Deręgowska Janina
 „ „ Karniewska Janina
 ochotn. Krasowska Wanda
 „ „ Klisiówna Anna
 „ „ Krampitz Jadwiga
 st. ochotn. Męcłewska Krystyna
 „ „ Michalik Emilia
 „ „ Mirecka Zofia
 „ „ Rodkiewicz Anna
 „ „ Sobkowicz Marta
 „ „ Stępień Stefania
 ochotn. Stojowska Halina
 „ „ Węglewska Maria

mł. przod. Bieniaszówna Anna
 „ „ Białowąs Janina
 „ „ Krasowska Wanda
 „ „ Michalikówna Emilia
 „ „ Michalska Hanna
 „ „ Nowakówna Czesława
 „ „ Ogojska Krystyna
 „ „ Rehanówna Jadwiga
 „ „ Rzewuska Maria
 „ „ Skoszkiewicz Kazimiera
 „ „ Switalska Zofia
 „ „ Węglewska Maria
 „ „ Wisłocka Maria
 „ „ Zawodzińska Celina

Ze starszeństwem z dnia 11. XI. 1936 r.:

Młodszą aspirantką:

mł. przod. Klisiówna Anna
 „ „ Męcłewska Krystyna
 „ „ Mirecka Zofia
 „ „ Sobkowicz Marta
 „ „ Stępień Stefania
 „ „ Stojowska Halina

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Gołębiowska Eugenia
 ochotn. Gruberska Danuta
 „ „ Kociubowska Leokadia
 „ „ Konówna Antonina
 „ „ Neuman Maria
 „ „ Szlendak Apolonia
 „ „ Stankowska Wanda
 „ „ Zarembianka Halina
 „ „ Zawodzińska Stefania
 „ „ Bukrabowa Stanisława
 „ „ Dziańkowska Zofia
 „ „ Całkówna Maria
 „ „ Ciszewska Danuta
 „ „ Kwiatkowska Helena
 „ „ Lasocka Barbara
 „ „ Makuchówna Wanda
 „ „ Marcinkowska Stanisława
 „ „ Ostrowska Leta
 „ „ Plucińska Maria
 „ „ Sokołowska Alicja
 „ „ Słeczyńska Felicja
 „ „ Trzecińska Jadwiga
 „ „ Wałnsztuk Felicja
 „ „ Ważyńska Zofia

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Białowąs Janina
 „ „ Kruszewska Halina
 „ „ Michalska Hanna
 ochotn. Nowak Czesława
 st. ochotn. Obojska Krystyna
 „ „ Osman Alfreda
 ochotn. Rehanówna Jadwiga
 st. ochotn. Rendzner Zofia
 „ „ Rutkowska Julia
 „ „ Rzewuska Maria
 „ „ Skoszewicz Kazimiera
 „ „ Supińska Alina
 „ „ Tołwińska Maria
 „ „ Wisłocka Maria
 „ „ Witkowska Krystyna
 „ „ Wysznacka Wanda
 „ „ Zawodzińska Celina
 „ „ Cukierówna Halina
 „ „ Cukierówna Irena
 „ „ Gietlin Halina
 „ „ Głębocka Maria
 „ „ Kempówna Irena
 „ „ Kinstler Wanda
 „ „ Kubczykier Mirra

Starszą ochotniczką:

ochotn. Baranowska Janina
 „ „ Nowakowska Zofia
 „ „ Nycówna Stefania

Mianowane Rozkazem Komendy Okręgu Poznańskiego z dnia 19 III 1938 r.

Ze starszeństwem z dnia 19 III. 1938 r.:

st. ochotn. Zakówna Maria
 „ „ Więckowska Maria
 „ „ Dybowska Zdzisława
 „ „ Flethówna Janina
 „ „ Flipowska Irena
 „ „ Kowalewska Maria
 „ „ Kruszcanka Helena
 „ „ Brzozowska Barbara
 „ „ Sobierajska Halina
 „ „ Wiedal Władysława
 „ „ Cielecka Helena
 „ „ Fischbach Maria

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Balcerzak Alicja
 „ „ Balcerzak Margot
 „ „ Bardecka Waleria
 „ „ Klimaj Janina
 „ „ Skowrońska Józefa
 „ „ Nowak Anna
 „ „ Finkówna Wanda

st. ochotn. Jaśkiewicz Ligia
 „ „ Bogacka Halina
 „ „ Wąsikiewicz Maria
 „ „ Maciejewska Bożena
 „ „ Skierska Bożena
 „ „ Szubianka Ruth
 „ „ Knakówna Aniela
 „ „ Lissewska Małgorzata
 „ „ Wujecówna Halina
 „ „ Wejchert Babara
 „ „ Żurowska Zdzistawa
 „ „ Przybylska Maria
 „ „ Pionkówna Krystyna
 ochotn. Smogorzewska Zofia
 „ Cwiling Halina
 „ Naskręcka Joanna
 „ Smolańcówna Jadwiga
 „ Szwedekówna Janina

Starszą ochotniczką:

ochotn. Mikulanka Lucja
 „ Jandy Krystyna

ochotn. Jaśkiewicz Benigna
 „ Kargol Jadwiga
 „ Komarnicka Romualda
 „ Macioszczyk Jadwiga
 „ Liskówna Janina
 „ Stankiewicz Irena
 „ Zemfler Maria
 „ Chmielewska Barbara
 „ Banasiak Janina
 „ Mętkówna Lucyna
 „ Ńaskręska Maria
 „ Wechman Teodora
 „ Wtorkowska Lucja
 „ Prussówna Bożena
 „ Wilczkiewicz Maria
 „ Hagerówna Halina
 „ Kozielska Maria
 „ Walendowska Janina
 „ Węgrzynowska Czesława
 „ Waligorzanka Bronisława
 „ Strozik Zofia
 „ Wejnert Zofia
 „ Szczęsna Jadwiga
 „ Gutowska Irena

Mianowane Rozkazem Komendy Rejonu Wileńskiego L.3/38 z dnia 15 II 1938 r.

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1935 r.:

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Borysowska Anastazja
 „ „ Dargielówna Irena
 „ „ Lebie dzienkówna Halina
 „ „ Leszczykówna Stefania
 „ „ Niemczykiewicz Maria
 „ „ Skrzycka Helena
 „ „ Wojcieszówna Maria
 „ „ Wróblewska Maria
 ochotn. Stankiewicz Genowefa

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Żmitrowicz Weronika
 ochotn. Zawiorska Bogumiła
 „ Kiewliczówna Janina
 st. ochotn. Chwoszczyńska Helena
 „ „ Sejkowska Władysława
 „ „ Sokołowska Maria
 „ „ Ugorenkówna Jadwiga
 „ „ Wasilewska Maria
 ochotn. Gołowińna Natalia

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1937 r.:

e starszeństwem z dnia 11 XI. 1936 r.:

Młodszą aspirantką:

mł. przod. Borysowska Anastazja
 „ „ Dargielówna Irena
 „ „ Lebie dzienkówna Halina
 „ „ Leszczykówna Stefania
 „ „ Niemczykiewicz Maria
 „ „ Skrzycka Helena
 „ „ Wojcieszówna Maria
 „ „ Wróblewska Maria
 „ „ Stankiewicz Genowefa

Młodszą przodowniczką:

st. ochotn. Bokszczaninówna Irena
 „ „ Kucharska Halina
 „ „ Kuczówna Jadwiga
 ochotn. Helmanówna Maria
 „ Matowska Janina
 „ Tomkiewicz Maria
 „ Tomaszewska Stanisława
 „ Wojtkiewicz Maria
 „ Wydrówna Maria

Mianowane Rozkazem Komendy Okręgu Lwowskiego L. 5 z dnia 20/I 1936 r.

Ze starszeństwem z dnia 1. I. 1936 r.

Starszą ochotniczką:

ochotn. Briller Klara
 „ Croban Matylda
 „ Gałońska Jadwiga
 „ Gierulanka Jadwiga
 „ Kołacz Stefania
 „ Krukowska Anna
 „ Kunikowska Irena
 „ Mirtyńska Renata
 „ Petri Adela
 „ Prokosch Maria
 „ Regner Leokadia
 „ Samołuk Olga
 „ Golańska Irena
 „ Kaliszczak Józefa
 „ Kotlińska Henryka
 „ Melnyk Aleksandra
 „ Zbrońcówna Zofia
 „ Botulińska Eugenia
 „ Frolak Olga
 „ Herman Ruta
 „ Rudko Ludmiła
 „ Skiba Anna
 „ Wierzbicka Waleria

ochotn. Zalińska Olga
 „ Białowas Kazimiera
 „ Błaszczak Krystyna
 „ Błocka Krystyna
 „ Borowska Janina
 „ Chochóń Józefa
 „ Darocka Józefa
 „ Druszlakowska Antonina
 „ Flura Maria
 „ Hublówna Ewa
 „ Kaszubska Irena
 „ Salitra Stanisława
 „ Woźniak Zofia
 „ Zahn Chana
 „ Żółtowska Zofia
 „ Jezierska Władysława
 „ Petraszek Jadwiga
 „ Stępkowska Jadwiga
 „ Anklewicz Józefa
 „ Gemra Katarzyna
 „ Rothówna Bronisława
 „ Bauer Stefania
 „ Borkowska Czesława
 „ Daum Helena
 „ Horodyska Maria

ochotn. Jaromij Zdzisława
 „ Kotelak Eleonora
 „ Kraushar Erna
 „ Kolpy Jadwiga
 „ Kuznińska Emilia
 „ Krawczyk Zofia
 „ Monasterska Maria
 „ Niewszakiewicz Barbara
 „ Nowak Janina
 „ Parylak Janina

ochotn. Petri Aleksandra
 „ Petru Irena
 „ Pławuszevska Józefa
 „ Rogala Maria
 „ Romańczukiewicz Joanna
 „ Smolarz Jadwiga
 „ Szermer Wiktoria
 „ Wersty Gertruda
 „ Ziolo Zofia.

Mianowane Rozkazem Komendy Koła Lokalnego w Kołomyji z dnia 12/XII 1935 r.

Ze starszeństwem z dnia 24.XII. 1935 r.:

Starszą ochotniczką:

ochotn. Bolubasz Irena
 „ Hołdanowicz Wanda
 ochotn. Horn Genia
 „ Hulagrodzka Jadwiga
 „ Kamińska Janina
 „ Kubranowicz Maria
 „ Mahr Halina
 „ Marcinowska Janina
 „ Plezio Maria
 „ Reminger Gizella
 „ Rawska Ewa
 „ Seidel Maria
 „ Domaradzka Anna
 „ Ostrowska Amalia
 „ Zarembianka Henryka
 „ Kanafocka Jadwiga
 „ Kowińska Maria
 „ Mulówna Emilia
 „ Nagay Helena
 „ Patkowska Maria
 „ Semeniak Jarosława
 „ Zoszczuk Wanda
 „ Zubrzycka Jadwiga
 „ Poczynek Jadwiga
 „ Lewicka Leokadia

ochotn. Kosowska Emilia
 „ Heller Regina
 „ Brettler Matylda
 „ Wiselberg Berta
 „ Lewartowska Krystyna
 „ Kozakiewicz Urszula
 „ Sand Emilia
 „ Rodkiewicz Irena
 „ Drupka Zofia
 „ Smicińska Maria

Ze starszeństwem z dnia 1 VII. 1936 r.

Starszą ochotniczką:

ochotn. Osimiak Jadwiga
 „ Jasłowicz Ida
 „ Skólska Maria
 „ Zalewska Jadwiga
 „ Leszczyńska Ewa
 ochotn. Kosińska Wanda
 „ Skowrońska Ewa
 „ Taniaczekiewicz Maria
 „ Barowicz Kazimiera
 „ Koberówna Ernestyna
 „ Bronikowska Jolanta
 „ Kunek Krystyna
 „ Bugno Julia
 „ Polanówna Julia

Mianowane Rozkazem Komendy Koła Lokalnego w Tarnopolu:

Ze starszeństwem z dnia 1 I. 1936 r.:

Starszą ochotniczką:

ochotn. Kellerówna Adela
 „ Romanowska Wanda
 „ Samborska Leopolda
 „ Stachów Stanisława

Mianowane Rozkazem Komendy Okręgu Wschodniego L. 6/38 z dnia 8/III 1938 r

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1935 r.

Młodsza przodowniczką:

ochotn. Bubnowska Maria
 „ Grabowska Ida
 „ Kukulska Nina
 „ Marszałik Aldona
 „ Piękosz Aurelia
 „ Pisowicz Janina

„ Giergielewicz Róża
 „ Przeworówna Agnieszka

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1937 r.

Młodsza aspirantką:

mł. przod. Akimoczkin Zoja
 „ „ Giergielewicz Róża
 „ „ Przeworówna Agnieszka

Ze starszeństwem z dnia 11 XI. 1936 r.

Młodsza aspirantką:

mł. przod. Bubnowska Maria
 „ „ Grabowska Ida
 „ „ Kukulska Nina
 „ „ Marszałik Aldona
 „ „ Piękosz Aurelia
 „ „ Pisowicz Janina

ochotn. Bielecka Barbara
 „ Borkowska Maria
 „ Burczyńska Irena
 „ Chomicka Helena
 „ Dybczakowa Helena
 „ Golińska Anna
 „ Jezierska Halina
 „ Kordasiewicz Janina
 „ Mitroczenkówna Roberta
 „ Ratuszniakówna Walentyna

Młodsza przodowniczką:

ochotn. Akimoczkin Zoja

szkół, oraz położenie na wyszkolenie fachowe nacisku;

e) ustanowienie ram organizacyjnych dla absolwentek zespołów p.w.k., które po ukończeniu przysposobienia ogólnie - wojskowego i fachowego pracują jako praktykantki w różnych dziedzinach pracy społecznej, przydatnych do obrony kraju;

f) Wprowadzenie od r. 1934 informacyjnego przeszkolenia dla naszych dorosłych członkiń, zapewniającego z jednej strony właściwy stosunek do zagadnień obrony Państwa tychże, oraz dającego możność promieniowania w tym zakresie na inne organizacje kobiece, oraz środowiska kobiet niestowarzyszonych.

Praktycznym dopełnieniem szkolenia zimowego, pozwalającym na pogłębienie i uzupełnienie praktycznych wiadomości i sprawności — są obozy, programy i okres trwania których ulegał również ciągłym, wynikającym ze zdobywanych doświadczeń zmianom.

Przeświadczenie o walorach wychowawczych pracy obozowej, potwierdzone kilkoletnim doświadczeniem, doprowadziło w r. 1931-ym do uznania tej pracy za integralną część wyszkolenia.

Trudności finansowe, uniemożliwiające zorganizowanie obozów dla wszystkich członkiń ćwiczących, skłoniły nas w r. 1931 do zrobienia eksperymentu tego rodzaju, że za cenę okresu szkolenia zwiększyliśmy ilość przyjmowanych na obozy dziewcząt.

Eksperyment powyższy — jeżeli potwierdził nasze założenia, że *obóz powinien stanowić integralną część programu wyszkolenia*, to jednak równocześnie dowiódł, że okres 2 tyg. dla obozu jest za krótki, że więc *zwiększenia ilości uczestniczek nie można robić kosztem skrócenia okresu trwania obozu*.

Próba w latach następnych — organizowania obozów 4-tyg. z tym, aby zamknąć cały okres szkolenia w jednym roku pracy zimowej i 1 mies. obozu letniego — dała znowu w wyniku objeKCje co do zbyt krótkiego okresu dla pracy wychowawczej, wobec czego obecnie od 2-eh lat organizację obozów letnich dla hufców szkolnych opieramy na następujących zasadach:

1) *przyjmowanie młodzieży na zasadzie selekcji*, założeniem której jest postawienie kwestii udziału w obozach jako *wyróżnienia*, czy *nagrody* za stosunek do pracy w roku szkolnym.

Posunięcie to wpłynęło niesłychanie dodatnio na zainteresowanie uczestniczek zespołów sprawą udziału w obozach, oraz na podniesienie poziomu obowiązkowości i stosunku do pracy uczestniczek obozów.

2) Ujęcie programów szkolenia na obozach li tylko pod kątem widzenia praktycznego dopełnienia szkolenia zimowego, bez wykańczania przysposobienia ogólnie - wojskowego dla I-go rocznika.

Tego rodzaju postawienie sprawy, poza dużym odciążeniem pracy uczestniczek i większymi możliwościami wypoczynku — dały możność *pogłębienia pracy wychowawczej i wyrobienia organizacyjnego*.

3) Wobec trudności, na jakie napotyka szkolenie fachowe w terenie, ze względu na brak sił fachowych w tym zakresie — *położenie nacisku na szkolenie fachowe na obozach*.

4) Wobec analogicznych trudności w wyszukiwaniu terenów praktyki dla absolwentek wyszkolenia fachowego — *organizowanie dla tychże praktyki na obozach letnich*.

Od blisko 3-eh lat, w związku z rozwojem pracy „Drużyn Pracy Społecznej“ — organizujemy obozy *dla D. P. S.*

Obozy te, zupełnie planowo nieliczne są organizowane przede wszystkim na kresach i obejmują program, w którym obok prac, mających za zadanie pogłębienie wiadomości z zakresu przysposobienia ogólnie-wojskowego oraz pracy wychowawczej, uczestniczki obozów prowadzą pracę społeczną, pomagając ludności wiejskiej.

Stałą formą pracy, prowadzonej przez uczestniczki tych obozów w ciągu całego trwania obozu, było prowadzenie zespołów dziecięcych w przedszkolach, pomoc sanitarna, organizowanie ognisk dla miejscowej ludności, poza tym — pomoc w gospodarstwie, gotowaniu, szyciu, praniu, a nawet pomoc w żniwach.

Duże walory, jakie pod względem wychowawczym dają te obozy samym uczestniczkom przez zetknięcie się ze wsią i wyrabianie właściwego nastawienia do pracy społecznej, jak również wyniki tej może jeszcze nieumiejętnej, ale szczerzej, bezpośrednio i pełnej zapалу pracy — w pierwszym rzędzie ze względu na uczuciowe związanie kresów z sercem Polski, — każe nam kłaść coraz silniejszy nacisk na organizowanie tego typu obozów.

Z drugiej strony — „zapotrzebowanie“ samych wsi, w których obozy były organizowane, spowodowało zorganizowanie w bieżącym roku takich samych obozów w okresie ferii zimowych.

Analogiczny program miały zapoczątkowane w roku bieżącym obozy wędrownie, organizowane wzdłuż granic zachodnich Państwa, oraz na Łemkowszczyźnie.

4. Kadra instruktorska.

Organizacja P. W. K. opiera całokształt swej pracy na zorganizowaniu *zwartej, jednolitej tak pod względem wyszkoleniowym, jak, przede wszystkim, pod względem ideowym kadry instruktorskiej*.

Ciągłość pracy instruktorskiej, szkolenie się na coraz wyższych kursach, oraz stopniowe obejmowanie coraz odpowiedzialniejszych odcinków pracy oparte jest na *stopniach or-*

ganizacyjnych, nadawanie których uzależnione jest posiadania cenzusu, poziomu wykształcenia, lat pracy oraz pełnionych funkcji.

Hierarchia organizacyjna, gwarantując wyżej wymienione wartości ciągłości pracy, oraz stopniowanie zakresu pracy — wychowuje czysto wojskowe cechy: poszanowanie hierarchii, oraz umiejętność podporządkowania się.

Podstawą, założeniem pracy instruktorskiej jest jej *bezinteresowność*: instruktorka zobowiązuje się do pewnej ilości tygodniowych godzin pracy bezinteresownej — rzadko kiedy zresztą co do ilości tych godzin nie przekroczonej.

Opłacanie instruktorek traktowane jest jako wynagrodzenie za pracę, lecz jako zapewnienie minimalnych warunków egzystencji w tym wypadku, gdy zakres prac (na stanowisku kierowniczym) wymaga całkowitego oddania swego czasu, a tym samym wyklucza możliwość zarobkowania.

Środkami, wiodącymi do pogłębienia wiadomości instruktorskich, oraz wytworzenia jednolitego poziomu tak wyszkoleniowego jak i ideowego są:

1. *Kursy instruktorskie*: przygotowawcze i podinstruktorskie, organizowane przez Organizację we własnym zakresie, oraz: III-go, II-go i I-go stopnia, jak również — W. K. I., organizowane przez Władze Państwowe.

2. *Kursy doszkolenia* — doszkalające do nowych programów — przez które przeszło 90% instruktorek Organizacji z dawniejszych roczników.

Rezultaty doszkolenia naszej kadry wyraziły się w znaczeniu ogólnym podniesieniem poziomu pracy wychowawczej - wyszkoleniowej w terenie, stwierdzonej podczas inspekcji pracy, oraz na obozach letnich.

3. *Odprawy instruktorskie* — organizowane rok rocznie na wszystkich szczeblach pracy, a więc:

a) Odprawy Komendantek Okręgowych w Centrali — minimum 2—3 razy do roku.

b) Odprawy Okręgowe — minimum 2 razy do roku.

c) Odprawy lokalne — 1—4 razy miesięcznie.

4. *Zjazdy koleżeńskie*, — organizowane co rok lub parę lat.

5. *Małe Kluby Instruktorskie* — organizowane wszędzie tam, gdzie znajdzie się kilka instruktorek, a mające na celu — obok koleżeńkiego i towarzyskiego życia się kadry — stworzenie możliwości *doszkalania się, samokształcenia* i pogłębiania wartości instruktorskich.

Trudno mi jest omówić sprawozdawczo zagadnienie *zwartości* naszej kadry instruktorskiej i jej gromadnej siły moralnej.

Szereg faktów wskazuje jednak na to, że niezależnie od rozmieszczenia w terenie, różnorodności zawodów i warunków życia (często b. trudnych) wreszcie bez względu na osobistą znajomość — istnieje prawdziwe koleżeństwo pracy i mocna więź ideowa.

Wspólna postawa ideowa i jednolity, bezinteresowny stosunek do pracy powodują to, iż mało lub wcale nie znające się instruktorki przy spotkaniu na kursie, odprawie, zawodach, lub obozie stają się odrazu zgranym zespołem.

W roku 34/35 kadra instruktorska wchodzi w okres, który nazwać by można jej *odmłodzeniem*: szeregi jej zasilane są odtąd rokrocznie absolwentkami hufców szkolnych, akademickich i pozaszkolnych.

Zasilenie kadry instr. młodymi siłami, aczkolwiek stojącymi na niższym poziomie wykształcenia instr. — było jednocześnie zasileniem pełnią młodego zapału, ideowego nastawienia, całkowitego zżycia z organizacyjnymi formami pracy oraz tymi wszystkimi wartościami, jakie z pracy w jednostkach p. w. k. wynieść mogły.

Dziś dysponujemy kadrami instruktorską w ilości 1577 instr. z których 245 znajduje się już w rezerwie.

1322 instr. stanowiłoby cyfrę b. poważną w tym wypadku, gdyby wszystkie te instruktorki były całkowicie dyspozycyjne i mogły być rozmieszczone w terenie proporcjonalnie do ilości ćwiczących, co ze względu na bezinteresowną pracę instruktorek i związaną z miejscem zarobkowania — jest w większości wypadków niemożliwym.

Jak już powiedziałam na początku — jest mi niesłychanie trudno w granicach oddanego do mojej dyspozycji czasu zmieścić całkowity dorobek tych 10 lat pracy Organizacji.

Chciałabym jednak dla dopełnienia tego obrazu podać bodaj w ogólnych cyfrach materialny stan posiadania Organizacji, przynajmniej w 50% swej wartości wypracowany własnym *zbiorowym wysiłkiem stowarzyszenia*.

A więc w chwili bieżącej Organizacja posiada:

1) *stałych terenów obozowych*, posiadających całkowite urządzenia administracyjne, sanitarne, boiska, pływalnie i t. p. — 6, na ogólną ilość około 3000 miejsc:

2) domków obozowych zastępujących namioty — 90,

3) namiotów 20-osobowych — 13,

4) całkowite urządzenia kuchenne, jak kotły, naczynia i t. p. na 3000 osób,

5) własne schronisko narciarskie w Istebnej, oparte na zasadzie całkowitej samowystarczalności na 100 miejsc, funkcjonujące

okrągły rok i okrągły rok zajęte przez kursy narciarskie, kolonie wypoczynkowe, obozy dla członkiń Kół Lokalnych, wypoczynkowe obozy robotnicze i t. p.

6) wybudowany na wydzierżawionym od Zarządu m. st. Warszawy terenie przy ul. Okopowej Ośrodek Pracy dla bezrobotnych członkiń p. w. k. na 30 uczestniczek, obsługującej w zakresie administracji znajdującą się w tym samym budynku Szkołę Instruktorów P. U. W. F. i P. W.

7) pewne zapasy sprzętu wyszkolenia, trudne w tej chwili do wyszczególnienia i o wiele za małe do zapotrzebowań terenu, stanowiące jednak dużą pomoc przy organizowaniu wyszkolenia na obozach letnich.

Zbyt ograniczony czas nie pozwala mi mówić o *trudnościach* w pracy, co jednak nie znaczy, aby trudności tych nie było; dziś jednak, gdy na nie z perspektywy czasu spojrzymy, stwierdzić musimy, że były one dla nas niejednokrotnie bodźcem do nowych wysiłków i że, skoro ogólnego rozwoju pracy naszej zahamować nie były w stanie, nie stanowią i nie będą nigdy stanowiły przeszkody w nieustannym dążeniu do coraz lepszych wyników, do coraz wyższego poziomu pracy.

Gdybym chciała teraz w krótkich słowach zreasumować dorobek tego 10-letniego okresu pracy — ujęłabym go w następujące punkty:

1) 10 lat dalszych doświadczeń w zakresie stosowania form i metod pracy p.w.k. przeję-

tych po pierwszych 5-ciu latach pracy do powstania Organizacji;

2) wyszkolenie i wychowanie 1½ tysięcznej zwartej i jednolitej kadry instruktorskiej, zdolnej do szkolenia kadr dalszych;

3) przygotowanie 1000-nej kadry przodowniczej, czy też kandydatek na przodowniczkę pracy społecznej, wychowanych również metodą wojskową i realizujących dziś w pracy dla innych nabyte w szkole p. w. k. umiejętności i wartości;

4) zorganizowanie na terenie całej Rzeczypospolitej sieci placówek, posiadających zaufanie Władz, oraz społeczeństwa, pracujących gorliwie i chętnie;

5) wypracowanie w części podstaw materialnych, dających w pewnym stopniu gwarancję samowystarczalności kobiecego przysposobienia wojskowego w dziale organizacji pracy.

I dziś, w momencie, w którym woła najwyższych czynników kobiety powołane być mają do współpracy i współodpowiedzialności w zakresie przygotowania się do obrony kraju w działach służb pomocniczych — z tym naszym dorobkiem faktycznym stajemy do dyspozycji Władz Wojskowych, biorąc w imieniu 55,000 zrzeszonych w Organizacji kobiet i dziewcząt całkowitą odpowiedzialność za jaknajdalej idące zrozumienie i ważności stojących przed nami obowiązków.

Pożegnanie Generała Olszyny - Wilczyńskiego

Gen. Olszyna-Wilczyński w gronie członkiń Zarządu Naczelnego i pewniaczek podczas herbatki pożegnalnej.

W dniu 26 marca w lokalu Organizacji odbyło się pożegnanie Generała Olszyny-Wilczyńskiego, odchodzącego ze stanowiska Dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przynależenia Wojskowego na stanowisko Dowódcy O.K. III.

W ciągu dwóch lat pracy Pana Generała na stanowisku Dyrektora Państwowego Urzędu W. F. i P. W. między Nim a Organizacją naszą wytworzyły się mocne więzy. W Generale Olszynie-Wilczyńskim mieliśmy Przełożonego, który pracy naszej stawiał wysokie wymagania, który żądał od nas dużego wysiłku, rzetelności, sumienności, sprawności, który kładł duży nacisk na nieustanne podciąganie roboty na coraz wyższy poziom, ale też i Przełożonego, który sprawiedliwym, obiektywnym, a bardzo życzliwym stosunkiem do naszej pracy dawał nam nieustanną zachętę do tego, aby praca ta była coraz bardziej intensywna i wytrwała. Tym stosunkiem do pracy zdobył sobie Generał Olszyna-Wilczyński w szeregach Organizacji nie tylko najgłębszy szacunek, ale i głębokie, serdeczne przywiązanie.

×

O godz. 17-ej zebrał się Zarząd Naczelny, przedstawicielki Koła Lokalnego, delegacje

hufców szkolnych i drużyn pracy społecznej, instruktorki Komendy Naczelnej i Komendy Koła Lokalnego. Po przybyciu Generała Olszyny-Wilczyńskiego Komendantka Koła złożyła Mu raport, a jedna z pewniaczek ofiarowała piękną wiązaną czerwonych goździków. Następnie Przewodnicząca Zarządu Naczelnego p. Michałowska w krótkim przemówieniu wyraziła Panu Generalowi naszą głęboką wdzięczność za Jego współpracę z Organizacją i prosiła o przyjęcie odznaki organizacyjnej.

Okolo dwóch godzin pozostał Generał w Organizacji na serdecznej gawędzie przy herbacie. Oczywiście, odbyła się wspólna fotografia, a potem dziewczęta otoczyły Generała, śpiewając jedną po drugiej piosenki żołnierskie, ludowe i pewniackie. Było dobrze, swobodnie, po prostu — tak, jak prostym i swobodnym jest stosunek Generała do Jego podkomendnych. A na zakończenie zaśpiewały dziewczęta piosenkę o Grodnie, o tym Grodnie, które związało się teraz dla nas z osobą Generała Olszyny-Wilczyńskiego.

Na pożegnanie instruktorki i dziewczęta ustawiły się w szpalerze aż do drzwi wyjściowych, by wychodzącego Generała pożegnać żołnierską postawą „na bacność” i serdecznym uśmiechem.

XI Centralne Kobiety Zawody Strzeleckie

W bieżącym roku rozpoczynamy drugie dziesięciolecie kobiecych zawodów strzeleckich. W dniach 8, 9, 10 i 11 maja Kobiety Klub Strzelecki organizuje w Warszawie XI Centr. Kob. Zawody Strzeleckie, jako wyraz hołdu Pamięci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Za życia Wielkiego Budowniczego Polski czytaliśmy w ten sposób radosny dzień Jego Imienin. Obecnie w rocznicę ostatnich dni Jego pracowitego i niestrudzonego życia oddajemy hołd również czynem, pomnażającym obronność naszego Państwa.

Zawody, jednocząc zawodniczki z całej Polski w zbiorowym wyczynie, zmierzającym do podniesienia poziomu sportu strzeleckiego, nie tylko bez wątpienia znajdą gorący odzew w szeregach kobiet, uprawiających strzelectwo, ale przyczynią się do uczynienia tego sportu powszechnym.

Program zawodów obejmuje strzelania zespołowe o nagrody przechodnie: Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, ufundowaną po raz drugi w r. 1934. Nagroda ta w r. 1934 i 1935 została zdobyta przez K. K. S. w r. 1936 — przez Z. S. w r. 1937 — przez K. P. W.

Marszałek Polski Śmigły-Rydz ufundował nagrodę przechodnią w r. 1937, zdobytą po raz pierwszy przez zespół K. P. W.

Nagroda przechodnia Pana Ministra Spraw Zagranicznych, ufundowana poraz drugi w r. 1935, zdobywana była kolejno przez zespoły K. K. S., Z. S. i K. P. W.

Nagrodę Pana Dyrektora Państwowego Urzędu W. F. i P. W. ufundowaną po raz czwarty w r. 1937 zdobył zespół Organizacji P. W. K. ze Lwowa.

Poprzednie nagrody zdobyte zostały na własność przez zespoły R. Wojsk., Org. P. W. K. z Grodna, Org. P. W. K. z Radomia.

W zawodach mogą wziąć udział zawodniczki z klubów, zrzeszonych w Polskim Związku Strzelectwa Sportowego.

Klasyfikacja zawodniczek odbędzie się w 3-ich grupach. Do gr. I-ej należą zawodniczki zaawansowane — wyborowa i I kl. Odznaki Strzeleckiej, do gr. II zawodniczki początkujące z II kl. O. S., do gr. III — zawodniczki najmłodsze z hufców szkolnych Org. P. W. K. i Organizacji Harcerki.

Strzelania pozostają te same co w roku ubiegłym, zmieniona jest tylko numeracja według Programu Strzelań na rok 1938.

I grupa — strzelanie kbks 1a, kbks 4, Pd 2, Pw 1,

II grupa — strzelanie kbks 4a, Pw2,

III grupa — strzelanie kbks 5a.

Zawody dla grupy III przeprowadzone zostaną systemem korespondencyjnym w czasie od 23. IV. do 5. V. br.

Bliższych informacji udziela Zarząd Kobięcego Klubu Strzeleckiego. Warszawa, Marszałkowska 81 m. 4 tel. 8-19-81.

Janina Dymecka

Zawody Łucznicze Organizacji P. W. K.

W czasie od 1 do 30 czerwca br. odbędą się VIII Korespondencyjne Zawody Łucznicze Organizacji P. W. K. Zawody mają na celu podniesienie poziomu sportu łuczniczego w Organizacji, oraz sprawdzenie tegorocznych wyników.

W zawodach biorą udział członkinie hufców szkolnych, oddziałów pozaszkolnych, drużyn pracy społecznej, instruktorki, oraz wszystkie członkinie Kół lokalnych, uprawiające łucznictwo.

Program zawodów obejmuje strzelania: Ł 1 na odl. 15 m i Ł 2 na odl. 25 m.

Klasyfikacja ośrodków: zespołowa i jednostkowa w strzelaniu Ł 1, jednostkowa — w strzelaniu Ł 2.

Klasyfikacja Okręgów zostanie przeprowadzona według ilości zawodniczek oraz sumy punktów, uzyskanych na pierwszych miejscach w klasyfikacji jednostkowej i zespołowej.

Zawody odbywają się w obecności Komisji, złożonej z instruktorek strzelectwa i łucznictwa, oraz osoby, upoważnionej do sądowania na Odznakę Łuczniczą.

Bliższe szczegóły zostaną podane w rozkazie Komendantki Naczelnej.

Nie wątpimy, że wszystkie ośrodki dołożą starań, by tegoroczne zawody dały istotny obraz naszych zainteresowań i naszego dorobku w zakresie łucznictwa i stały się zachętą do dalszej wyteżonej pracy.

J. D.

Z ŻYCIA ORGANIZACJI

Sprawozdanie z akcji pomocy zimowej za rok 1937/38

Koło lokalne Kraków.

Jak w ubiegłym, tak i w bieżącym roku szkolnym Koło Krakowskie zgłosiło akces do akcji Pomocy Zimowej na terenie Krakowa w Miejskim Komitecie Pomocy Zimowej. Pracę właściwą rozpoczęła 2-ga Drużyna Pracy Społecznej, która, wszedłszy w porozumienie z Miejskim Kom. Pom. Zimowej Dzieciom, uruchomiła świetlicę dla biednych dziewcząt, prowadzoną już od dwóch lat. Dziewczęta w wieku od 13—17 lat w liczbie 52 uczęszczały do świetlicy.

Zajęcia odbywały się w świetlicy P. W. K. przy ul. Zwierzynieckiej 26 trzy razy w tygodniu w godz. 15 — 17. W planie pracy uwzględniono zajęcia świetlicowe i dożywianie w postaci podwieczorków. Na zajęcia składały się: przygotowanie, czytanie książek lub słuchanie radia, robienie robótek, pogadanki wychowawcze, pogadanki z zakresu ratownictwa, gazoznawstwa, nauka piosenek, przygotowywanie programów na ogniska, gry świetlicowe, gimnastyka i t. p.

O godz. 16-tej podawany był podwieczorek, przygotowany przez członkinie Drużyny

przy pomocy 2 dyżurnych dziewcząt. Posiłki były wydawane ciepłe — jak: kasza, pierogi, groch, makaron, względnie herbata, kawa lub kakao oraz chleb z marmoladą.

Na św. Mikołaja i na „ostatki“ prócz obfitych podwieczorków (ciasto i słodycze) dziewczęta dostały odzież, złożoną przez powiatki. Na Święta Bożego Narodzenia otrzymały dla swej rodziny słoninę i strucle.

Do dn. 30.III b.r. wydano 51 podwieczorków, przeciętnie po 27 porcji. W miesiącu grudniu 1937, styczniu, lutym i marcu 1938 r. Drużyna otrzymała z funduszu Pomocy Zimowej asygnaty 40-złotowe na zakupienie prowiantów, następnie 30 strucli. Prócz tego od Zarządu Koła w Krakowie otrzymano 28 zł., pozatem członkinie Drużyny złożyły składki na podwieczorek mikołajowy. Z Komendy Koła Lokalnego zaś otrzymano pewną ilość produktów.

Członkinie Drużyny w ciągu tych dwóch lat, czy to stykając się bezpośrednio z dziewczętami w pracach świetlicowych, czy kierując administracją — zdobyły spory zasób doświadczenia. Same zaś uczestniczki świetlicy są bardzo zadowolone, niejednokrotnie bowiem świetlica zastępuje im dom rodzinny.

Drugim odcinkiem pracy, również łączącym się z akcją Pomocy Zimowej była pra-

ca członkiń 1-szej Druż. Pr. Sp. w Pogotowiu dla chłopców bezdomnych w Dębnikach, przy ul. Skwerowej — również od dwóch lat prowadzona.

Element chłopców w wieku od lat 4—20-tu był bardzo różny i trudny do prowadzenia. Często zdarzały się wypadki, że chłopcy uciekali z Pogotowia i stawali się przestępcami.

Jednak praca z nimi była nadzwyczaj miła, a oni byli wdzięczni pewiaczkom, które do nich przychodziły i na które czekali w ciągu tygodnia. Praca w Pogotowiu została rozłożona w ten sposób, że przez okres kilku miesięcy chodziła część członkiń Drużyny na dyżury 2—3 godzinne, przez następny okres inne członkinie, tak, aby każda zapoznała się z formami pracy w tej świetlicy.

Praca na dyżurach obejmowała przede wszystkim gry i zabawy, następnie czytanie, śpiew i pogadanki. Poza tym chłopcy chętnie „popisywali się” przed „paniami świetliczarkami” śpiewem, deklamacjami i różnymi „sztukami”. Przygotowywali też programy na różne uroczystości.

Kilka razy do roku Drużyna w komplecie udawała się na Pogotowie, przygotowując chłopcom niespodzianki. W ciągu tych lat urządzono wspaniałego „Mikołaja” (dwukrotnie) z licznymi podarkami dla wszystkich oraz ładnym programem, przygotowanym przez jeden z hufczyków. Urządzono również „opłatek” z choinką i aniołkami, i z podwieczorkiem. Na „Gwiazdkę” otrzymali chłopcy książki do biblioteki, gry i zabawki do swojej świetlicy. W okresie karnawału urządzono chłopcom wieczorek z pączkami, ciastem, kakao i ładnym programem.

Z nastaniem dni cieplejszych, wiosennych zajęcia odbywały się przeważnie na dworze.

Między chłopcami a pewiaczkami z Drużyny nawiązał się ogromnie serdeczny stosunek, a praca na Pogotowiu dawała i daje dużo zadowolenia świetliczarkom i dużo doświadczeń w tej dziedzinie.

Członkinie jednostek krakowskich brały kilkakrotnie udział w zbiórkach ulicznych na Pomoc Zimową, zorganizowanych staraniem Komitetu, oraz wezmą jeszcze czynny udział w zbiórcze na „Dar Wielkanocy” dla biednych, w dn. 3 kwietnia b. r., gdzie Koło otrzymało stolik i puszki lotne.

Kronikarka Koła.

Zofia Szymańska
st. asp.

Z Koła Lokalnego w Środzie

Szeroki dziś jest zakres działalności i mocne tempo pracy ogromnej gromady kobiecej, skupionej w szeregach „Organizacji Przynależności Wojskowej Kobiet do obrony kraju”.

W rozgardiaszu atoli codziennych spraw i w rozbudowanym bardzo życiu społecznym miasta Środy i powiatu średzkiego praca lokalnego koła Przynależności Wojskowej Kobiet, praca cicha i nieefektowna, nie jest dostatecznie znana. Chcemy więc o naszej pracy poinformować ogół pewiaczek.

Jesteśmy przekonane, że dziś już wielki czas aby siły wszystkich kobiet polskich wpruć w strumień energii narodowej, skierowanej ku wzmocnieniu obronności kraju. Jakżeż trafnie do Organizacji Przynależności Wojskowej Kobiet do obrony kraju odezwała się czcigodna Marszałkowa Piłsudska:

„Mamy równouprawnienie. Wobec tego ciąży na nas obowiązki; musimy w razie wojny stanąć również do obrony kraju”.

Tak. Winno o tem pamiętać społeczeństwo i bacznie zwracać uwagę na rozwój pracy w tym kierunku. Kobiety gnać się powinny w szeregi Organizacji, przynależności do obrony kraju. Stan obecny, jak w wielu innych stronach Polski, tak i na terenie naszego powiatu nie jest jeszcze w tej dziedzinie publicznego życia zadawalający. Robimy więc wysiłki nie tylko w kierunku prowadzenia codziennej pracy wychowawczo - szkoleniowej i organizacyjnej, ale i w kierunku uczenia samowystarczalności i zaradności, które tak bardzo będą nam potrzebne w chwili niebezpieczeństwa.

Tych kilka uwag ogólnej natury uważam za potrzebne skreślić na marginesie ostatnich publicznych wystąpień średzkiego koła Org. P. W. K.

A teraz do szarych zdarzeń codziennych. Otóż średzkie koło P. W. K. uruchomiło w świetlicy Pol. Czerw. Krzyża kurs szycia pantofli. W dzisiejszym biednym okresie życia takie i tym podobne, zupełnie praktyczne, tematy kursów są obok pracy zasadniczej bardzo pożyteczne i potrzebne.

Wynik kursu wykazał to dowodnie. Pantofle, szyte z plecionki odpadkowych materiałów sukiennych, okazały się obuwem trwałym, przydatnym latem i zimą. Wszyscy członkowie rodzin niektórych kursistek już zaopatrzeni są w to obuwie, tanie i dogodne. Za najlepsze postępy w kursie otrzymały nagrody: Łysiakówna Irena i Radziejowska Janina.

Drugim udanym a zarazem już i błyskotliwym wysiłkiem koła P. W. K. była zabawa karnawałowa dnia 15 stycznia b. r. Impreza pożyteczna, bo zdobyto pieniądze na wysłanie niezamożnych dziewcząt na obozy letnie Organizacji P. W. K., a przytem spopularyzowano samą ideę i służącą jej organizację w szerszym gronie społeczeństwa średzkiego. Było tłumnie i szumnie. Zastęp najpoważniejszych przedstawicieli miejscowego społeczeństwa i władz stawiał się w komplecie a ochotczo.

Organizacja zabawy była sprawna i pomysłowa. Na wzmiankę zasługują wykonane przez p. G. Rogalską dekoracje o motywach zaczerpniętych z życia obozowego.

Zarządowi średzkiego koła P. W. K. należy życzyć szybkiego leczebnego rozwoju sa-

mego zastępu organizacyjnego i coraz pomyslniejszych wyników doniosłej pracy na niwie przysposobienia kobiet do obrony kraju.

W. Połomiczowa

Wspomnienia z kursu narciarskiego w Istebnej

„że baśni jesteś pełną krainą podniebną
Za to cię tak kocham, słoneczna Istebno“.

W końcu stycznia zapisałam się na kurs narciarski Kl. „Sprawność“ w Istebnej w okresie od 1 do 14 lutego. Im bliżej wyjazdu, tym robiło się w Warszawie coraz cieplej i czarniej, wreszcie systematycznie i codziennie lał deszcz, i znajomi, którym oznajmiałam z dumą, że jadę na narty, uśmiechali się z politowaniem, bo przecież, wiadomo, w górach śniegu niema.

Na zebraniu informacyjnym w Organizacji dowiedziałam się, że jedzie nas 8 i że, na złość krakaniu, warunki narciarskie w Istebnej są doskonałe. Trudno było w to wprowadzić uwierzyć, brodząc po kostki w żoliborskim błotku, ale nabrałyśmy wszystkie fantazji i 31 stycznia o 22,30 zebrałyśmy się na dworcu (nikt się nie spóźnił), by pożegnać płaczącą Warszawę.

Nazajutrz widok z okien pociągu był smętny: raczej marzec, niż początek lutego: roztopy, ślady śniegu, ptaszki ćwierkają, ciepło — słowem — nasze narciarskie serca ściskają się boleśnie. Im bliżej jednak Wisły, tym śniegu więcej, wreszcie w Głębcach już zupełnie biało, mroźno, rzetelna zima — humory odrazu lepsze i ciężar spada nam z piersi. Czekając na nas cały sznur sań, lokujemy się tylko po dwie, narty i walizki na oddzielnych saniach, jedziemy dumnie i napuszone, niczem „wielkie damy“. Ze wzruszeniem witam znajome kąty: serpentyny na Kubalonce, Beczkę (małą herbaciarnię na przełęczu), wspaniałą Zakład Lecznico-Wychowawczy dla dzieci, zagrożonych gruźlicą; nieco dalej pierwsze spojrzenie od lata na daleki Beskid Żywiecki, wreszcie kochany stary znajomy, łysy Złoty Groń, którego zboczami tyle razy zjeżdżało się w zupełnie nieprzewidywany na kursie i niedozwolony sposób. Z szosy Głębcy — Istebna skręcamy u stóp Kubalonki połą drogą przez Andziółówkę w stronę naszego schroniska na Zaolziu, pogoda ładna, ale zimny wiatr przedmuchał nam głowy i „resztę“, tak, że wysiadamy przed schroniskiem, szcękając zlekka zębami. Twarze nam się nieco wydłużają, gdy okazuje się, że poczciwi istebnianie skorzystali z naszej naiwności i porozłokowywali nas tak wygodnie dla tego, by poprostu „wypełnić“ wszystkie pojazdy, które przyszły na dworzec. A no trudno, trzeba płacić; na drugi raz będziemy już

mądrzejsze. Gospodarz schroniska, zawsze jednakowo dla wszystkich uprzejmy, wita nas, jak zwykle, pogodnym uśmiechem i rozmieszcza w 3 bocznych pokojach z oddzielnym wejściem. Na razie czujemy się trochę kopciuszkami, bo to i na każdy posiłek i do kancelarii czy biblioteki i t. d. trzeba wychodzić na świat boży i dopiero po schodkach do ogólnego hallu, a stamtąd dopiero do wnętrza schroniska. Widząc nieco wydłużone miny współtowarzyszek, mówię uspokajająco: „zobaczycie, będzie dobrze, ułoży się“. Wiem przecież z doświadczenia, że w Istebnej nikomu źle być nie może i słyszałam nawet o takiej osobie, która przy wyjeździe mówiła, że ostatni raz jest tutaj, ale na przyszłą zimę, przez roztargnienie widocznie, przyjechała znów do schroniska — i tak już kilka lat, biedulka, „cierpi na kompleks Istebnej“ — i przyjeżdża. Rzeczywiście, po kilku dniach tak polubiłyśmy nasz „folwark“, że nie zamieniłybyśmy go na żadną z sań „we dworzec“.

W dwa dni po nas przyjechały gdańszczanki. 12 sztuk — młode, wesołe, rozświegotane śmieszki — to też „folwark“ aż trzeszczał od gwaru. Co prawda, po kilku dniach ćwiczeń Gdańsk dziwnie przycichł, wzrosło natomiast znacznie zapotrzebowanie na płyn Burowa, ceratkę, bandaże i t. p., ale później jakoś wszystko „ułożyło się“ — i znów było gwarno, choć o 1/2 tonu niżej. Poznanie się z Gdańskiem odbyło się tak, że jedna z nas „wyczyniła“ abażur z różowej bibułki, poczem z tym wspaniałym darem wkroczyłyśmy, „jak jedna żona“, do ich sali. Przyjęto nas niezwykle serdecznie, częstowano różnymi specjałami i wesołymi anegdotkami, których całą furę wysypywała p. Janka z dołeczkami na miłej buzi; pierwsze lody pękły i do końca żyłyśmy w zgodzie i harmonii, której nie zdołało zakłócić nawet uczucie zazdrości, gdy nasze koleżanki zostały wpuszczone do Zameczku Pana Prezydenta (we wtorek, jedyny dzień, gdy zwiedzać nie można), a nas pół godziny przedtem odprawiono z kwitkiem; cieszyłyśmy się wspaniałomyślnie, że „choć one widziały“. Tak, widocznie pobyt w górach na nartach (a może specjalnie w Istebnej?) uszlachetnia człowieka. Żarty żartami ale jak takie, krótkie nawet, życie w gromadzie uspołecznia i zmienia ludzi, można było przekonać się, obser-

wując niektóre z nas: z początku bardzo wygodnicze i trzymające się zasady: „Każdy sobie rzepkę skrobie” — pod koniec kursu były gotowe dzwigać pod górę i z powrotem cudze jedzenie w plecaku, wyrwały sobie z rąk półmiski, by zanieść je chorym. Inne w pierwszych dniach na świetlicach siadywały z ponurą twarzą, wyrażającą cierpienie w milczeniu i przymus, później brały czynny udział w programach świetlicowych, demonstrowały tańce, wily „wionecki z chojny, z rozmarynu”, słowem, bawiły się same i bawiły innych. Poza tym przekonałyśmy się, że takie życie w gromadzie jest doskonałym środkiem na wyleczenie się z choroby, zwanej „francuski piesek, czyli jedzenio-grymasy”. Coprawda, w Istebnej wypadki tej brzydkiej przypadłości zdarzać się mogą sporadycznie, obawa epidemii nie zachodzi, bo p. Lojzowa jest tak świetną gospodynią, że ze zwykłych potraw, jak kluseczki, czy inna kasza, stwarza poematy, (mówię ucziwie) takich pączków, jak jej roboty, w żadnej warszawskiej cukierni „nie najdzie” — jednak, gdy się zdarzy taka wybrednia, krzywiąca noskiem na to i owo — życie w gromadzie wylecza ją prędko, bo już po kilku dniach zmiata wszystko w szalonym tempie, by zdażyć jeszcze na „dokładkę”. A porządek przy jedzeniu! Za małą plamkę na obrusie 5 gr. do puszki na ulepszenie schroniska; za większą i nie daj Boże tłustą — aż 10 gr. Doprawdy, przyjechał potem człowiek do domu i mógł „świecić przykładem”.

Przez te dwa tygodnie nie próżnowałyśmy: już po śniadaniu zaczynało się smarowanie desek, później 3-godzinne ćwiczenia z przemiłą instruktorką p. Mirą, która wkładała dużo wysiłku i pracy w to, by wtłoczyć w nasze mózgi i nogi umiejętność wykonania sprawnie różnych mądrości narciarskich: po przerwie na 2-gie śniadanie — wycieczka w teren, poczem obiad i zasłużony chyba wypoczynek, urozmaicany śpiewami i wzajemnymi odwiedzinami. Po kolacji byłyśmy kilka razy zapraszane na świetlice, urzędane przez kursy świetlicowe, które równocześnie z nami bawiły w Istebnej; szczególnie miło utkwiała nam w pamięci świetlica ZPOK., poświęcona Śląskowi. Część poważna programu zawierała dane z historii kultury i obyczajów tej ziemi, na wesołą złożyło się wspólne śpiewanie piosenek, odgadywanie rebusów obrazkowych, oraz pokaz śpiewów, muzyki i tańców śląskich, ta ostatnia część w wykonaniu górali istebniańskich. Nauczylłyśmy się szybko ślicznych śląskich pieśni i już do końca kursu przy łada okazji słychać było frywolne: „Od bucka do bucka po listeczku”, albo „A cemużeś nie przyszedł. Kiej miesiacek już zasedł”, czy też smętne: „Płyniesz Olzo po dolinie”. Gdańsk w kilka dni po przyjeździe był tak zachwycony śniegiem, górami, folklorem — że skorzystał z pierwszej okazji i prawie in corpore był

na weselu góralskim, na Stecówce, gdzie wesołe narciarki wytańcowywały z góralami różne „owięzioki”, „kołomajki”, „trojaki” i inne „boćkane”.

My, jako kurs dla zaawansowanych, w codziennych wycieczkach w teren poznawałyśmy okolice i przyrodę Istebnej: Koniaków (wieś, słynna z wyrobu najpiękniejszych serwetek koronkowych), wzgórze Pochodzita albo Ochodzita, skąd w pogodny mroźny dzień widziałyśmy wyraźnie Tatry; pobliska góra Tyniok, z której rozciąga się przepiękny widok na grupę Babiej i Pilska, Beskid Żywiecki, dalej Kiczory, Stożek, Barania, u stóp której zresztą mieszkałyśmy. Przez pierwsze kilka dni śnieg był twardy, zmarznięty, górki oblodzone; wyszło nam to, mimo nieco potłuczonych boków, na dobre, bo zdobywałyśmy wyższy stopień kunsztu narciarskiego w warunkach raczej trudnych; zato, gdy później spadł wspaniały, suchy puch — wszystko „samo się robiło”. Zjazd ze Złotego Gronia do Istebnej i z powrotem ku schronisku, szedł jak po maśle, a jeśli zdarzały się upadki, to tylko dlatego, żeby mieć tę wielką przyjemność zagrzebania się, utonięcia po uszy w śniegu sypkim jak naftalina, śniegu, o jakim narciarz śni i marzy nieraz kilka sezonów, aż go nareszcie pod deskami poczuje; po upadku tupnie się raz i dwa nogą i śladu „hańby” niema, tylko spodnie wyczyszczone pięknie.

Słońce darzyło nas często promieniami; wtedy było tak cudownie jarząco - białe, że znów trudno nam było wyobrazić sobie warszawskie błoto i deszcz. Z większych wycieczek zrobiłyśmy trzy: na Baranią, gdzie przeżywałyśmy prawdziwe emocje przy zjeździe holwegiem od wioseczki Pietraszka, kiedy to jechało się, dokąd starczyło odwagi, po leśnej, oblodzonej, pełnej kolein od sań, drodze — a później „byle bliżej ziemi”. Kropek było comiemara, ale miałyśmy tę satysfakcję, że żadna z nas nie zdjęła desek, i — na czym kto mógł i jak umiał — ze śmiechem na cały las i licznymi sińcami zjechałyśmy ku Olzie. Drugą piękną wycieczkę zrobiliśmy na Stożek: przy podchodzeniu na Kiczory przez 3 i pół godz., przecierając na zmianę ślad w lesie, zasypanym śniegiem, w ciszy tak wielkiej, że dzwoniła w uszach, gdy przystawałyśmy, by odsapnąć, tu i owdzie, jako jedyny dowód życia mieszkańców lasu, napotykałyśmy tropy sarnie i zajęcze.

Zjeżdżałyśmy tą samą drogą (trochę „od bucka do bucka”) 3 kwadransy.

Po zwiedzeniu Zwardonia (trzecia z cyklu większych wycieczek) stwierdziłyśmy zgodnie, że u nas inaczej... inaczej... — więcej nieudeptanego na placek śniegu, zato o wiele mniej ludzi i w ogóle, że wiadomo: co Istebna, to Istebna!

Wyjeżdżałyśmy z zalem w cudowny, sło-

neczny a mroźny dzień; nie darowałyśmy, naturalnie, zjazdu od Beczki starą drogą do Głębiec; koziołków było sporo, ale to tak na pożegnanie. Przed rozstaniem powiedziałyś-

my sobie wszystkie uroczyście: do widzenia za rok w Istebnej.

Warszawa ,dn. 15 marca 1938.

Zofia Krause.

DZIAŁ MŁODZIEŻY

Ćwiczenia polowe

Dochodzi godzina ósma. Zegar na magistracie naszego powiatowego miasta idzie dziś nadzwyczaj punktualnie; — widocznie na tak brzydką pogodę żadna kawka nie zechciała zażyć miłej rozrywki pohuśtania się na wskazówkach zegara, jak im się to czasem zdarza. Młodzież zewsząd ciągnie do szkoły, ale nas dziś nie obchodzą troski i kłopoty, związane ze szkołą: nie mamy dziś nauki, bo mamy ćwiczenia polowe. Mocno wparte stopami w deski nart — patrzymy z góry dumnie na cały tłum uczniowski.

Bije ósma. Odpinamy narty i biegniemy do klasy, gdzie dzielimy się na dwie grupy: partia czerwonych i partia zielonych. Zabieramy opaski; każda grupa dostaje kartkę z zadaniem (wypisanym znakami Morse'a). Po odczytaniu — dowiadujemy się, że mamy przeprowadzić wywiad we wsi Budyłowie o 6 klm. od Śniatyna. Trzeba zrobić wywiad społeczny, jednocześnie zaś zabezpieczyć się przed nieprzyjacielem, t. j. przed grupą zielonych, tak, aby zarówno nasz marsz, jak i pobyt we wsi nie były przez niego zaobserwowane.

Grupa zielonych wychodzi pierwsza, a w pięć minut po nich — my. Wysyłamy przed siebie i na boki szperaczy; na silniejsze ubezpieczenia nas nie stać, bo oddziałek nasz mały. Idziemy więc. Droga do jazdy na nartach najgorsza, jaką sobie można wyobrazić; grudy i kamienie na każdym kroku wystają z pod śniegu. Pocieszamy się, że w polu będzie lepiej. Niestety! Za miastem weszliśmy w zadymkę wiejącą prosto w twarz. O mało co nie zgubiłyśmy drogi. Zimny wiatr przeszywał lodowatym tchnieniem i zbijał z nóg. O, paskudny był ten wiatr! Tamował oddech, zamykał oczy i usta, zrywał z głów berety. Ale przecież jesteśmy w P. W. K. — pokonałyśmy więc siłę wiatru i po godzinie zeszyłyśmy już do wsi.

Wiatr ustał, został za wzgórzem, a nad nami wyrzało słońce, chmury leniwie rozpełzły się, ukazując spokojny błękit. Wieś to ukazywała się, to znów chowała za pagórkami, srebrzyła się kopała cerkwi w promieniach słońca i blasku śniegu. Słońce w jarze przygrzewało coraz mocniej, zbliżała się godzina 10-ta. Pozdejmowałyśmy szaliki i czapki i wyciągnęłyśmy twarze do słońca jak słoneczniki.

Wreszcie wieś. Cicha, senna; czasem przejechały sanki, to znów przeszła kobieta, któ-

ra wzięła nas za chłopców, z czego było wiele śmiechu. Przystąpiłyśmy do naszego wywiadu. Okazało się, że wieś jest biedna, zaniedbana pod względem gospodarczym i kulturalnym. Przemysłu ludowego nie ma, stan higieniczny bardzo zły — wszędzie brud, śmiecie i nawóz na podwórzach. Słowem — nie wesoło.

Na zakończenie zasięgnęłyśmy w szkole informacji o organizacjach społecznych we wsi i zaczęłyśmy się zbierać do powrotu. Cóż, kiedy zgubiły się nam cztery dziewczynki — jedna grupka wywiadowcza. Po niedługim czasie znalazłyśmy je w jednym z domów grzejące się przy piecu. Zaczęłyśmy je wstydić — że to jak stare babuleńki. Okazało się jednak, że czasu nie straciły, bo i swoje zrobiły, a ponadto wywiedziały się, że „zielone“ już poszły. I my więc ruszyłyśmy w powrotną drogę, wybierając tym razem inny szlak: bezpośrednio nad brzegiem rzeki. Nie było tam, co prawda, słońca, ale za to byłyśmy zasłonięte od wiatru wysoką ścianą jaru. Tuż u naszych nóg płynęła bardzo bystro rzeka, w której migotliwie odbijało się słońce; za rzeką gęste zarośla wikliny, niczem las, już zaczynające się zielenić, dalej łąki białe, a hen daleko na samym krańcu widnokrzęgu wyraźną ostrą linią odcinały się szczyty Czarnohory.

Idąc tak wzdłuż rzeki doszłyśmy do miasta, gdzie w szkole czekały już na nas „zielone“. Nastąpiło omówienie ćwiczeń. Z wilczymi apetytami pobiegłyśmy do domu.

T. G. Śniatyn,
kl. IV.

Powstanie oddziału pozaszkolnego w Broszniowie pow. Doliniański

Było to tak. W szare zimowe popołudnie kilkanaście dziewczynek zeszło się w małej świetlicy Z. S. Idąc na to pierwsze organizacyjne zebranie Organizacji P. W. K., żadna z nas nie myślała o tym, że, zapisując się do P. W. K., stajemy się nie tylko członkiniami tej Organizacji, lecz i wchodzimy niejako do wielkiej rodziny żołnierskiej, w skład tych, którzy mają za zadanie bronić granic Ojczyzny. Może to zbyt górnolotne powiedzenie w odniesieniu do nas, dziewcząt — pewniaczkę, bo wiemy dobrze, że inna jest służ-

ba żołnierska mężczyzny, a inna kobiety. Ale przecież, gdy nasz ojciec, brat czy mąż będzie walczył z nieprzyjacielem na froncie, my — kobiety będziemy miały wprawdzie inne, ale też ważne, też żołnierskie zadania do spełniania, więc — myślę, że można mówić o wielkiej żołnierskiej rodzinie!

To pierwsze organizacyjne zebranie otworzyło nam oczy. Dowiedziałyśmy się, jakie są zadania kobiety w obronie kraju, co powinna umieć na wypadek wojny, a nawet — co umieć i jaką być już dziś, w czasie pokoju.

Słowa komendantki, jasne i proste, wpadały do naszych serc głęboko, zasiewając w naszych duszach nowe wartości, budząc chęć do pracy nad sobą, oraz świadomość obywatelki-Polki. Zrozumiałyśmy dopiero wtedy naprawdę nasz stosunek do Polski i to, że i my możemy Jej służyć; zrozumiłyśmy, czym może być dla nas P. W. K. i co ona może dać Państwu.

Gdy słuchałyśmy słów komendantki, zda-

wało się nam, że zeszyły ku nam duchy tych cichych kobiet-bohatek z Wielkiej Wojny i Obrony Lwowa i tych dawniejszych z okresu Powstań narodowych. Każda z nas poczuła się jeszcze mocniej Polką — Polką, która potrafi być mężną.

Z zebrania wracałyśmy oszołomione — tak jakoś dziwnie było. Żal nam było — dla czego tak szybko odjechała nasza komendantka, która od razu potrafiła nas ująć! Potrafiła w nas zrobić jakby przewrót, bo musimy się przyznać, że do tej pory nigdy nie zastanawiałyśmy się poważnie nad rolą kobiety-obywatelki.

Nie mogłyśmy się doczekać następnej zbiórki. Przyjechała wreszcie nasza komendantka. Po rzeczach poważnych, po nauce o gazach i masce, miałyśmy trochę zabaw, nauczyłyśmy się paru piosenek i gier. Morowe są te nasze zbiórki! Zawsze z żalem wracamy do domu.

Marysia Proszkówna.
Kronikarka.

KRONIKA ORGANIZACYJNA

(za czas od dnia 15 I do 15 II 1938 r.)

Materiał nadesłało 12 Ośrodków: Radom, Lublin, Łuck, Bochnia, Kraków, Skawina, Kołomyja, Gniezno, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Przemyśl.

ŻYCIE ORGANIZACYJNE.

Zebrania ogólne. Lublin — 11.II referat p. Wusatowskiej p.t. „Polacy z zagranicy“. Gniezno — 16.II. Gdynia — 18.I. — referat wiceprzewodniczącej o służbie pomocniczej kobiet w wojsku. Zebranie wysłało depeszę do Pana Ministra Spr. Wojsk. 7.II zebranie wszystkich członkiń — sprawozdanie z konferencji Przewodniczących Kół w Warszawie. Przemyśl — 14.II referat Komendantki Koła na temat projektu ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

Małe Kluby Instruktorskie. Lublin — 10.II. herbatka instruktorek. Gdynia — 25.I, 1.II i 8.II zebrania Klubu. Inowrocław 25.I M. K. I. rozpoczął prowadzenie gimnastyki dla instruktorek. 1. II zebranie towarzyskie M. K. I.

Akcja propagandowo-dochodowa. Lublin — 12.II — zabawa hufców pozaszkolnych. Koło przygotowało na zamówienie 220 kotylionów i 20 odznak gospodarskich na bal Zrzeszenia Bankowców. Bochnia — 12.II — zabawa karnawałowa, na którą dekoracje oraz kotyliony i t. p. przygotowały miejscowe pewiaczki — dochód na świetlicę. 10.II — założenie zarobkowej sekcji pracy; na początek wprowadzone zostały roboty trykotarskie. Zajęcia odbywają się codziennie po 5 godzin. Zarobione pieniądze roz-

dzielane są w 50% — dla pracujących, w 50% — na fundusz obozowy. Kraków — 5.II. 2-gi oddział pozaszkolny urządził dancing. Dochód na umundurowanie. 13.II — przedstawienie zorganizowane przez hufiec szkolny Nr. 8 wspólnie z Sodalicją Mariańską. Odegrano sztukę „Krewniak z Ameryki“. Dochód częściowo przeznaczony na maszynę do pisania dla Koła. P r o k o c i m — 20.II miejscowy hufczyk zorganizował zabawę połączoną z herbatką. Kołomyja — 23.I herbatka towarzyska zorganizowana przez Drużynę Pracy Społ. Dochód na świetlicę w Turce. 12.II — zabawa P.W.K. Gdynia — 22.I dancing w kawiarni „Bałtyk“, 5.II — odbył się bal Organizacji P.W.K. i Polskiego Białego Krzyża w sali „Riwiery Polskiej“. Dekoracje sal wykonały panie z sekcji pracy i instruktorki. 7.II — po Walnym Zebraniu odbyła się herbatka towarzyska z której dochód przeznaczono na bibliotekę Koła. 12.II — dancing w kawiarni „Bałtyk“, dochód na bibliotekę. Grudziądz — 20.I — herbatka towarzyska o charakterze propagandowym, urządzona w II świetlicy Koła. Na porządku dziennym referat Komendantki Koła w sprawie organizowania kursów informacyjno - przygotowawczych p. do o. k. 5.II — wieczór karnawałowy w Królewskim Dworze — bardzo udany zarówno pod względem towarzyskim jak i kasowym.

Uroczystości i obchody. Rocznicą powstania styczniowego. Lublin — 2.II delegacja członkiń Koła oraz pewiaczek odwiedziła weterankę 63 r. p. Lucynę Żukowską składając jej wiązanki kwiatów. P. Żukowska była bardzo wzruszona odwiedzaniem młodziutek spadkobierczyń tradycji bojowniczek

o Niepodległość. K r a k ó w — 23.I uroczyste ognisko okolicznościowe. K o ł o m y j a — 22.I — udział pewiaczek w widowisku „Fragmenty powstania styczniowego“. G d y n i a — 31.I ognisko okolicznościowe.

Imieniny Pan Prezydenta R. P. — R a d o m — 1.II Akademia dla oddziałów pozaszkolnych z okazji Imienin Pana Prezydenta. Hufce szkolne brały udział w uroczystościach szkolnych. L u b l i n — 2.II delegatki Koła wzięły udział w nabożeństwie. B o c h n i a — 1.II delegatki Koła biorą udział w uroczystej mszy św. K r a k ó w — 1.II po zbiórce alarmowej odbyło się okolicznościowe ognisko z udziałem Komendantki Naczelnej. G d y n i a — 5.II ognisko oddziału pozaszkolnego Oksywie z okazji imienin Pana Prezydenta. I n o w r o c ł a w — 31.I Hufiec szk. Nr. 4 dla uczczenia imienin zorganizował zbiórkę na szkolnictwo polskie za granicą. Hufiec Nr. 5 wysłał paczkę z odzieżą dla sybiraków z Lisowa.

Inne uroczystości. L u b l i n — 30.I delegatki Organizacji wzięły udział w nabożeństwie i akademii, zorganizowanych w związku z „Dniem Polaka z Zagranicy“. Ł u c k — 2.II członkinie Dr. Pracy Społ. wzięły udział w zbiórce ulicznej na szkolnictwo polskie zagranicą. B o c h n i a — 17.II udział pewiaczek w nabożeństwie żałobnym za legionistów poległych pod Rarańczą. K r a k ó w — 5 i 6.II poczty sztandarowe i kompania pewiaczek brały udział w powitaniu i pożegnaniu Regenta Węgier Horthy'ego. G d y n i a — 10.II ognisko okolicznościowe oddziału Obłuże w związku z rocznicą odzyskania dostępu do morza, tego samego dnia pewiaczki oddziału pozaszkolnego Oksywie wzięły udział w apelu poległych marynarzy. 13.II — udział pewiaczek całego Koła w uroczystej mszy św. i akademii, zorganizowanych przez L. M. i K.

Uroczystości pewiaczek. B o c h n i a — 22.I przyjęcie orzełków pewiaczkom i emblematów organizacyjnych hufczykom, które na tę uroczystość przyjechały z pobliskich wsi, a mianowicie ze Staniątek, Niepołomic, Rzezawy i Kłaja; po uroczystości odbyło się ognisko, a następnie zebranie informacyjne dla członkiń z referatem instruktorki okręgowej z Krakowa na temat pomocniczej służby wojskowej kobiet. G r u d z i ą d z — 24.I rozdanie świadectw z przysposobienia ogólnowojskowego 22 pewiaczkom miejscowego hufca. 10.II i 11.II — pożegnanie Generała Kazimierza Sawickiego, odjeżdżającego do Warszawy na stanowisko Dyrektora P. U. W. F. i P. W.; na uroczystej akademii w teatrze imieniem wszystkich organizacyj kobiecych żegnała P. Generała Przewodnicząca Koła dr. M. Dadlezówna; w pożegnaniu na dworcu 11.II wzięły udział delegatki Koła i hufce szkolne.

Życie towarzyskie. Lublin — 7.II herbatka towarzyska. Dochód na bibliotekę Koła. — B o c h n i a — 18.II kulig do Gierszyc. S k a w i n a — 23.I opłatek, urządony przez hufiec szkoły dokształcającej. K o ł o m y j a — 1. II opłatek międzyhufcowy z udziałem gości. 7.II — herbatka towarzyska Koła. W poniedziałki odbywają się stałe zebrania członkiń Koła, w czasie których przeprowadzane są zajęcia z zakresu kursu informacyjno-przygotowawczego, lub wieczornice towarzyskie. G n i e z n o — 21.I tradycyjny opłatek. 6.II — wieczorek taneczny, zorganizowany przez oddział pozaszkolny. G r u

d z i ą d z — 7.II zebranie towarzyskie z herbatką w świetlicy. G d y n i a — 13.II zabawa dla oddziałów pozaszkolnych Oksywia i Obłuża zorganizowana przez opiekunkę oddziału w Oksywiu.

I n n e. B o c h n i a — 20.II delegacja hufca bierze udział w pożegnaniu Dowódcy dyonu mjr. Skibińskiego. K r a k ó w — 19.I udział poczty sztandarowej w pogrzebie ś.p. Zofii Kowalskiej członkini Organizacji.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI STOWARZYSZENIAMI.

R o d z i n a W o j s k o w a. L u b l i n. 3.II delegatki biorą udział w święcie Rodziny Wojskowej.

K o ł o m y j a — 16.I opłatek międzystowarzyszeniowy w Turce.

SPRAWY WYCHOWAWCZO - WYSZKOLENIOWE.

I n s p e k c j e. R a d o m — 7—10.II inspekcja ref. O. U. WF. i PW. p. Szczurowskiej. Ł u c k — 7.II inspekcja instr. Okręgu. 11.II inspekcja referentki O. U. WF. i PW. O. K. II K o ł o m y j a — styczeń — luty — inspekcja hufców przez Komendantkę Koła.

O d p r a w y. W a r s z a w a — 23.I odprawa instruktorek Okręgu I. R a d o m — 11.II odprawa instruktorek z udziałem Komendanta Powiatu. L u b l i n — 28. I odprawa instruktorek. B o c h n i a — 6.II odprawa skarbniczek z poszczególnych zespołów. K r a k ó w — 28—29.I odprawa instruktorek Okręgu V zakończona, ogniskiem, na które ciekawy urogram przygotowały uczestniczki obozu na Łemkowszczyźnie. K o ł o m y j a. 18.I, 8.II, 15.II odprawy instruktorek. G d y n i a — 15.II odprawa instruktorek Koła. P r z e m y ś l — 19.I odprawa instruktorek Koła. 21.I odprawa instruktorek Okręgu X. 10.II odprawa instruktorek Koła.

A l a r m y. K r a k ó w — 20.I alarm h. s. 6 i III oddziału pozaszkolnego. 1.II zbiórka alarmowa jednostek z okazji imienin Pana Prezydenta. I n o w r o c ł a w — 31.I Alarm hufca Nr. 1 z okazji imienin Pana Prezydenta R. P.; 2.II alarm hufca Nr. 2.

N o w e j e d n o s t k i. R a d o m — 12.II powstały 2 hufczyki przy gimnazjum im. Konopnickiej i przy gimn. Krawieckim oraz drużyna w. f. k. przy hufcu 7. I n o w r o c ł a w — 9.II Zebranie organizacyjne Drużyny Pracy Społecznej.

P r a c e D r u ż y n P r a c y S p o ł e c z n e j. R a d o m — 5.II D.P.S. urządziła wieczór świetlicowy dla żołnierzy miejscowego p. piech.; na jego program złożyły się inscenizacje i tańce ludowe. Ł u c k — 2.II członkinie wzięły udział w zbiórce na szkolnictwo polskie zagranicą. K r a k ó w — 2.II D. P. S. 2 przygotowała zabawę dla najmniejszych dzieci w świetlicy; 13.II — ta sama Drużyna zorganizowała zabawę dla hufczyków.

K u r s y. Ł u c k — 28.I rozpoczęcie kursu p. do o. k. dla członkiń Koła i pań z innych stowarzyszeń. K r a k ó w — 29.I pewiaczki Okręgu V wyjechały na kurs narciarski do Zakopanego. G d y n i a — 6.II. 14 uczestniczek h.s. 6 przy szkole dokształcającej pojechało na kurs narciarski Ubezpiecz. Społecznej do Poroni-

na. I n o w r o c ł a w — 3.II rozpoczęcie Kursu robót szydełkowych w II oddziale pozaszkolnym.

O d c z y t y. L u b l i n — 21.I odczyt p. t. „Rzym czy Moskwa“. 21.I „Bolszewizm zawzięty wróg Polski“ — dla członkiń i zaproszonych gości. K r a k ó w — 21.I na zebraniu stowarzyszeń kobiecych zorganizowanych przez Koło Komendantka Okręgu V omówiła projekt ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym. 3.II udział pewiaczek w odczycie gen. Łuczynskiego „Światła i cienie pracy społecznej“. G n i e z n o — 11.II staraniem Koła płk. dypl. Alf-Tarczyński wygłosił odczyt p.t. „Co niesie z sobą zjawisko wojny“? P r z e m y ś l — 11.II referat Komendantki Koła dla grona nauczycielskiego Gimn. żeńsk. im. Ma-

rii Konopnickiej na temat „Akcja P.W.K. a projekt nowej ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym“.

Ś w i e t l i c e. O g n i s k a. L u b l i n — 2.II ognisko międzyhufcowe z referatem p. Rolińskiej. Ł u c k — 5.II ognisko pożegnalne z racji wyjazdu Komendantki Koła. K r a k ó w — 10.II w świetlicy odbył się pokaz prania Radionem z udziałem pewiaczek. I n o w r o c ł a w — 27.I uruchomienie świetlicy dla hufców szkolnych.

W y c i e c z k i. S k a w i n a — 6.II Wycieczka hufca do Krakowa.

W. F. P r z e m y ś l — 9.II wznowienie gimnastyki dla pań z Koła.

Za czas od 15. II. do 20. III. 1938 r.

Materiał nadesłało 14 ośrodków: Radom, Warszawa, Lublin, Łuck, Łódź, Bochnia, Jasło, Kraków, Śniatyn, Gdynia, Inowrocław, Jędrzejów, Kielce Przemysł.

ZYCIE ORGANIZACYJNE.

Zebrania Kół Lokalnych. G d y n i a, 7. III. — ogólne zebranie miesięczne. I n o w r o c ł a w, 7.III — plenarne zebranie Koła połączone z herbatką towarzyską.

Małe Kluby Instruktorskie. L u b l i n, 11. III — herbatka M. K. I. Ł ó d ź — w czwartki odbywają się stałe zebrania towarzyskie Klubu. K r a k ó w — w czasie od 16. II do 14. III odbyły się 2 zebrania M. K. I. G d y n i a — zebrania w dniach 27. II i 8. III. I n o w r o c ł a w, 22. II — zebranie towarzyskie Klubu — pożegnanie instruktorki, wyjeżdżającej do Francji; 19. III M. K. I. dla uczczenia Imienia Wielkiego Marszałka wysłał dla Polaków w Gdańsku gry towarzyskie.

A k c j a p r o p a g a n d o w o - d o c h o d o w a. R a d o m, 20. II — zarząd Koła urządził dancing-bridge. Dochód na obozy letnie i inne potrzeby Koła. W a r s z a w a, 1. III — doroczny wieczorek taneczny hufców szkolnych. L u b l i n, 1. III dancing — „śledź“ w restauracji „Europa“. J a s ł o. W miesiącu lutym Zarząd Koła przy udziale członkiń drużyny fachowej urządził wystawę nakryć stołowych. 1. III Koło Lokalne przy współudziale dziewcząt z drużyny fachowej urządziło tradycyjną „śledziówkę“ K r a k ó w, 27. II — dancing w kawiarni „Feniks“. Dochód na obozy. W tym samym dniu hufce szkolne Nr. 2, 14 i 16 organizują zabawy w swoich szkołach. G d y n i a, 20. II — zabawa oddziału pozaszkolnego na Oksywiu. Dochód przeznaczony na umundurowanie hufczyka na Oksywiu. 26. II — dancing w kawiarni „Bałtyk“. Podczas zabawy rozlosowany został garnitur haftów kaszubskich, wykonany przez absolwentki kursu haftów kaszubskich. 1. III — dancing w kawiarni „Europa“. J ę d r z e j ó w, 1. III — udział pewiaczek w „tańcu śledziem“, zorganizowanym przez Powiatowy Komitet P. W. i W. F. 25% dochodu przekazane zostało do kasy Koła. 5. III — loteria amerykańska; dochód na obozy. K i e l c e, 1. III — „śledź“ w Resursie Obywatelskiej. P r z e m y ś l, 5. III — podwieczorek dla pewiaczek, zorganizowany jako impreza dochodowa.

U r o c z y s t o ś c i i o b c h o d y. I m i e n i n y M a r s z a ł k a J ó z e f a P i ł s u d s k i e g o. R a d o m, 18. III — akade-

mia urządzona staraniem hufców szkolnych. 19. III — delegacja bierze udział w uroczystym nabożeństwie W a r s z a w a — wszystkie miejscowe pewiaczki składają hołd pamięci Wielkiego Marszałka w ramach uroczystości Walnego Zjazdu. B o c h n i a — pewiaczki biorą udział w mszy św. Ś n i a t y n, 19.III. podczas uroczystej akademii pewiaczki wysłuchały przemówienia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Dla uczczenia imienin Wielkiego Marszałka oraz Marszałka Śmigłego-Rydza pewiaczki przez 18 i 19 marca nosiły przez cały dzień mundury. G d y n i a, 18. III — ognisko dla oddziałów pozaszkolnych w świetlicy na Obłuzu, poświęcone uczczeniu pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, oraz opowiadaniom o pracach wojennych Marszałka Śmigłego-Rydza. J ę d r z e j ó w — udział Koła w uroczystościach miejscowych.

I m i e n i n y M a r s z a ł k a Ś m i g ł e g o - R y d z a. R a d o m 18. III — delegacja bierze udział w uroczystościach miejscowych. W a r s z a w a — delegacja składa życzenia Marszałkowi Śmigłemu-Rydzowi. L u b l i n — herbatka członkiń z referatem p. Rolińskiej i recytacją Wiesława Choińskiego dla uczczenia imienin Marszałka Śmigłego-Rydza. G d y n i a — we wszystkich hufcach zostało odczytanie pismo Ministra W. R. i O. P. wydane z okazji imienin Marsz. Śmigłego-Rydza, Ś n i a t y n — akademie w auli gimnazjum zorganizowana przez grono nauczycielskie siłami hufca żeńskiego. I n o w r o c ł a w — zbiórki alarmowe w poszczególnych hufcach. J ę d r z e j ó w — udział w uroczystościach lokalnych. K i e l c e — odczytanie okólnika Ministra W. R. i O. P. podczas zbiórek alarmowych.

I n n e u r o c z y s t o ś c i. L u b l i n, 20. II — delegatki Organizacji wzięły udział w obchodzie rocznicy bitwy pod Rarańczą. K r a k ó w, 21. II — w Oleandrach odbyła się uroczysta akademie ku czci weteranki Powstania Styczniowego p. Scholastyki Mackiewiczowej. Na uroczystość złożyło się odczytanie wspomnień p. Mackiewiczowej przez Jej córkę, oraz program, wykonany przez pewiaczki.

U r o c z y s t o ś c i o r g a n i z a c y j n e. X W a l n y Z j a z d D e l e g a t e k. W dniach 18 i 19 pluton honorowy, złożony z instruktorek i członkiń Drużyn Pracy Społecznej Koła Warszawskiego witał na dworcu kolejowym kolejno wszystkie sztandary, przybywające na Zjazd. W dniu 19. III w ramach uroczystości zjazdowych Dyrektor Państwowego Urzędu W. F. i P. W. gen. Kazimierz Sawicki przyjął na ulicy Łazienkowskiej raport

hufców warszawskich, poczem całe Koło wzięło udział w uroczystej mszy św. zorganizowanej przez Unię Polskich Związków Obrończyń Ojczyzny dla uczczenia Pamięci Wielkiego Marszałka. W czasie obrad Zjazdu instruktorki i dziewczęta pełniły służbę porządkową i informacyjną; pozostałe przysłuchiwały się obradom z galerii. Po zakończeniu obrad 5 baonów piewiacek oraz wszystkie członkinie wzięły udział w złożeniu hołdu w Belwederze, po południu zaś były na herbatce, urządzonej na Zamku przez Panią Prezydentową dla uczestniczek Zjazdu. W drugim dniu Zjazdu instruktorki i uczestniczki pełniły służbę jak w dniu 19. III. Śniatyn, 1. III. Uroczystość nadania stopni ochotniczek piewiaczkom z 1-go rocznika.

Życie towarzyskie. Radom, 26. II — zabawa oddziału pozaszkolnego Nr. 2 Glinice. Warszawa, 7. III — herbatka towarzyska z okazji zakończenia kursu informacyjno-przygotowawczego p. do o. k. Lublin, 21. II — herbatka towarzyska na pożegnanie wyjeżdżającej z Lublina przewodniczącej sekcji imprez p. Pyszkowskiej. Kraków, 16. II — herbatka towarzyska członkiń Koła z referatem dr. Ciechanowskiej o pracy kobiet i dziewcząt w Niemczech. 1. III — pierwsza Drużyna Pr. Społ. zorganizowała doroczną „śledziówkę“ z niespodziankami w świetlicy piewiacek. Śniatyn, 26. II — hufiec szkolny pomagał w zorganizowaniu zabawy szkolnej, przygotowując niespodzianki. Gdynia, 27. II — zabawa hufca szkolnego Nr. 2 przy Szkole Gospodarczej, zorganizowana przez instruktorki. Inowrocław, 20. II — udział piewiacek w zabawie żołnierskiej; 26. II — „śledź“ pierwszego oddziału pozaszkolnego, 1. III — „śledź“ drugiego oddziału pozaszkolnego. Kielce, 27. II — oddział Nr. 1 urządził ostatki przy muzyce radiowej.

Inne. Bochnia, 6. III — delegacja bierze udział w pogrzebie ś. p. kpt. Ślusarczyka z Państwowego Urzędu W. F. i P. W., składając na trumnie wieniec. Kraków, 17. II — żałobna akademie ku czci ś. p. Zofii Kowalskiej, przygotowana przez dziewczęta.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI STOWARZYSZENIAMI.

Koła Gospodyń Wiejskich. Radom, 22—22. II komendantka Koła wygłosiła w Kole Gospodyń Wiejskich w Zwoleniu 2 referaty z zakresu przysposobienia kobiet do obrony kraju na wsi. Łuck, 18 i 19. II — Komendantka Koła przeprowadziła wykłady z ratownictwa i obrony przeciwgazowej w osadzie Andrzejówka, 20 i 21 — w osadzie Chopniów, 22 i 23 — w Borowiczach, 23 i 24 — w Dołżycach. W zajęciach w Borowiczach wzięła również udział młodzież szkolna. Jędrzejów, 16. II — Koło Lokalne nawiązuje ścisłą współpracę z powiatową Organizacją Kół Gospodyń Wiejskich. Przeprowadzone zostały konferencje powiatowej instruktorki Kół Gospodyń z przewodniczącą Koła w sprawie pomocy przy prowadzeniu w lecie dziecińców dla dzieci wiejskich i z instruktorką obwodową w sprawie prowadzenia kursów przysp. do obrony kraju i pogadek informacyjnych w poszczególnych Kołach Gospodyń. 18. II instruktorka Organizacji P. W. K. przeprowadza taką pogadankę we wsi Sudół, gdzie ustalono jednocześnie przeprowadzenie kursów obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej. 16. III — odbyła się konferencja z inspek-

torką Kieleckiej Izby Rolniczej w sprawie dalszej współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich.

W Stow. Kobiet z Wyższym Wyksz. w Lublinie wygłosiła w dniu 20. II. na zaproszenie Stowarzyszenia delegatka Koła Lokalnego p. Rolińska referat na temat „Założenia ideowe i cele P. W. K.“

Rodzina Rezerwistów w Łodzi zwróciła się dnia 7. III. br. do Koła Lokalnego z prośbą o przeprowadzenie kursu p. do o. k.; zostały omówione warunki współpracy.

Polski Biały Krzyż, Bochnia, 27. II — piewiaczki biorą udział w zabawie żołnierskiej, zorganizowanej przez P. B. K. Kielce 10. III. Oddział Nr. 1 współpracuje z P. B. K. w przygotowaniu akademii dla żołnierzy na 19. III.

Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi, Warszawa, na prośbę Towarzystwa uczestniczki hufców zajęły się pomocą w nauce dla ociemniałych dziewcząt.

Stowarzyszenie „Służba Obywatelska“, Kraków, 9. III — rozpoczęcie kursu p. do o. k., prowadzonego przez instruktorki Organizacji dla członkiń tego Stowarzyszenia, nauczycielek szkół zawodowych.

Związek Pracy Obywat. Kob., Kraków. W dniach 10 i 11. III. — rozpoczęcie kursów informacyjnych p. do o. k., dla członkiń ZPOK. w Krakowie. 12. III — rozpoczęcie takich samych kursów dla Oddziałów ZPOK. w Bronowicach i Woli Justowskiej. Zajęcia na kursach odbywają się dwa razy w tygodniu.

Inne. Jasło, w lutym — udział piewiacek w zbiórce na szkolnictwo polskie zagranicą.

SPRAWY WYCHOWAWCZO - WYSZKOLENIOWE.

Inspekcje. Śniatyn, 17. III — inspekcja hufca przez instruktorkę okręgową. Inowrocław, 15. III. — inspekcja referentki Okręgowego Urzędu W. F. i P. W. D. O. K. Nr. VIII w oddziale pozaszkolnym w Janikowie. 16. III — inspekcja komendantki okręgu w hufcu szkolnym Nr. 1. Kielce, 15. II — wizytacja hufca Nr. 1 przez wizytatorkę Kuratorium. 24. II — inspekcja jednostek przez instruktorkę okręgową.

Konferencje. Radom, 5. III — zebranie budżetowe miejskiego Komitetu W. F. i P. W. z udziałem Komendantki Koła. 17. III — konferencja rejonowa p. w. z udziałem przedstawiciela Kuratorium, Komendantki Koła, instruktorek Organizacji i nauczycieli ćwiczeń cielesnych; podczas konferencji instruktorka H. Banderówna wygłosiła referat p.t.: „Program pracy przysposobienia kobiet obrony kraju w liceum“, oraz poprowadziła zbiórkę hufca licealnego. Kraków, 4. III — zebranie międzystowarzyszeniowe w Komitecie Stowarzyszeń kobiecych, na którym komendantka Koła zreferowała sprawę akademii na 19. III, oraz omówiła ustawę o powszechnym obowiązku wojskowym.

Zbiórka pokazowa. Łódź, 23. II — pokazowa zbiórka w hufcu Nr. 6 z udziałem przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. R., Kuratorium, Państwowego Urzędu W. F. i P. W., instruktorek i instruk-

torów p. w. Instruktorce, przeprowadzające zbiórkę, otrzymały pochwałę z Komendy Naczelnej.

Odprawy. Lublin, 25. II — odprawa wyszkoleniowa instruktorek; 6. III — odprawa skarbniczek hufców. Odprawy instruktoerek: Łuck, 3. III, Łódź, 27. II i 15. III, Kraków — 2 odprawy w okresie 16. II do 14. III, Gdynia — 15. II, Inowrocław — 17. II.

Alarmy. Łódź, 27. II — alarm instruktorek, Kraków, 14. III alarm hufca szkolnego Nr. 12.

Kursy. Radom. 7—13 III. — kurs narciarski dla członkiń P. F. A. w Skarżysku. Warszawa, 7. III. — zakończenie kursu informacyjno-przygotowawczego p. do o. k. Kurs ukończyło 18 członkiń. Łuck, 4. III — zakończenie kursu p. do o. k. dla 52 pań z Koła Lokalnego oraz z innych stowarzyszeń. Kraków, 5. III — rozpoczęcie kursu narciarskiego w Zakopanem dla 46 uczestniczek z Krakowa i innych miejscowości Okręgu. 6. III — rozpoczęcie kursu p. do o. k. dla pracownic domowych w świetlicy ZPOK. Inowrocław, 28. II — kurs pieczenia i sporządzania surówek dla oddziału w Janikowie, prowadzony przez pewiaczkę, absolwentkę Liceum Dietetycznego. 4—5 III — udział instruktorek i pań z Koła w kursie w. f. dla działaczy sportowych. 7. III — rozpoczęcie kursu propagandowego w. f. k. dla organizacji kobiecych; kurs prowadzi komendantka Koła Lokalnego przy współudziale instruktorek Organizacji. Przemyśl, 4. III. — rozpoczęcie kursu informacyjno-przygotowawczego p. do o. k. dla członkiń Koła i niestowarzyszonych. Uczestniczek 56.

Prace Drużyn Pracy Społecznej. Radom, 19. II — Dr. Pr. Społ. urządziła zabawę dla dzieci, jako imprezę dochodową; 18. III — Dr. Pr. Społ. zaopiekowała się przybyłą z Suchedniowa wycieczką krajoznawczą pewiaczek. Lublin, Dr. Pr. Społ. postanowiła otoczyć stałą opieką weterankę Powstania Styczniowego p. L. Żukowską.

Nowe jednostki. Lublin, w lutym zorganizowana została Drużyna Pracy Społecznej ze studentek Uniwersytetu Lubelskiego. Drużyna zajęła się doszkalcaniem pracownic fabrycznych. Również w lutym powstał oddział w Krasieninie przy Szkole Przygotowania Gospodarczego. Oddział liczy 50 członkiń. Kraków, 3. III — założony został oddział pozaszkolny wiejski w Bronowicach pod Krakowem. Jędrzejów, 15. II — założenie Drużyny Pracy Społecznej i oddziału pozaszkolnego.

Świetlice. Lublin, 28. II — ognisko z racji imienin przewodniczącej Koła z programem, opracowanym przez uczestniczki hufców szkolnych. Kraków, 19. II — zabawa w świetlicy, w której wzięła udział przejeżdżająca przez Kraków wycieczka robotnicza. W marcu hufiec szkolny Nr. 2 zaczyna prowadzenie świetlicy dla dzieci członków Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Zajęcia odby-

wają się raz na tydzień. 14. III — w świetlicy pewiaczkiej przyjmowana była wycieczka gimnazjum z Tarnowa. Inowrocław, 3. III — ognisko międzyhufcowe z racji imienin Komendantki Koła. Jędrzejów, 25. II — Koło otrzymało lokal na świetlicę wspólnie ze Związkiem Młodej Wsi.

Spółdzielnie Łódź, 10. III — walne zebranie Spółdzielni, wybór nowych władz.

Odczyty. Lublin, 7. III — rozpoczął się cykl odczytów o Śląsku; odczyty odbywają się w każdy poniedziałek i cieszą się dużą frekwencją. Łuck, 27. II. — odczyt p. B. Choińskiej z Lublina na temat ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym z uwzględnieniem pomocniczej służby wojskowej kobiet. Kraków, 24. II — Komendantka Okręgu wygłosiła pogadankę dla rodziców pewiaczek z hufca Gimnazjum im. Kr. Wandy na temat celów i zadań p. w. k. Pogadanka była ilustrowana przezroczami. Przemyśl, 18. II — referat instruktorki M. Stopieńówny na temat ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, wygłoszony w Szkole Handlowej. 27. II — odczyt publiczny na ten sam temat wygłosiła w sali Magistratu Przewodnicząca Koła p. Tymińska. Kielce, 27. II — odczyt p. M. Rajtarowej na zebraniu rodziców w gimnazjum im. Marii Curie-Skłodowskiej na temat celów i zadań p. w. k. oraz wojskowej służby pomocniczej kobiet.

Wycieczki. Radom — w 26 i 27. II Oddział przy P. F. A. w Skarżysku urządził wycieczkę krajoznawczą do Warszawy. W wycieczce wzięło udział 18 pewiaczek. Łuck, 7. III — członkinie Koła zwiedziły schron przeciwlotniczy. Kielce, 22. II — wycieczka narciarska M. K. I. na Słowik.

Wychowanie fizyczne. Bochnia, 20. II — Sekcja sportowa rozpoczęła treningi gier sportowych. Przemyśl, co tydzień prowadzona jest gimnastyka dla pań z Koła i instruktorek oraz dla niestowarzyszonych.

Zawody. Kielce, 13. III — zawody towarzyskie siatkówki między sekcjami sportowymi P. W. K. i P. C. K. Zwyciężyła Drużyna P. W. K.

Inne. Radom — staraniem Zarządu Koła Oddział Glinice (złożony przeważnie z bezrobotnych) korzysta dwa razy w miesiącu bezpłatnie z łaźni miejskiej. Bochnia, 21. II — pewiaczki przeprowadziły naprawę mundurów p. w. Junaków oraz zajęły się stroną gospodarczą kursu, zorganizowanego przez Komendę Powiatową P. W. w dniach 21 i 22 II.

TEGO JESZCZE NIE BYŁO.

Jaśło, w marcu Koło przyjęło obstalunek na uszycie 100 mundurów męskich p. w., 60 — dla uczniów Państwowego Gimnazjum Męskiego i 40 — dla Komendy Powiatowej P. W. Robotę wykonują osobiście instruktorki i członkinie Koła.

OD REDAKCJI

Kronika za czas od 20 marca do 20 maja, oraz dział korespondencji ukażą się w numerze czerwcowym.

Wpływy „Dla Przyszłości”

WPŁYWY „DLA PRZYSZŁOŚCI” OD WRZESNIA DO GRUDNIA 1937 R.

WRZESIEŃ 1937.

Na r/k zaległości: HS. 1 Skarżysko Kamienna zł. 2,50; Dyrekcja Żeńskiej Szk. Zawod. Łuniniec zł. 2,50.

Razem zł. 4,60.

Na II półroczu 1937 r. po zł. 2,50: ślipkówna J.; Oddział PWK. Wiecz. Szk. Dokszt. Przemysł; HS. 3 Stanisławów; HS. 5 Białystok; HS. 1 Sokal; Michalak E.;

Razem zł. 13,80.

Roczna za 1937 r. po zł. 4.—: Urbanowicz Leont.; Oddział PWK Nr. 2 W-wa; Koło Lok. PWK. Inowrocław.

Razem zł. 12,—

Na rok 1938: Dyrekcja Państw. Semin. Ochroniarek Częstochowa zł. 7.—; HS. 18 W-wa zł. 2,50.

Razem zł. 9,50.

Ogółem wpłaty w wrześniu zł. 39,70.

PAŹDZIERNIK 1937.

Na r/k zaległości: HS. 6 W-wa zł. 11,50; HS. 2 Płock zł. 2,50; Górńska K. zł. 1,50.

Razem zł. 15,10.

Za IV kwartał 1937 po zł. 1,50: HS. 26 W-wa; Nusbaum T.; Trzepakowska Ir.; HS. 5 Suwałki; Ubyszowa R.

Razem zł. 6,50.

Na II półroczu 1937 po zł. 2,50: Wislocka A.; D-na Pracy Społ. Nr. 2 W-wa; Robakowa M.; HS. Gimn. Myślenice; HS. 6 Poznań; D-na Fachowa Myślenice; HS. Gimn. Międzychód; HS. 4 Lublin; HS. 2 Lublin; HS. 41 W-wa zł. 2.—; Rubaszkin E.; Oddział PWK. Lipiny śl.;

Razem zł. 25.—

Roczna za 1937 r. po zł. 4.—: Kubicka A.; Ubyszowa R., HS. 40 W-wa; Dyrekcja Szk. Dokszt. Włodzimierz; HS. Gimnazjum Krawieck. Wilno; Gatysówna A.; Dyrekcja Gimn. Miejsk. Mysłowice (2 egz.); HS. Gimn. im. E. Plater Sosnowiec; Samopomoc Uczn. Gimn. Państw. Włodzimierz (zł. 5,—); Księgarnia Gebethner i Wolf W-wa (3,60); Rozwadowska H.; HS. 10 W-wa; Dyrekcja Gimn. Replńskiej Będzin; Weinero-wa B.; Dyrekcja Publ. Szk. Doksztalc. Równe; Robakowa M.

Razem 66,60.

Na rok 1938: Ubyszowa R. zł. 2,70; HS. 26 W-wa zł. 1.—

Razem zł. 3,70.

Za pojedyncze numery: Razem zł. 21,15.

Ogółem wpłaty w październiku zł. 138,05.

LISTOPAD 1937.

Na r/k zaległości: Bubnowska M. zł. 2.—; Oddział P. W. K. Kat. A. Wieliczka zł. 2,50; HS. 1 Wieliczka zł. 2,50; Kimmel K. 2,50; Mielnickówna O. zł. 2,50;

HS. Gimn. Koeduk. Otwock zł. 2,50; HS. 8 Poznań zł. 2,50; Wygralak I zł. 1,50; HS. 1 Kalisz — 2,60; HS. 2 Kalisz — 2,60; HS. 4 Kalisz — 2,60; Oddz. PWK. Błaszki — 1,50; HS. 4 Lisków — 1,50; Księgarnia Krajewicz Leszno — 2,07; Kopaczówna D. — 2,60; Świrad B. — 2,50; HS. 4. Bydgoszcz — 2; Hufczyk 3 Toruń — 1,50; Dyrekcja Miejskiego Gimn. Koeduk. Przeworsk — 2,50; HS. 1 Siedlce — 2,60; HS. 1 Równe — 2,50.

Razem zł. 44,97.

Za 1937 — roczna po zł. 4. — HS. Gimn. Państw. Łęczycy; Dyrekcja Państw. Gimn. Koeduk. Rogoźno Wlkp.; Strzałowa 7 (5,50); Koło Lok. PWK. Sambor; HS. 8 Wilno (2 egz.); HS. Polsk. Gimn. żeńsk. Stryj; HS. 2 Lublin; Oddział PWK Skarżysko-Kamienna; Dyrekcja Państw. Semin. Ochron. Radzymin; HS. 28 W-wa; Kukukówna S.; HS. Gimn. żeńsk. Buczac; HS. Państw. Gimn. Śniatyn (7.—).

Razem zł. 58,50.

Na rok 1938: Koło Lok. PWK. Pińsk. zł. 3,80; HS. 4 Sosnowiec zł. 4; T-wo Przyjaciół Dzieci Ulicy W-wa zł. 3,60; Dyrekcja żeńsk. Szk. Dokszt. Częstochowa zł. 4; Koło Lok. PWK. Prużana zł. 4.

Razem zł. 19,40.

Za pojedyncze numery Razem zł. 10,90.

Ogółem wpłaty w listopadzie zł. 133,77.

GRUDZIEŃ 1937 r.

Na r/k zaległości: HS. 2 Łowicz — zł. 4,50; HS. 2 Gdynia — 2,50; HS. 4 Gdynia — 2,50; Boratyńska A. — 1,50; K-ka Koła Lok. PWK. Kraków — 10,—; HS. Gimn. Państw. Łañcut — 2,50; HS. 5 Gdynia — 2,50; Samopomoc Gimn. Koed. Kęty — 1,50; Lisówna A. — 2,50; HS. Gimn. Dolina — 2,50; Dyr. Gimn. Państw. Leżajsk — 2,50; Iwaszkiewicz J. — 4; Dyrekcja Szk. Handl. Łomża — 5; HS. Gimn. Krotoszyn — 2,50; HS. Liceum Pedag. Siedlce — 1,50.

Razem zł. 43,80.

Roczna za 1937 r. po zł. 4: HS. 9 Lublin; Państw. Gimn. Rawicz; Nikodem J.; HS. 5 Lublin.

Razem zł. 16.—

Na rok 1938: Dyr. Państw. Gimn. Koed. Chełmno zł. 4; Bajurny E. — 2,50; Samopomoc Gimn. Państw. Kęty — 4; HS. Semin. Ochroniarek Częstochowa — 4; Dyr. Państw. Semin. Ochron. Lwów — 7; Zajfert — 1,40; Iwaszkiewicz J. — 4; HS. 2 Krzemieniec — 4; Dyrekcja Państw. Gimn. żywiec — 7; Dyrekcja Gimn. Waszczyńskiej Łódź — 4; Dyrekcja Szk. Handl. Łomża — 4; HS. Gimn. Państw. Śrem — 1,50; Dyrekcja Państw. Liceum Pedagogicznego Siedlce — 2,60; Oddz. PWK. Żyrardów — 2,50; HS. 1 Inowrocław — 4.

Razem zł. 55,90.

Na Fundusz Prasowy: Kiernożycka B. zł. 3.—

Razem zł. 3.—

Ogółem wpłaty w grudniu — zł. 118,70.

Łącznie wpłynęło we wrześniu, październiku, listopadzie i grudniu zł. 430,22.

WPLYWY „DLA PRZYSZŁOŚCI”
W STYCZNIU, LUTYM i MARCU 1938 R.

STYCZEŃ 1938.

Na rachunek zaległości: Preutzówna A. — zł. 1.80;
Org. Młodz. „Ognis” Drohiczyn n/B zł. 2.60; HS. 6
W-wa zł. 33.80; Koło Lok. PWK Tarnopol — 4; HS. 1
Płock — 1.50.

Razem zł. 43.50.

Na I-szy kwartał 1938 po zł. 1.30: Koło Lok. PWK.
Pionki; Nusbaum T.; HS. 1 Płock;

Razem zł. 3.90.

Na I-sze półrocze 1938 po zł. 2.30: Gołowin N.
(zł. 2.—); D-na W. F. Nr. 7 Kraków; Zamojska B.
(zł. 2.60); HS. Szk. Zawod. Łomża.

Razem zł. 9.20.

Na 1938 — roczna po zł. 4.—: Łuszczkiewicz M.;
Kubinówna J. (zł. 3.80); Pomoc Koleż. Szk. Handl.
Tarnów; Nieniewska H.; Koło Lok. PWK. Środa; Do-
browolska A.; Koło Lok. PWK. Gniezno; Dyr. Gimn.
im. Chopina Sochaczew; Dyr. Gimn. SS. Niepokalanek
Maciejów; Dyr. Gimn. im. Zyberk-Plater W-wa;
Dr. Jędrzychowska J. (3.80); Jędrzejkowa S.; HS.
Miejsk. Gimn. Koed. Lubawa; Państw. Szk. Zawod.
Żeńska Dyrekcja Sosnowiec; Wittekowa St.; Witte-
kówna M.; Dyr. Gimn. Koła P. M. S. Skierniewice;
Szkoła Rolnicza Sitno; Szreter A.; HS. 15 W-wa; HS. 1
Tczew; HS 2 Tczew; Malinowska E.; Koło Lok. PWK.
Czersk; Kołówna S.; Dyr. Pryw. Śr. Szk. Zawod.
Płock; Wasilewska H.; Dyr. Żeńsk. Gimn. Kupiec,
Kraków (2 egz.); Wielbińska B.;

Razem zł. 119.60.

Za numery pojedyncze Razem zł. 0,70

Na Fundusz Prasowy: Kulczak H. zł. 5.—

Razem zł. 5.—

Ogółem wpłaty w styczniu zł. 181.90.

LUTY 1938.

Na r/k zaległości: Paszkowska H. zł. 2.50; HS. 10
Lublin — 2,50; HS. 1 Gdynia — 2,50; HS. Gimn.
Państw. Wolsztyn — 2,50; HS 1 Siemianowice Śl. —
5,60; Oczkowska A. — 2,60; Karnaszewicz S. — 2,50;
HS. Gimn. Pleszew — 4,20; Kłapciówna Z. — 4;

Razem zł. 25.90

Za I-szy kwartał 1938 r. po zł. 1.30: Oddz. PWK.
Międzychód n/W.; HS. Szk. Gospod. Pałeczno; Huf-
czyk 3 — Toruń;

Razem zł. 3.90.

Za I-sze półrocze 1938 r. po zł. 2,30: Ślipkówna J.;
Żelewska M.; Dyrekcja Gimn. im. A. Czartorysk Wil-
no; HS 6 Łódź (2 egz.); Oddział PWK. Orłowo; HS. 7
Stanisławów (2,20); HS. 6 Gdynia; Dymecka M.
(2,—); Hołc J.;

Razem zł. 22.60.

Za rok 1938 po zł. 4.— Wojtkiewicz M.; Nowicka
M. W-wa; HS. Gimn. Maciówka Opocz.; Świerkszów-
na E.; Oddz. 8 PWK. W-wa Włodarska M. (3.—); Ra-

domska J.; HS. 2 Wadowice; HS. 14 Lwów; Dyr.
Gimn. SS. Urszulanek Lublin; HS. 45 W-wa; Dyr.
Gimn. T-wa „Koło Prażan” W-wa (7.—); Dyr. Gimn.
Z. Zamość; Raczyńska A.; Koło Lok. PWK. Bydgoszcz;
HS. Gimn. im. E. Plater Grodno; HS. 6 Łódź (2 egz.);
Kłys M.; K-da Koła Lok. PWK. Bielsko; Kudelska St.;
Oddz. PWK. Oksywie; Rodkiewicz A.; Dyr. Śr. Szk.
Zaw. Bydgoszcz.; Dyr. Państw. Gimn. im. Czartorysk
Puławy; HS. Gimn. im. Dąbrowskiego Kutno (reszta
zł. 1,—); Tunakówna M.; Kłapciówna Z.;

Razem zł. 115.—

Za pojedyncze numery: Razem zł. 68.05.

Na Fundusz Prasowy: Dar 2-eg komp. Garczyn
z 1935 r. zł. 15; Gubałowa Helena zł. 2.—

Razem zł. 17.—

Ogółem wpłaty w lutym zł. 248.45.

MARZEC 1938.

Na r/k zaległości: (wpłaty których termin minął
15/I.38 r.): Godziszewska K. — zł. 4; Nawrocka B. —
2,60; Nowakowa Z. — 2,50; Unrużyna Admirałowa —
4; Dyr. Spółdz. żeńsk. Szk. Przem.-Gosp. Łódź — 2,50;
Dyr. Gimn. Zrzesz. Naucz. Łódź — dopłata 1 zł.;
Dyr. Państw. Szk. Przem. Żeńsk. Łódź — 4; Dyr. Gimn.
żeńsk. Chełmno — 4; Koło Lok. PWK. Kowal — 4;
Szymkiewicz M. — 4,60; Dyr. I Miejsk. Szk. Rękodz.
W-wa — dopłata 1 zł.; Koło Lok. PWK. Lublin — 4;
Dyr. Gimn. Państw. Kępno — 4; Misiewicz Z. — 4; Sto-
kowska W. — 4; HS. Gimn. Prywat. Otwock — 2,50;
Tyszkiewicz M. — 4; HS. 6 W-wa — 7,50; HS. 55
W-wa — 4; Konówna A. — 4; Zawacka E. — 4; Za-
drożna M. — 4; Dyr. Gimn. Państw. Pińczów — 4; D-na
Pracy Społ. Lwów — 4; Koło Lok. P.W.U. Włocławek
— 4; Herbich W. — 2,60; Jakubka W. 4; Państw.
Wytw. Sprzętu Przeciwigaz. Koło Kultur. Radom — 4;
Golde M. — 4; Kierownikowa M. — 7,30; Dyr. Gimn.
Państw. Łańcut — 4; Rutski K. księgarnia Wilno —
3,60; Dyr. Pryw. Gimn. im. bł. Kingi Tarnów — 4; Ba-
rankiewicz J. — 4; Wasserberger J. — 8; Koło Lok.
P. W. K. Nakło — 4; Janiszewska M. — 4; Koło Lok.
P.W.K. Kartuzy — 10,70; Dyr. Państw. Gimn. Sokal —
4; Koło Lok. P.W.K. Chojnice — 8; Koło Lok. P.W.K.
Parzew — 4; Gurska B. — 4; Dyr. Gimn. M. Daniel-
skiej W-wa — 4; Koło Lok. Czarna Wieś — 8; Koło
Lok. P.W.K. Kraków — 4; HS. P.W.K. Skawina —
2,20; Oddz. P.W.K. Państw. Wytw. Amun. Skarżysko
Kam. — 4; HS. 3 Łódź — 4; Koło Lok. P.W.K. Lubra-
niec — 4; Koło Lok. P.W.K. Gdynia — 8; Koło Lok.
P. W. K. Bielsk. Podl. — 8; Koło Lok. P.W.K. Kołomy-
ja — 4; Koło Lok. PWK. Słonim — 6,70; Trelewicz Z.
— 2,50; Koło Lok. P.W.K. Tarn. Góry — 4; Kraskow-
ska M. — 4; Michałowska J. — 4; Koło Lok. PWK.
W-wa — 4; Konarska M. — 4; Orczyńska M. — 4;
Koło Lok. PWK. Wadowice — 4; Koło Lok. PWK.
Brześć n.B. — 8; Koło Lok. PWK. Inowrocław — 4;
Koło Lok. PWK. Wierzchosławice — 4; HS. 2 Gdynia
— 2,50; HS. 4 Gdynia — 2,50; Dyr. Państw. Gimn.
Wolsztyn — 4; HS. Gimn. Państw. Pabianice — 4;
Hanigowa Mel. — 2,50; Wisłocka A. — 2,30; HS. 1 Ło-
wicz — 4; Marczyńska K. — 4; Moldenhawer M. — 4;
Czytelnia Gimn. Państw. Brzeżany — 4; Koło Lok. P.
W. K. Łuck — 4; Słomczyńska M. — 4; Dyr. Gimn.
żeńsk. im. Staszica Ostrów Wlkp. — 1,00 (dopłata);

Blunck-Stpiczyńska Ir. — 4; Raźniewska J. — 2,50; Grabara M. — 4; Bromirska J. — 4; Koło Lok. PWK. Chełmno Pomor. — 4; HS. 16 Lwów — 8; Koło Lok. PWK. Łuniniec — 4; Koło Lok. PWK. Jędrzejów — 4; Dyr. Gimn. żeńsk. M. Zawidzkiej Dąbrowa Górna. — 4; Sikorska M. — 4; HS. Gimn. J. Słowackiego Częstochowa — 4; Dyr. Gimn. im. Kościuszki Myślenie — 4; HS. Gimn. Ruda śl. — 3,80; Steinbok Ir. — 4; Rubaszkin E. — 2,30; HS. Gimn. Klasycz. roczn. I. Cieszyn — 2,50; Karpińska H. — 2,50; HS 13 Łódź — 6,90; HS. 11 Łódź — 6,90; Koło Lok. PWK. Katowice — 4; świetlica PWK. Katowice — 4; Oddz. PWK. Ligota — 4; Oddz. PWK. Dąb — 4; Oddz. PWK. Nowa Wieś śl. — 4; Oddz. PWK. Mysłowice-Piaski — 4; Oddz. PWK. Szopienice — 4; Oddz. PWK. Siemianowice śl. — 4; Oddz. PWK. — Kolonia Mościckiego — 4; Oddz. PWK. Bytków — 4; Tyrkova H. — 4; Pe-trykowska H. Brześć n.B. — 4; Koło Lok. PWK. Białystok — 4; Lisówna A. 2,20; HS. 2 Przemyśl — 1,50; Koło Lok. PWK. Pińczów — 10; Dyr. Gimn. Koed. Kałusz — 4; Dyr. Gimn. A. Wazówny W-wa — 4; HS. Szk. Zawod. żeńsk. Dubno — 4; Dyr. Państw. Gimn. żeńsk. Zamość — 4; Kormak H. — 4; HS. Gimn. SS. Urszulanek Gdynia — 2,50; HS. 2 Włocławek — 2,50; Fokszejowa M. — 2,50; HS. Gimn. żeńsk. Olkusz — 4; HS 1 Kalisz — 2,60; HS 2 Kalisz — 2,60; HS 4 Kalisz 2,60; HS 3 Lisków — 1,50; Oddz. PWK. Błaszki — 1,50; Ośrodek Pracy PWK. W-wa — 4; Rosiewicz K. — 4; Choińska B. za Koło Kalisz — 6; Koło Lok. PWK. Radom — 8; Koło Lok. PWK. Łowicz — 10,70; HS. 2

Stanisławów — 2,20; Dyr. Gimn. im. Jabłonowskiej Białystok — dopł. 1 zł.; Dyr. Gimn. Państw. Dubno — 4; Dyr. Państw. Semin. Ochroniarek Radzymin — 4; HS. Gimn. Państw. Brzesko — 4; HS. 18 Lwów — 2,50; Dyr. żeńsk. Szk. Rzem. Sosnowiec — 4; Koło Lok. PWK. Lwów — 4; HS. 1 Skarżysko Kam. — 2,50; HS. Gimn. SS. Urszulanek Kościerzyna — 8,60; HS 3 Lublin — 4,50; Koło Lok. PWK. Pabianice — 4; Dyr. Gimn. Krawiec. Radom — 4; HS 7 Radom — 4; HS 3 Będzin — 4; Dyr. Gimn. Koeduk. Sieradz — 4; Dźwi-gielłowa W. — 4; HS 1 Wadowice — 4; HS 10 Lwów — 4; HS 9 Poznań — 8; Jaśkiewicz H. — 4;

Razem zł. 624,20

Nowe Prenumeraty: HS 12 W-wa — 2,50; Dżuso-wa H. — 2,50; HS. Gimn. SS. Nazaretanek Ostrzeszów Wlkp. — 4,70; Pólmis 2 — 4; HS. 21 Łódź — 4; Dyr. Pr. Szk. Zawod. ZPOK. Kołomyja — 4; Dyr. Gimn. żeńsk. Krawiec. Grodno — 4; Dyr. Państw. Liceum Kraków — 4; HS Licealny Gimn. Z. Pabianice — 4; Dyr. Gimn. kupiec Państw. Koeduk. Cieszyn — 2,60.

Razem zł. 35,50

Na rok 1939: Koło Lok. Kowel — 4; Razem zł. 4;

Na fundusz Prasowy: Dymecka J. — 7;

Razem zł. 7,—

20 — pojedyncze numery: Razem zł. 38,30

Ogółem wpłaty w marcu — zł.: 709,40

Wpłaty w styczniu, lutym, i marcu łącznie zł. 1,139,75

JEDNODNIÓWKA wydana na X Walny Zjazd jest do nabycia w Zarządzie Naczelnym. Cena — 1,50 gr.; przy zamówieniach powyżej 10 sztuk — 1 złoty. Jednodniówka zawiera wiele materiału informacyjnego i propagandowego, winna się więc znaleźć w każdym Kole i Ośrodku, w każdym hufcu i oddziale pozaszkolnym.

Zamówienia należy kierować do Komendantek i Instruktoerek Okręgowych, względnie — przy zamawianiu większej ilości — bezpośrednio do Zarządu Naczelnego.

FOTOGRAFIE Z WALNEGO ZJAZDU

w cenie 1 zł. za sztukę (wielkość — jak w piśmie) do nabycia u fotografa W. PIKIELA, Warszawa, Nowy Świat 23/25.

Zamówienia należy przysyłać bezpośrednio pod wyżej podanym adresem, podając w zamówieniu numery zdjęć:

Nr. 7875 — prezydium Walnego Zjazdu, w głębi sztandary. 7876 — prezydium Walnego Zjazdu podczas referatu insp. Kudelskiej. Przed podium — Pan Prezydent R. P. 7877 — Prezydium Zjazdu w chwili wznoszenia okrzyku na cześć Pana Prezydenta R. P. 7878 — Pan Prezydent podczas obrad. 7879—7880 — sala obrad, widziana z góry. Na pierwszym planie Pan Prezydent R. P. 7881 — składanie wieńca przed Belwederem. 7882 — hołd Prezydium Zjazdu przed Belwederem po złożeniu wieńca. Na pierwszym planie p. Prezydentowa Mościcka. 7883—Belweder w chwili składania hołdu przez uczestniczki Walnego Zjazdu. 7884 — poczty sztandarowe wychodzą z dziedzińca Belwederu po złożeniu hołdu. 7885 — Pani Marszałkowa Piłsudska w rozmowie z p. Prezydentową Mościcką podczas herbatki na Zamku.

KOŁO LOKALNE W JĘDRZEJOWIE

przyjmuje zamówienia na nosze w cenie po zł. 25 za sztukę loco Jędrzejów. Wykonanie pierwszorzędne.

Zamówienia należy kierować pod adresem obwodowej instruktorki Organizacji P. W. K. Katarzyny Janowskiej. Jędrzejów, ul. 11 listopada 13.

T E R M I N Y   W P Ł A T

Roczna	do dn. 15.I za czas I—XII		do dn. 15.I za czas	I—III
		}	Kwartalna	IV—VI
Półroczna	{ „ „ 15.I „ „ I—VI		„ „ 15.IV „ „	VII—IX
	„ „ 15.VII „ „ VII—XII		„ „ 15.VII „ „	X—XII
			„ „ 15.X „ „	

Warunki prenumeraty: rocznie zł. 4, półrocznie — zł. 2.30, kwartalnie — zł. 1.30, Nr. pojedynczy — zł. 0.50.

Wydawca: Organizacja Przysp. Kobiet do obrony Kraju
REDAKCJA: Komitet Redakcyjny Organizacji
REDAKTORKA ODPOWIEDZIALNA: *Stefania Kudelska*
Adres Red. i Adm. Marszałkowska 81 m. 4. Tel. 8.19-81. Konto Pocztowe 18759.